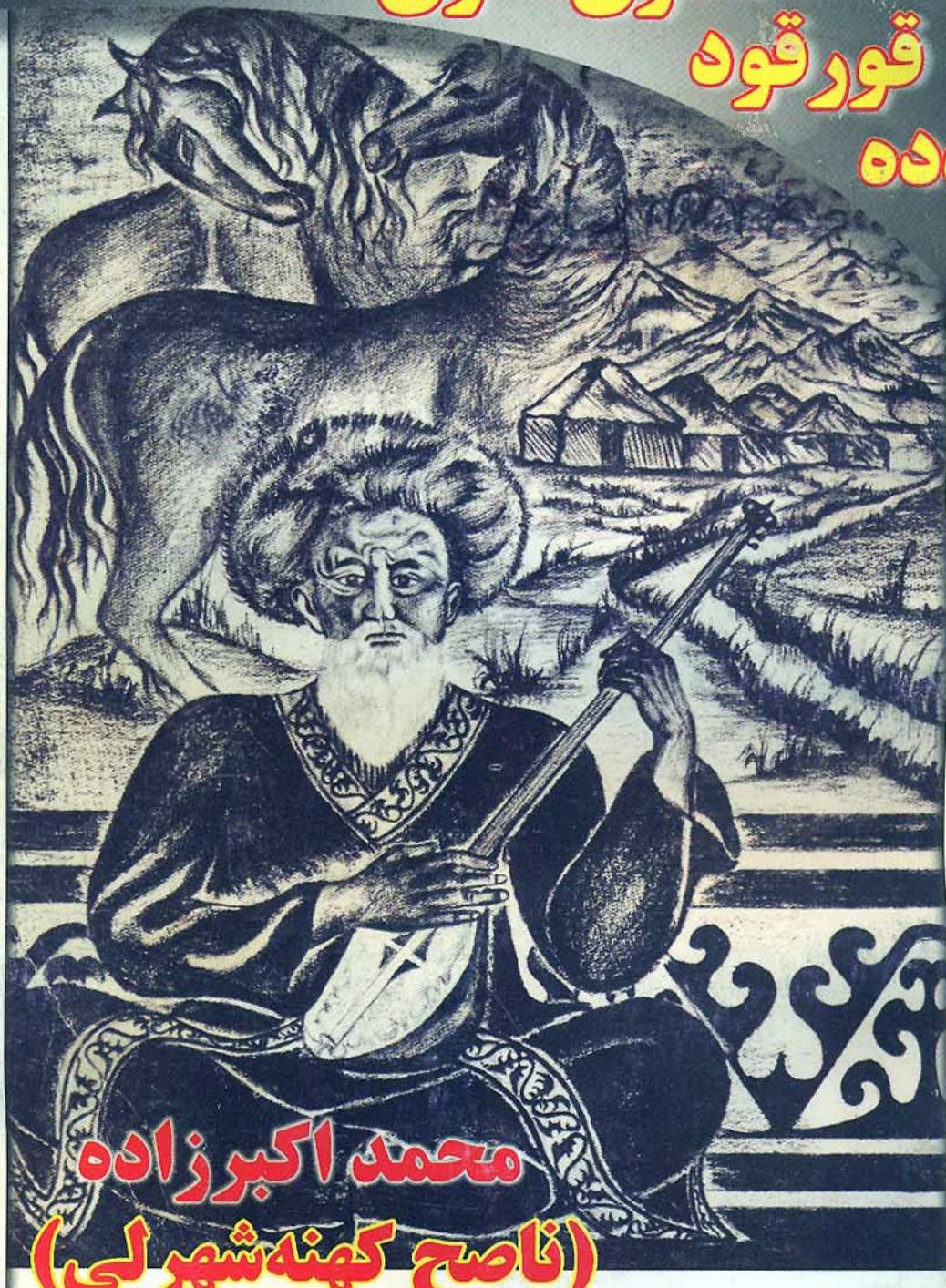

جیلد ۱۹

مشنوى له رى قورقۇد

۵۵۵

محمد اکبرزاده
(ناصح كەنە شهرلى)

بىرىنجى دە تۈرك ادبىياتىندا مىشنى شىكلىيىدە يازىلىپ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دده قور قود
مشنوي له رى

جىلد ۱ و ۲

(بىرىنجى دە تۈرك ادېياتىندا مشنوي شكلىنىدە يازىلىپ)

محمد اکبر زاده

(ناصح كەنە شهرلى)

النشرات مهرآمير المؤمنين (ع)

۵۵۵ قور قود مشوی له ری (جیلد ۱ و ۲)

- ❖ محمد اکبرزاده (ناصح کهنہ شهری)
- ❖ ناتسخ : انتشارات مهرامیر المؤمنین (ع)
- ❖ تیراز : ۲۰۰۰
- ❖ نوبت چاپ : اول بهار ۱۳۸۷
- ❖ چاپ : بهکار
- ❖ صحافی : بهکار - خوی
- ❖ صفحه آرایی : بهکار
- ❖ قیمت : ۳۰۰۰۰ ریال
- ❖ شابک : ۹۶۴-۹۹۰۴-۷۱-۹
- ❖ ISBN: 964-9904-71-9

حق حاصل بر ای مؤلف، محتفظ می باشد

انتشارات مهرامیر المؤمنین (ع) : قم - بلوار شهید منتظری، ساختمان شهاب واحد یک، تلفن - ۷۷۴۲۹۹۷

بهکار : خوی - چهارراه مرکزی ابتدای خیابان امام ۲۲۳۷۲۶۴ - ۰۴۶۱ (۲۲۲۷۲۶۴)

فهرست

صفحه

عنوان

بىرىنجى جىلدە

١	اون سوز
٥	قاصلىق قوجا !وغلۇ يىگىنك
١٩	بساط ايلە تېھ گوز
٣١	بکىل !وغلۇ امران
٤٣	اوشۇن !وغلۇ سىرگ
٥٧	قازان !وغلۇ اورۇز
٦٩	ايج !وغوزۇن عاصى اولماسى

ايكىنجى جىلەد

٧٩	اون سوز ايكىنجى جىلەد
٨١	بامسى بىرك
٩٥	قازان !وغلۇ اورۇز
١٠٧	دلى دومرول
١١٧	قاران تورالى
١٣٠	بوغاج خان
١٤٣	اولاش !وغلى سالور
١٥٧	معانى لغات
١٥٨	جىلەد(١)
١٦١	جىلەد(٢)

أولو تاندرى نين آدى هابئله يارىلە

دده قورقور مئتوى لە رى ... اون سوز (بىرىنېمىھىلە)

«اون سوز»

دده قورقور بۇي (ناغىل) لارى مدنىت و دىيل باخىشىندان تورك ائىللىرىنە ئان بويوك هابئلەدە يېلى قايىناق و عبرتلى اورنڭ سايىلىرىر. دده قورقور كىتابىينىن يازماق تارىخى اورتا عصرلەرە يعنى اونونجو ميلادى اىيللىرىنە تخمىن وورولوبدور كىتابىين اصلىسى روم موزەسىنە ساخالانىر و كىتابىن عىن متنى گىريل الفباسىندا باكودا چاپا يېتىشىب.

و بويوك تدقىيق چى آقاي دوقتۇر محمدىلى فرزانه جنابلارى اونو عربى الفباسىنە كوچوردوپ كى اىران توركلىرى اوندان فايدالانىب دئمەلىيىك دده قورقور ناغىل لارى اون ايکى ناغىل دان تشكىيل تاپىبىدىر بۇ اون ايکى ناغىل هر بىرى مستقل ناغىل اولاراق، اول ناغىل لا را توركلىرىن جوانمۇدىقى - أرنىلىگى - مەنلىگى آيىن - شايىن تصویرە چەكىلىبىدىر دده قورقودون كىتابىينى يازان بللى دە گىل، دئمەلى دده قورقور بوكىتابدا بىراۋازان (عاشقىق) شكلىنىدە ظاھير اولور و تورك اىيللىرىنە مشكل لرىنى اوز آيىق و باشاراجاھلى تىبىرىلە حل ائدىب و تمام ناغىل لاردا بىر داهى عالم تكىن دوزگۇن يولىلە مىسٹەلرلى حل ائدەر ك اوز بىلدىگىنى دوزراق تورك لە رىن بويوكلىرى نين خدمىتىنە سوپىلىيەر ك بېرتاى سىزۈزۈزىر تك هىچ ادعا اوزونە متصور اولمايىب. دده قورقوددون ناغىل لاريندا تورك ائىل لە رىنин ساده ياشاماقى - يابانچى لارا قارشى دورماق - دىيندىن صاحب اولماق - بويوكلىرىن سوزونە باخماق - دوزگۇن سوزو قبول ايلەمك - مشكل لرى شورايى شكل دە اوچوركى قرآن مجید دە وار حل ايلەمك - اىگىدىلىك - نامىردىلەر قارشى دورماق - تورك ائىللىرى اوچون جاندان گئچمك -

ملعون یزیده امام حسین(ع) شیعه‌لرین امامینی شهید ایله‌مک اوچون نفرین ائله‌مک و تمام انسانی خصایص ده اولماق بیر پارلاق یاروق تک آراشدیرلانیب هر حالدا بعضی لر دده قور قود و رسول اکرم(ص) ایله هم عصر بولوبلر حقیرین نظرینه دوز اولا بیلمز چون کیتابین ایچیندہ یازماقلارا گوره و یزید ملعونا کیتابدا نفرین ایله‌مه یه گوره کیتاب هامان میلادی ایلی‌نین اونونجو عصریندہ یعنی اسلامی تاریخین اوچونجو عصریندہ یازیلیب. بیز تورکلر بو کیتابا مباحثات ایلییه‌رک دییه بولوروک کی بو کیتابین یازماعیندآ چون موضوع علاج بیزلره آچیخلاشیب و آیدینلاشیر مثال اوچون چالقی لار تاریخیندہ بیز تورکلر چوخ ملت‌لردن اول چالقی‌نی انکشاف ایله‌میشیک دده قور قورد بیر اوزان(عاشیق) نقشیندہ بو ناغیل لاردا ظاهیر اولوب و قوپوزنو(سازینی) چالیب دئمه‌لی قوپوز اول زامان اوچ تئلی بیر ساز اولموش کی سونرالار اونون تئل‌لری آرتیریب و هر تئلینه بیر آد آدلانیب، نتیجه تو توروق کی او خوماق و چالماق میلادی ایلینین اونونجو عصرلریندہ کلاسیک شکلیندہ تورکلرده بیر یاخشی باخیشلا ایزله نیردی ایندی هر کیمسه ایسته سه بو مورد ده تدقیق ایله‌سین باشادوشر کی بیز تورکلر اون لار قرن بوندان اول سازیله و آوازیله تانیشلیقیمیز واریدی و اون قرن بوندان اول دده قور قورد کیتابیندہ بو موضوع آیدینلاشیب حال بو کی یازما و پوزمادان دا حتما ننچه قرن لر اونجه بو طوری مسایل واریمیش کی بو کیتاب اون قرن بوندان قاباق اونو ثبته یئتیریب. سر بست سوی(شعر آزاد) کی سندلره گوره مرحوم نیمایوشیج دن قاباق بیر رفت آدلی تبریز شاعرین توسطیله یارانیب دده قور قورد کیتابیندآ آیین - شایین یازیلیب و بو شعرین تاریخین قاباقا آپارماعینه تاریخ باخیشیندآ دلالتی واردیر دئمک دده قور قوردون سویله دیگی شعرلر قوپوزون ردیف لریندہ سربست شعرله ریمیش کی ایندی اثباتا یئتیشیب و یا همان زامانلارکی شیعه‌لر اوز هویتلرین نشان ویرمگ‌دن ظالیم حاکیم‌لرین قور خوسوندان ابا ائدری دیلر دده قور قورد کیتابیندآ چوخ واضح راق امام حسین(ع)ین قاتلی یزیدی نفرین ائدرک اونون عائله سینین شهادتیندن و اسار تیندن خبر یازیلیب. کلاسیک ناغیل فخر ایلن دییه‌بیله ریک کی اونونجو عصرده تورکلرین طرفیندن بیر محکم سندتکین دده قور قورد کیتابیندآ ثبته یئتیشیب و یازیلیب یعنی اولا بیلر کی چوخ اوندان اوللر کلاسیک ناغیل دیل دن دیله و سینه دن سینه‌یه گه‌لمیش امما یازیلماسی یاخشی بیر محکم سند دیر کی ما یه افتخار ساییلیر دده قور قورد کیتابینین یازماقینه گوره

انسان گرکدير انسان ليقين - جومورو دليگين - منليگين هيج شرياطده ألدن ويرمه سين و
جانين ائل لرينين - وطنينين - دينينين - امكداشلارينين، يولوندا و اوغروندا فدا ايله سين
كيمسه يه زور دئمه سين كيمسه دن ده زور قبول ايله مه سين كافيرلرين قارشى دوروب
اونلاري اسلام اوغرونه گه تيرسين يادا اونلاري يشرين او زوندن گوتورسون دده قورقورد
كيتابىين قوجامان داهى قوچاقلارى وطن اوغروندا جاندان كچه رك بيزلره جومورو دلوق -
پهلوانلىك درسى اويره دىبىلر و اوزان قوپوزو چالا چالا ايله دوزگون او يو دلار و يوللار
گوسته رېيدىرى كى جسارت له نظيرى يوخدور دده قورقوردون پهلوانلارى بير گوركىملى داهى
انسانىن يعنى دده قورقوردون او يو دلارين اوره كدىن آلىب عمل اندىبىلر دده قورقورد ناغىل
لارىندا ساي سىز ياشايىش درسى بيزلره يئتىشىپ كى ھامىسى ضمن او كى مايە مباھات
توركىلدى ياشايىشىن قور تولوشونه تكين انسانلارا لازم اولان ياشايىش او يو دلارىدى و
چوخلوسای سىز مباھاتلى موضوعلار بو كيتابدا يازىلىپىرى اگر مىن لر خروار كيتابلاردا اونا
ايضاح يازىلا اونون حقى ادا اولا بىلمز و حقير كى بىر مبتدى چوخرقا دەگىلىم بو قىسا
يضاھلارا اكتفا ايلپىپ بويوك استادلارين هر گونه انتقاد و نقدى اولسا اللرين اوپوب اگر
عومور اجازه ويرسە گه لن ساي لاردا اونلارين بىنلىكىن اوز آدلارينه استفاده ائده جەيم.
ائشاء الله تعالى دئمه لى يىم ناغىل لار مثنوى شكلينه يازىلماقدان اونجە قىسا ايضاح لار
باشلاتىپ تا ناغىل لارين شخصىتلىرى او خوجولا، آد باخىشىندان مشخص اولسون ساغ
 يولون.

(بیرینجى ناغىل)

قاضلىق قوجا اوغلو يىگنك ين ناغىلى

قامغان اوغلو(بايندرخان) يېرىننە دورمۇشدو، اىچ اوغوز بىگلريلەن صحىت آچمىشىدىر، بايندر خانىن وزىرى «قاضلىق قوجا» دە يېلى بىر كىشى وارىدى بايندر خان دان گاواير لارا حملە ايلەمە سىن اىستەدى «بايندرخان» هارابا بە گنسە وارسىنماقىنى بىللەنديرىدى، «قاضلىق» تدبىر توکوب قوشۇن گوتوروب يولا دوشىدو «دۆز مەرد» قلعە سىنە چاتدى «قارا دىزى» كنارىنە قوندولار قلعەنەن بىر مسيحى حاكىمى «تكور» آدىننە وارىدى آلتىمىش آرشىن قامتى اوЛАРدى آلتىمىش باتمان آغىرلىقىنەن گۈز سالاردى قاتى محكم ياي(كمان) چە كەردى «قاضلىق قوجا» ايلە كافىرلىرن ساواشى باشلاندى «تكور» قلعەدن ائشىبە چىخىپ قاضلىق ايلە گولشىماقا باشلا迪لار اوول «قاضلىق قوجا» اونا قىلىنج ووردو ھىچ نە اولمادى سونرا تكور آلتىمىش باتمان گۈزىلە قاضلىق قوجانىن باشىندان چالدى يالان دنيا دار اولدودوك كىمى باشىندان قان شورلادى قاضلىقى توتوب قلعە يە آپاردىلار اسلام قوشۇنو گئرى قايتىدى «بايندرخان» دامادىنە چوخ شيون ايلەدى «قاضلىق قوجا» دويوشა گىندىنە بىر ياشىندا اوغلو وارىدى آدى «يىگنك» دى اون بىش ايل بو موضوعدان گىچمەشىدى ياندى «يىگنك» ين اون آلتى ياشى وارىدى امما آتاسىندان بىر سوز بىلمىردى اوزونو «بايندرخان» ين اوغلو بولوردى باباسى «بايندرخان» اونو چوخ سئوركىن آتاسىندان بىر سوز اونا دئمە مىشىدىر «يىگنك» بىر بويوك پەلوان تكىن ھىچ كىمسە يە باج ويرمىردى بىر گون «بداق» ايلە گولە شدى اونو محكم يئرە ووردو «بداق» يئردى قالخاندا «يىگنكە» دئدى: اگر سن أرن اولسان آتان دوستاقدا دادىر اونو چىخار تارسان «يىگنك» ائوه گەلدى آناسىنە دئدى:

منيم آنام كيمدير آناسى دئدى: بايندرخان دئدى: سنين آتان كيمدير، دئدى: «بايندرخان» يىنك آناسينه دئدى: هانسى دينده آنا ايله اوغولون آتاسى بير نفر اوilar اگر سوزون دوزون دئمهسن همان سونگونو قلبىمە سوخوب اوزومۇ اولدورە جاگام آناسى يىنكىين «زُمرد قلعە» سينده آتاسى دوستاق اولماقىنى اونا سوبىلەدى «يىنك» باباسى «بايندرخانىن» يانىنە گئتدى آتاسينى قورتارماقى ايستەدى «بايندرخان» اجازە وېرىدى «يىنك» قوشۇن يېغىب قلعە يە سارى يولا دوشدو «تكورو» اولدوردو كافىرلرىن قىزىلرىن و قىزىبللىرىن ھامىسىنى ئىلدى آتاسين دوستاقدان چىخارتدى كافىرلرىن چوخۇ اسلام گەتىردى دده قورقۇرد گەلدى قوپۇزنى چالدى توى توتى دئدى گۈرك يىنك ائولنسىن.

قاضليق قوجا اوغلو يىنك

دده قورقۇد يازىب «قاضليق قوجا» دان

سۇنرا يازىب اوغلو «يىنك» آقادان

«بايندرخان» اولموش او ائل دە پاشا

پاشالىق چلنگى قويىمۇشدور باشا

«قاضليق قوجا» اولموش اونا باش وزىر

باشار جىلى وزىر تدبىر لى بىر پىر

قورولمۇشدو بىر گون قورقۇر يئمە كە

اييد اولان باغلار اىلقار ئىمە كە

كافىر قىزىلار بادە ئىلده گە زەمە كە

قوللو قچىلار الوان سفرە دوزمە كەدە

اوزان قوپۇزوندا ماھنى چالىرىدى

وزىر بادە وېرىب پاشا آلىرىدى

قوپۇزون اوج سىمى باھم سىزلىرىدى

هاوالارى سوکوب اىزلىرىدى

قورقور اهلى چەكىب قاه قاه باشباش
 مضراب چىلار آلىپ آل خلعت شاباش
 مژ مئى نين سسى زىنگىلدىر يردى
 سئوگى اوره ك لرى دينگىلدىر يردى
 سپر توب شمشير أتوب جاوانلار
 اوغوزدا بسله نن قوچان آصلانلار
 «قاصليق» بىن اوزوده تام راق قىزاريپ
 اوغانجاق ياناق لار داها بوزاريپ
 دىزە كوچوب «قاصليق» خان قاباغىنده
 اللىرى سىنه ده جان تاباغىنده
 سوپىلەدى ايزىن ويرايىزىن، سلطانىم!
 اوول الله، سونرا سن سن ايمانىم!
 چىخىم چولە بلکە كافىرلر توتوم
 حلال اولا منه امىدىگىم سودوم
 «بايندرخان» دئنى: قبول ايتدىم من!
 باسىر كافىرلرى سال دنيزەسدن!
 اوول گىيد قىزىمدىن حلالىقىن آل!
 سونرا گاويرلارا ول ولەلر سال!
 دويوشما گىرنىدە قىل سن ناما زىن
 توپراقا دوشوبن اىستەنىيازىن
 خنجرى ووراندا سىلسەن نبى(ص) نى
 خىبرى بارماقلادى سو كن على(ع) نى
 قوشۇنلارىن يېغىب او «قاصليق قوجا»
 هامىسى پەلەوان بوى لارى اوجا

دويوش اوچون لشکر حاضر اولوبدور
 أين لره پولاد سيلاح دولوبدور
 واريبديلار بونلار دشته چمنه
 لعنت ويريبديلار كور اهريمنه
 ياخينلا شيبديلار آنجاق قلعه يه
 تا کي اوت وورالار بويوگ فتنه يه
 چadier قويبدولار آتلار دايانيب
 قلعه ايچره ياتان تمام اويانيب
 قلعهنهنин آديندا «دزمرد» يازبيلار
 بوز لشکر لر گه ليپ بوردان آزىب لار
 مسيحي حاكيمى «تكور» آدلانير
 يئيب، ايچىب داغ تك كافير بول لانير
 «تكور» ون واريبدى ده يرلى گۈزى
 گۈزىلە ساخلايىب ايللردى مرزى
 آلتميش آرشين اولوب گۈزىن قامتى
 مين ايگىدە يوخدور اونون طاقتى
 «فاضليق» قوجا گىريپ ميدانى بىشىدى
 قلعه يه ياخين كن قفله ياپىشىدى
 قفلين شاقيليتىسى گورسە دىب ايشى
 بو لشکرين اولار مرام دويوشى
 «تكور» گه ليپ گىريپ ميدانا باخدى
 گوردو صف باغلانىب داراخ داراخدى
 سوويله يىب: كيم سى نيز؟ نه ايسته يىر سىز؟
 تا سوز تاپىب ويره ك سىزه جاواب بىز!

«قاضلیق قوجا» دیبب دویوش مرامدیرا!

کافیرله دانیشماق بیزه حرام دیرا!

سونرا دوروب «قاضلیق» قارشی «تکور»!

یاپیشیلر با هم محکم بیز سئرا

«قاضلیق» چه کیب قلینج «تکور»! چالدى

هیچ نه اولمایدیر قیلینجی سالدى

گُرزین «تکور» ووروب اونون باشينا

آننى ينغيشله نیب گه لیب قاشينا

گوزلر قارالیبن باشين قان آلدی

«قاضلیق» گومان ائتدی ملک جان آلدی

«تکور» کمند آتیب «قاضلیق»! توتدو

چه کیب قلعه ایچره دویوشی اوتدو

گیریب قلعه ایچره قاپی باغلاندی

«فازلیق» دان سببی گوزلر آغلاندی

«قاضلیق» دوستان اولوب قلعه ایچیندە

اون بئش ایل ياشايیب بویله بیچیندە

قالان قوشون لاردا گئرى قاییدى

آنالار بساجيلار آه زار ايتدى

«قاضلیق» توتولاندا واريدى اوغلو

بیز ياش ایچیندر دى اول نازلو گوللو

اوغلان بوي آتىبدىر اون آلتى ياشا

آتاسىنى بىلىر «بايندر» پاشا

بىلمىرى آتاسى دوستاقدا اولموش

آناسى آتايما ساچلارين يولموش

آدى «يكنگ» كن اوزو بير نهنگ

DAG داشى گه زنده قورخاردى پلنگ

آو آلاماق اونا سو ايچماق تكين

كافيرلره وورموش يوزلر بار كمين

قالخاندا آتىنه گوى لر سيزلاردى

كافيرلر ايت كيمين اونا ميزلاردى

قوللارى قووتلى بوخون ده گرمان

اييدلر ايچينىدە بويوك پهلوان

«يكنگبىرگون توتوب «بوداق» اليىندن

«بوداق» اييد توتوب اونون بئلىندن

گولوشماق ايله يىب چوخ زور ويرىبلار

بىر بىرىن كمرين دىيدن قىرىپلار

«بوداق» آجىخلاتىپ دئىيب: اى أرن!

ايستيرىسن زوروو گونشە سەرن!

آتان دوستاق دادىر اونو چىخارتسن!

غىرتىين اولماسا بوردا وارام من!

«يكنگ» قىزارار كن قايدىپ ائوه

ايله بىل كى قارشى گەلىپدىر دئوه

آناسى بىلىپ كى «يكنگ» گئىدە جك

گىدمە سە اوزونو هلاك ائده جك

دىيىب: بالا گىشتىن بابان اونونه!

نه دنسە باخىيانان اونون سوزونە!

«يكنگ» دايانيپدىر خان قاباغىندا

ايله بىر آلمادىر جنت باغىندا

سوپلەيیب: خان بابام آتام زندان کن
 منیم تک اوغلونا کیم سوپلر ارن؟
 «بايندرخان» دېيىب: يېغىگلەرى سن!
 اوغوز اىچره تمام زرنگ لرى سن!
 لشکريىنده گوتور دلى «دوندار» ئى
 چاپار چاپار آتايە هر قوندارى
 «ايليك قوجا» اوغلو: «دولك خان» ئى سېچ
 آتدىقى اوخلارىن بىرى اولماز ھىچ
 «باغيرىنچى» اوغلو: «ايلال» ئى چاغىر
 آل يانىوا اونو دشمنه باعىر
 «دوغسون» اوغلو رستم «دلى اورەن» ئى
 اولدورسون قارشىنده كافير گورەنى
 «سوغان سارى» بىگى ايگىدلەر خانى
 سنه او ايلىير فدالار جانى
 ايگرمى دورد ايگىد يېغىشىپ باهم
 تا توتسون «يىكىنگ» ين ياراسى مەرھەم
 يولا دوشوب لشکر چاتا قلعەيە
 وورالار كافىرى گەله نالىھىيە
 «دۆزۈر» ين يوللارى جئغىردى داشدى
 «يىكىنگ» دېيىب: كافير ايشى نىز ياشدى!
 «تكورى» اولدورەم آلام قىزلارين!
 يئر اوستە گەتىرىم اونون دىزلىرىن!
 القصە يېتىشىپ اسلام اولكەسى
 اوذاقدان گورسە نىر لشکر كولگەسى

«تکور» بیلیب گهله اسلامی لشکر

دولدوروب قلعه‌نی سراسر عسگر

قاپینی آچیبلار «تکور» چیخیدیر

مینلر دفه بوردا ایگید ییخیدیر

دایانیب میدانا سویله ییب: اسلام!

قارشی اولماز منه دنیالار تمام!

اگر واردیر سیزده بیر یاخشی جاوان!

گورومه ییب میشه‌ده او سوسوز آصلان!

اورمان لار گورمه ییب گهزمه ییب چایی

هله‌ده بیلمه ییب قیشیله یایی

گهله سینی بو زامان منه قارشی او

چالقیچی، سویله ییم چالسین مارشی او

بئلينی بوکومو یایی تکین اولسون

گوللری پائیز راق سولوبن سولسون

گرز یمین قارشیندا دایانماز آصلان

قورتورماز گر اولا بیریننه مین جان

ایله بیر چاشمیسیز يولوزو بوگون

اولدوروب هامیزی تو تاجام دوگون

اسلامدان بیر نفر قویمارام قالا

با خمایین دیبی سیز سیز بیزه تولا

شمشیری ووراجام باشلار توکه جام

داغلار گهله داغین بئلين بوکه جام

دنیادا تاپیلماز من تک پهلوان

قورخومدان یاتمانماز اورمان دا آصلان

او بودوم وار سیزه: قویون تیز قاچین!
 تو تماسین سیزلری بو چولده لاجین!
 قیزلاریم اینجه بوی قاشلاری کمان
 او غلانلار اوره کین الیندهن آلان
 خزنه می ده بت مزیوز دمه - مینی
 تو بیرون قیزیلدان تیکیلیب اینی
 بونلاری دینله بیب «یکنگ» دایانیب
 بونلارین هامیسین تقدير سایانیب
 بالواریب آللها گور دیبیب نهر:
 ای الله آند اولسون داغلار ته په لرا
 بئر گویو یاراتدین خلق ائتدین آدام
 ابلیس ده سویله بیب نادام کی نادام
 قابیل ده اولدورو ده هابیلی کین دن
 یاخین سان سن بیزه تانری عین دن
 ناما زین قیله جام آدین چه که جام
 کافیری بو گوندہ یئرہ اکه جام
 آند ویرم ایلاھی سنی یونسہ!
 بالیق نیجه گه لدی اونا مونسہ!
 آند ویرم یوسوفا یعقوبا طورا!
 علی یه ویردیین او یالنیز زورا!
 حسن حسین آقام علی اولادی
 ایله سین لر بو گون منه امدادی!
 آند ویرم ایلاھی یورقون کلروانا!
 کاروان سوسوز قالیب آیاق تاولانا!

آند ویرم گونشه آند اولسون آیا!

آند ویرم آداما - آسام حوا!

آند ویرم آتما آند اولسون یارا!!

ابراهیم خاتونو او غملی سارا!

آند ویرم یوزاون دورد سوره قرآن!

آند ویرم نبی یه سنی ای سبحان!

آند ویرم انجیله حضرت عیسی یه!

آند ویرم توراته حضرت موسی یه!

کافیری چنگیمه گیچیرت ای تانری!

سنہ ساخلامیشام چوخلو ایلقاری!

سونرا گه لیب «یکنگ» جاوان میدانا

آتنی اوبینادیب سالیب جولانا

سسله بیب: ای کافیر دینله سوزومو!

باخسانی گوررسن اودلو گوزمو!

منه یارديم اولار اول شير مردان

محمد(ص) دامادی اول شير يزدان

چاغيرام ايندي من نبى نى دادا

دوبيوش تورکلر اوچون چوخ اولوسادا

اولسهمی شهيدم يئنه ده پيروز

قووسام دا سنی من يئنه ده فيروز

ای گبرا توت باشا سپرين ايندي!

الاهمين آدى هم بير هم مين دى!

ووراجاغام باشان گرز گرانى!

ووراندا گه تيررم نام سبحانى!

آتامى توتوبسان ايدىيىسىن محبوس؟
 او لارام آتاما بير كىچىك پابوس!
 «تكور»دا دىيىبىدىر: گىزمى چاللام!
 بوگون سندن جاوان جانى من آلام!
 شىشپرى آتسامى دنيا تو تانماز
 گەل قايىد گىند جاوان او زون او تان ما ز!
 القصه گىرшиپ اىكى پەلوان
 بىرى پىر احمرق بىرى چوخ جاوان
 «يىكىنگ» بىرك قىلىنجى ووروب كافيره
 دىيىبىدىر: على(ع) گەل او زون ياوره!
 قىلىنجىينىن سىسى گويىه جار ائدىپ
 «تكور»ى سوكوبدور يامان كار ائدىپ
 «تكور» آه چەكىنجا دوشوب ميدانا
 «يىكىنگ» پەلوان دا وارىپ جولانا
 «تكور»ون له شىنه آتى قاودىرىپ
 كافىرلار جانىنا فغان سالدىرىپ
 قوشون سىس له نىبىدىر: على يامدى!
 سونونجو سىچىلىميش نبى يا مدد!
 «يىكىنگ» تا چاتىبىدىر آتا يانىنه
 آتاسى اوپوشلر ووروب آلنинه
 آتا لا بالا بير قوجاقلاشدىلار
 كافىرلار قاچىبلار او زاقلا شدىلار
 آتا سوبىلە يېدىر: كى آلقىش سنه!
 پريشان حالىمدا يئتىشدىن منه!

قوزولار قويونلار سنين پيشكشين!

گوزل راق دويونلار سنين پيشكشين!

منه بير خبر وير ائليمدهن ساري!

او اولکەدە قالميش آنان دان، بارى!

«يىنكى» سوپىلەيىدىر: آتا گەل مىشىم

بو ايشى آتا جان يئنى بىلمىشيم

آياقىن قاداسىن آلا بو باشيم

اون آلتى اولوبىدور آتا جان ياشيم

آناما نە غەملەر ويرىدىر خدام

چىخار ايندى غەمدەن داها اى آتام

گەلىپ لر آتا لا بالا لشگەرە

گرەكدىر قىزىل چول سالا لشکرە

چۈنۈبلەر اوغوزلار ولايت اوچون

بو واقت دا دوشوبىدور اكىنده بىچىن

«يىنكى» ئى گورىكىن آناسى دىيىب:

سوروشدون آتاندان اونو كيم دويوب؟

«يىنكى» سوپىلەيىب دىر: آنا آغلاما!

آتمامدان سبب دا قارا باغلاما!

او ساغلام اولارمىش مىنېب آتىنە

دىيىرلەر كى آصلان چە كر ذاتىنە

يىخىب قلعەلر من نەھلەر آمىشام

كافىردىن دە يېلى قىزىل سالمىشام

آفاسى يشتىبىدىر گوروب قادىنى

اوپوبىدور اوزوندن چەكىب دادىنى

اوزان تيزگه ليبدير چاليب سازيني
تامام ايل چه كير «قاضليق» ين نازيني
ديبيبدير اوزان هامينيز شاد اولون
هامى دشمنه جمله فرياد اولون
گه تير ريك خدانى مداوم يادا
خدا دير گه لر تورك لره امدادا
وارين شادليقا گنج اولا يا قوجا
ديبيبن: آلقيش اولسون «يكنگ» مرحبا

(ایکینجی ناغیل)

«اوروز»ون اوغلو «بساط»ين تپه گوز اولدورمهسى

بىرگون اوغوز اوستىنە يىاغى گەلىپ چونوب فاچىب گئدركىن «اوروز» قوجانىن اوغلوايىتىلىپ بىر آصلان «اوروز»ون اوغلۇن گوتوروب بىسلىرىپ بىرگون «بايندرخان»ين ايلخى چى سى ائل لره خبر گەتىرىپ بىر آدام وار آصلان لا باهم ياشايير يو گوروب أتلارى توپوب آپارىر «اوروز» دئىيىپ: او منىم اوغلومدور، چولە چىخىپ نىچە قوچاق اوغوز اىيدى لە او آدامىي آصلانىن اوواسىندان چىخارتىپ گەتىرىپ دىدەقورقورد گەلىپ اونا «بساط» آد قويوب دانىشماق اوپىرىتىپ.

«بساط» اوغوز ائل لرىنەدە بىردى يىلى اىكىيد اوlobeدور. بىرگون چوپان چولىدە بىر يىغناق گوروب اونا آجاج ووروب نەقدر آجاج ووروب يىغناق شىشىپ يئكە بىر هىندهور شىء اوlobeدور، گەلىپ موضوعو «اوروزفوجا» يە دئىيپ «اوروز» گەتىرىپ او يىغناقا بىر شمشىر ووروب يىغناق پاتلايىپ، اىچىنەن بىر اوغلان چىخىپ. بو اوغلانىن گوزو آلىنىدە اولموش، او دوركى اونا «تپه گوز» دئىيدىلر. «بايندرخان» «تپه گوز»ون ساخلاماقبىنى «اوروز»، بوراخىپ. «اوروز» تپه گوزه بىر لەلە توپوب اولو گوندە «تپه گوز» لەلە نىن دوشۇن يىپىپ، اولدوروب. «تپه گوز» چوخ آز زماندا بىرىتىكە داغ تك اولوب ھىچ سىلاح اونا كار سالمايىپ. اوغوز ائل لرىنە بىر بوبوك مصىبت اوlobeدور، هر كسى الينە دوشدو پارچالاپىپ قويونلارى باشلايىپ، گوندە بئش

يوزون يئمه گه، هر كيم اونا بير شمشير ووراندا شمشير سينيب دونوب شمشير وورانا دئييب:
منيم شوخلوقدان خوشوم گەلمز. اوغوزلار اونون اليinde اسيير اولوبىدورلار. هيچ چاره اونون
آرادان آپارماقىنه تاپمايىبلار.

اونون اوز ناغىلى ده بوييله اولوبىدور كى، بير گون بير پرى يئره گەلىپ چوپانىن پرى دهن
خوشو گەلىپ قرار قويوبىلار با هم ائولنسينلر امما پرى چوپانا بير شرط قويوب بير مدت سونرا
پرى يوخودا اولان وقت، چوپان اول شرطى آرادان آپارىپ پرى گويه قالخىب، دئيىب بير بلا
اوغوزلارين باشىنه گەتىرە جاغام كى اوغوزدان ايزتۈز قالماسىن. پرى تېھ گوزو دوغوب.
چوپانىن قويون لارينين قاباغينا آتىب، خلاصە «بساط» گىدىب تېھ گوزولىن دويوش ايلەيىب
«تېھ گوز» «بساط» ئى توتوب و ويرىب آشپازلارينه دئىب: بو گئجه بونو پىشىرىن يىيه جام،
بساط آشپازلارين اليinden قاچىب «تېھ گوز» و يوخودا گوروب چوخ دقت ايلەيىب گوروب اونون
فقط گوزو ات كىمىن دير بير دمير شىشى قىزارتىب اونون گوزونه سوخوب. «تېھ گوز» كور
اولوب، سونرا اونو اولدوروب.

«اوروز» اوغلۇ بساط

دده قورقورد يازىب بير گون اوغوزدا

ولولە دوشۇبدور سوزلر قوپوزدا

ياڭى گەتىرىبىدىر حملە اوغوزا

تا اغوز ائللىرىن بىر بىر دەن پوزا

اوغوز آصلان لارى خنجر ووروبىلار

ايىدلەر اوخ آتىب دشمن قووبىلار

ياڭى گوروب اولا بىلمز برابر

گئرى چونوب قويوب قاچىب سراسر

اوغوز ايىدلەرى چاپدىرىپ آتلار

كاسافىرىن اورەكى قورخسودان پاتالار

گئرى چونوب گەلىپ اوغوز قلعە يە

خابىادان «اوروز» بىگ گەنېب نالە يە

سوروبلار: نه اوچون شيون ائديرسن؟
 اييسلرلرین اودون نەدن اوزورسىن؟
 دئىيدىر: سىز الله دينلە يىن سوزوا!
 فلک چىخارتىيلىرى كندىمىدىن گوزوا!
 نازلى گول بىر بالام چولىدە دوشوبدور
 قاناد آچىب قوشوم بوگون اوچوبدور
 چىخىپ چولە وارىپ نىچە ايگىد بگ
 يانلاريندا اولوب چوخ چوخلۇ كۆپك
 دولانىبلار چوخلۇ هىچ نه تاپمايىب
 «اوروز» مرادىنە آنجاق چاتمايىب
 ايندى دئىييم نولوب او اوغلان سىزە
 چولىدە يالقىز قالوب چالىب ھى دىزە
 بىر آصلان يېتىشىپ اونو يئماقا
 تا يىر انسان اولىسون لذت داماقا
 قلبىنە سالىبدىر تانرى محبت
 اوشاقا ايلە يىب آصلان مروت
 اوغلانى گوتورب گىدىپ دخمه يە
 ساخلايىب تا اوغلان گەلىپ نغەمە يە
 امما بىلمىر انسان اولار يا آصلان
 يىكە ليىدىر اولوب بىچىمەدە انسان
 سىسلنەمە سى آصلان كىمىن باغيرماق
 اوزونە آصلاتلار يولداش چاغىرماساق
 بىر گون چوپان گوروب يورقابير انسان
 قامتى چوخ اوجا باشى پريشان
 حملە ايدىپ ايلخى ايچەرە آت توتوپ
 گئرى چونوب شىر ايوينە اوز قويوب

چوپان گەلیب دئیب: خانیم «بايندر»!

تىز اول ايگىدلرىن سىن آتا مىندىر!

تاپىلىيدىر يامان بىچىن بير انسان

آتاسى دخـمـەدە اولارمى آصلان

اوروز» دئیب: حتما منىم اوغلۇمدورا!

ايـلـلـرـ بـويـوـ اـونـاـ قـابـىـمـ دـوـغـرـوـنـدـورـ!

اوغوز ايگىدلرى سوزو قاپىدிலار

چاپار گەندييىنر اونسو تاپىدிலار

اوول قاچىر دىبلر يىكە آصلانى

كمـنـدـهـ سـالـىـلـاـرـ قـالـانـ اـنـسـانـىـ

هامى دئیب: اوغانلۇن «اوروز» اوغلۇدور

محبت جوشماسى والله دوغرودور

اویرە تىبلر اونا كى بو دىيل نه دىر

اركىڭ لىك قادىنلىق يا كى اىل نه دىر

ددم قورقورد گەلیب اونا آد قويوب

آدین «بساط» قويوب اونا طوى توتبوب

بساط» يياوش، يياوش كمند آتىبىدىر

او آولايىب - گۈيىدە قوشۇ توتبىدور

قىلىنج ووروب قالخان توتب اوزونە

دە مىر پالتار گىيىب، دىزلىق دىزىنە

اما گەل اشىدك چوپان نه ائتدى

بىر بىس ايشى گوروب پىسلېقى بىتدى

بىر گون گوروب گويدەن دوشوب بىر بىغناق

سىندىرىپىدىر چوخلى آغاچلار بوداق

گويدن پرى دئيىب: اوغلان منيم ديرا
 اوغوز ائل لرينه بويوك قەنئيم دير!
 چوبان آغا جيله ووروب يىغناقا
 تا آتسون يىغناقا چوبان اوذاقا
 هر نه آجاج ووروب يىغناق يىكلدى
 آجاج لارى سينىب اىچى پوكىلىدى
 سونرا گەلەپ دئيىب: «بايندر» خانىم!
 آللەدان سونراسان منيم سلطانىم!
 بىر يىغناق دوشوبدور گويدن بورايىه
 بنزه يىرس ائل لره گەلن بلايىه
 «اوروز» قوجا ووروب يىغناقا خنجر
 شىشىب يىغناق يىنە ووروب دى شىش پىر
 بىردهن بىرە يىغناق يئرده چاتلادى
 نىچە يىردىن قايىق لارى پاتلادى
 يىغناقىن اىچىندىن چىخىب بىر اوغلان
 انسانلار شىكلىنىدە اول سوب نمايان
 بىرده نه گوزو وار اونون باشىندا
 ايلە بىر كى اولار اول بىر ياشىندا
 «اوروز» دئيىب خانا: اونو وير منه!
 ايللەر بويو اول سوم قولام من سنه!
 بايندرخان» ويرىب اونو «اوروز»
 يئكە لسىن تا گەلسىن او اوغلان سوزە
 «اوروز» اونو گەتدى ائودە ساخلادى
 اوغلان بىر قازانىن سودون ياخلادى

ایندی اولوب دئو تک سانکی داغ کیمین
 قه پ قهربی دیر اوزو گوزو زاغ کیمین
 او اوغلانین آدى «تپه گوز» اولدو
 ديلدن ديله دوشوب ائل ده سوز اولدو
 قالخاندا داغلار تک يئكه دایانیب
 گئجه ده گوندوزدە چوخ آز اويانیب
 اولوب بوبوک بلا ائل ده «تپه گوز»
 هامي قورخور اوندان گئجه يا گوندوز
 چوخ اه زىب دير اوغلان قىزىن باشىنى
 نئچە اوغوزلارين قاپىپ قاشىنى
 اوزو دئمىش ديرى آناسى پرى
 بولودلارين اوستو اونون خوش يئرى
 پرى وېرىپ اونا بوللو بوللو گوج
 يئرده يئرىيىنده يئرده وورور سوج
 بارماقىنه تاخىب پرى بير اوزوك
 قاشى معلوم ده گىل قىزىل يا سوموك
 او اوزوكلا اونا ظفر توخونماز
 نه راز واردىر اوندا بير كىمسە قانماز
 «بىر گوز» ايندی داهى يىسېر انسانى
 سسىيندەن زار اول سور اورمان أصلانى
 هامى عاجيز لايىب اونون اليىندە
 داغلار گوجو واردىر اونون بئلىنىدە
 هر قدر وېرەلر اويدى «بىر گوز»
 اصلأً اول قالمايىب تكجه بير سوزە

گوندە توپوب يېيپ آدام ات لرين
 قيرىب قويونلارين تامام بندلرین
 جانا گەلەپ اولكە تمام سراسر
 تاپىلمايىپ اونسا ايگىد برابر
 اوغوز لار گەندىپلىر «خان»ين يانينه
 دئىيىدىلىر: جانلار قربان جانينه!
 «بىرگۈز» توپوب يېيپ آدملار اتىن!
 قدىيمدن وارىندى سىنىن جراتىن!
 قورتار سن بلادان بىزى سن الله!
 اوغوزلار چە كىرلىر هر دقيقە آه!
 «بايندرخان» گەندىپ دئىيىپ: آى «بىرگۈز»!
 اولدوردون اوغوزدان بىر نىچە لريوزا!
 داها بسىرىر قايىت گىيد اولكە وەسن!
 گىدەمە سى ئىدە جام سىنى هلاك من!
 «بىرگۈز» دئىيىپ: آى خان هارا وارىم من?
 يئمك اىچماق گەتىر دانىشما چوخ سن!
 بورادان اوزگە يېر يوخدور محالىم
 بو يئردىن ياخشى يئر هاردا وار قالىم?
 گوندە اىكى آدام بىش يوز داوار وېرا!
 گەندىيم اوزاق يئرده اىيىم اوللوم سىرا!
 امما يوللاماساز چون تىز گەله جام
 ھامىزىن قلبىنى بىرگۈن دە لە جام!
 «بايندرخان» گوروب اوزگە علاج يوخ
 «بىرگۈز» ون سوزلىرى يانارلى بىر اوخ

بول ائديب ناچار سوزو دينله يېب

دردى بير كن ايندى داها مينلە يېب

«بىرگۇز» گئديب ايندى كندى ياتماغا

اولكە قالىب ماتم اىچره باتماغا

اما گەلين دىيىم سىزە «بساط» دان

آصلان سودو اىچەن بويوك فرات دان

«بساط» دئىيب: بسىر قويىام ظلم اولا

آنالارين گۆزى ياش لارا دولا

گئده جاغام ايندى اونو توتوجام

فلكىلە دوشوب اونو اوتاجاخام

كمد آتاجاغام بويىنون سىخاجام

گولە شرکن اونو يئرە يىخاجام

قوجا اوروز» گەلىپ دئىيب: آى بساط

قالىب اوغول هاممى اىگىدىلىقىن مات

گئدە گىننان سن سىز يالقىز قالارام

دنىز بوغار منى غمە دالاراما

اوېغولاران قربان دەيرلى آصلان

گئدە خطر لىدىر يولۇن هراسان!

«بساط» دئىيب: آتا من سنه قربان!

آصلان سودو يېب اولموشام آصلان

گڭرى دونمم داها يولا واراجام!

قووالىيېب اونو داھا توتاباجام!

«بىرگۇز» و ووراجام ياكى اولەجام!

سامىدىن قامتىن اىكى بولەجام!

اوروز قوجا» دئیب: اوغول قلعه‌لر
 ویران ایتدیم دشمن چه کیب ناله‌لر
 شمشیر یمی توتن آصلان دایانماز
 او خوم کیمه‌ده یسه بالا اویانماز
 فوج‌المیشام ایندی کندی نابودام
 قوجا وقتی سنی ناسیل اونودام؟
 حیات‌میدا یالنیز سن سن دیله ییم
 سنسیز اوغول یانار منیم اوره ییم
 دولاندیم میدانلار گبر اولدوردو
 اولدورو بسن دنیز ایچره دولدوردو
 دوشموشام آیاقدان ای بالا ایندی!
 «بیرگوز» و اولدورماق بالا چتیندی!
 «بساط» دئیب: آتا قربان سوزووه‌ها
 سیل کیمین یاش توکن مارال گوزووه‌ها
 با غیشلا سن منی چونکه جاواناما
 محبت ایلقارین قالیب دیر قاناما
 آرزو لاریم قالدی آتا دنیادا
 گوزوم ده قالیب‌دیر گوزل شیدا دا
 گورورهم ائلیمی غملر باسیب‌دیر
 کندیمی بو غملر گویدن آسیب‌دیر
 آتا قوجا قلاشیب آصلان اوغلاننان
 او نو چو خراق ایستیر مین‌لر جه جاننان
 دئیب: بو سودا دان قاییب حیرانیم!
 آهو گوزلو بالام گوزل جیرانیم!

سن سیز بالا کیمه دئییم سوزومو؟

سن گیدسنی اوغول گورمم اوزوموا

یاپیشیمیشم سنه بالا قوپمارام

او زوندن سونرا بیر اوزو اوپماراما

وارما بويوللارا اوغول سن «بساط»

سندن سونرا اولماز منده هیچ نشاطا!

«بساط» قولون سالیب آنا بوینونا

ایله بیر توى اولوب ایستیر اوینويا

دئییب: آنا قربان اولوم من سنه!

باغيشلا رخصت وير بوگون سن منه!

گیدیم تو توم بوگون بلکه «بیر گوز» و

اولدوروب اوغوزدان قیزیبیدیر گوزو

حلال ايله آنا منى باغيشلا

اولسم آغلاما سن منى آلقيشلا!

آتا، آنا، بالا با هم گورو شدو

«بساط» يوللارينى بيرده سوروشدو

واربب گیدیب تاپیب اونابکاري

دوشونمه ز «تپه گوز» هیچ سازگاري

سویله بیب: اى «بیر گوز» دینله سوزومو!

سونرا تانیبیدیریم سنه اوزوموا

بسدیر بو ايش لردهن داهه ألين چك!

سندهن زارا گه لیب تمام ایگید — بگ

«بیر گوز» دئییب: ايندى جانين آلا جام

اولدوره نمهز کيمسه منى، قالاجام!

گمان ایتمه قورخور أصلان جوجهدهن
 گوروم کی سسین گهلهير اوجادهن
 تو تاجاغام ايندي قانين سورا جاما
 قاوا جاغام ايندي سنى يورا جاما
 «بساط» اوخ آتىين اول گويده توتوب
 او خو سينديري بدير آغا جين او توب
 سونرا دا توبودور «بساط»ي ملعون
 دئيىب: اييىه جاغام اتىنى بيرگون
 «بساط»ي با غلايىب گورسە دىب ضربىن
 بساط دا چاغىرىيىب ياردىيما ربىن
 ايپ لرى قىرىيىدىر خلاص اولوبدور
 «بىرگوز»ون اولدوقو يئرى سوروب دور
 گوروپ بىرگوز ياتىب دالى اوستونه
 او زوك اولار اونون يسار دىستىينه
 فيكىرلر شىب گوروپ بدن ده مىردى
 گويىدە بىر پەلەوان اونا أمىردى
 امما گوروپ گوزون اتى گورسە نىر
 «بساط» اوردا ايندى نە جو سورسە نىر؟
 دولا نىبىدىر تاپىپ ده مىردىن بىر شىش
 قىيز ديرىيىدىر ايندى قې قىرمىزىرمىش
 شىشى سوخوب اونون محكم گوزونه
 «بىرگوز» گهلهير ايندى بىردهن او زونه
 گوزو كور اولوبدور ملعونون آنجاق
 گوبلره قوزانىيىب سىسى به ترارق

چه کيک مه کيک ايديب ايکي دلاور

«بساط» سسله نېيدير: يا نېي(ص) ياورا!

سونرا «بساط» اونو گويه قوزادى

«بېرگۈز» يئخىلىرىكىن محكىم آغلادى

«بساط» اودم اونون بويىنون سوكوبىدور

«بېرگۈز» ون بىلىنى ياي تك بوكوبىدور

اوغۇز ھامى گەلەپ كيمىسى دايىنماز

«بېرگۈز» اولوب امما كيمىسى اينانماز

ھامى وارىپ گەلەپ تىزراق او دشته

جنازەنلى گورەن دوشوب وحشته

دده قورقورد گەلەپ سازىن چالىبىدىر

ھامى بو ايش لره معطل قالىبىدىر

دده قورقورد دئىپ: اولكم لا يوردوم

چولىدە يول گورسەددەر سىزە بوز قوردوما!

چاغىرین دال به دال آلاھى يادا!

تائىرى پىسىس گونلرده گەلەر امدادا!

اینانمايىن ھر نە كافىر دىيەنە!

دونقۇز اتىن حلال بىلەپ بىيەنە!

آللاھى چاغىرین دادا همىشە!

نبى نى گەتىرىن يادا همىشە!

خلعت ويرىن «بساط» طويو باشلانا!

ياشلى جاوان اوينايىن جوشلانا!

(اوجونجو ناغيل)

بکيل اوغلو امرانين بويو

«بايندرخان» بيرگون يئريندە دورموشدو «دوقوز تومان» گرجيستانين خراجى گەلدى بير آت، بير قىلىنج، بير چوماق. «بايندرخان» چوخ ناراحت اولدو دده قورقورد گەلدى شادليق چالدى «بايندرخان» ين ناراحت اولماسىنى سوروشدو «بايندرخان» دئدى: ايل ده چوخلۇ آلتون- آخچا خراج گەلردى آيىgid لە رە ويررديم ايندى بونلارى نە ايديم! دده قورقورد دئدى: هر اوچون بير ايىدە وير «بايندرخان» اوچوندە «بکيل» ھ ويردى «بکيل» قىلىنجى بىلينە تاخدى چوماقى اوموزونا بوراخدى آتى ميندى ائوينە گىدىب اوغوزدان كوچوب دوقوز تومانين آغزىندە دايىندى، دئدى: هر كافير چىخسا باشىن اوغوزا سوغات آپاراجاغام، «بکيل» ايل ده بير كره «بايندرخان» ين ديوانىنە گەللىپ شادليق اندىرىدىلر. بيرگون اوچ يوز آتمىش آتى ايىgid آو آلامaga گىتىدىلر ھر كس اوخ آتىب آو توتوردو امما «بکيل» آتى قاوىب كەھلىك تكىن آوى يئردىن اوزردى «قازان» دئدى: بو آتىن گوجودور «بکيل» ين گوجودە بىل، «بکيل» ناراحت اولدو اوز يوردوناسارى يولا دوشدو ائوينە چاتاندا چوخ ناراحت كن، آروادىنە و اوغلو «امران»، دئدى: «قازان» منى بير پوللوق ايلەدى، من اوغوزا عاصى اولدوم. «بکيل» ين خاتونو دئدى: سلطانلار تانرىنinin كولگە سيدىلىر عاصى اولماق دوز ايش دەگىل. بيرگون «بکيل» چولە چىخدى آو آلاماق زامانى آياقى داشا دەيىب بىخلدى، آياقى سىنىب اوغلو «امران بھادر» چوخ ناراحت اولدو سوز كافىرلەرين قولاقينە چاتدى، «بکيل» ين اوستونە قوشون چىدىلىر «بکيل» اوغلو «امران» دئدى گىشت اوغوزلارдан كومك گەتىر «امران» قبول ايلدەمەدى آتاسىنinin آتىن ميندى كافير تكورون دويوشونە گىردى، آللاهى چاغىردى تكىردا يئتىمىش ايىكى بوت خانانى كومكە ايستەدى «امران» كافيرى يئرە ووردو كافير بارماق

گوتوروب شهادت ويردى «قازان خان» ائشيدىب «بکيل» دن عذر ايسته دى دده قور قور
گەلدى شادلىق چالدى بوى يازدى.

«بکيل» اوغلو «امران» يىن بويو

دده قور قور د يازىب بير گون نه اولدو
اورك لر باشا باش غەلمىرە دولدو

دو قوز تومان گرجستانىن خراجى
گەلەپ امما هىچ گور سىنمز سراجى

جىمعا اولوب بير آت، قىلىنج، بير چوماق
«بايندرخان» دېيىب: بونو بىز نيداق؟

گەلەپ دده قور قور د دېيىب اى خانىم!
سوپىلە در دىن منه بويوك سلطانىم!

«بايندرخان» دېيىب: سورما آمان دىرا!
بو غصە سون سىزدىرى بىزىدە قالان دىرا!

گرجستان خراجى چاتىبىدىر منه
قالمىشام اى اوزان! بير چركىن چنه

ايلى ده يوللاردىلار چوخلو قول - كنىز
قىزىل - گوموش، آتلار اوستە چوخ تمىز

پايلىياردىم منه اىيگىدلەر پاى
ارن اصلان لارا - امىدلەر پاى

امما ايندى يامان ايشە قالمىشام
اوره كىمە بىر يئكە درد سالمىشام

دده قور قور د دېيىب: چاراسى منه
بو دردلرىن ھامى دواسى منه

هر اوچونو ويرسن يالنىز بىر كسە!
كىمسە گلمس اوندا داها بىر سە سە!

«بايندرخان» باخیب ساغى سولينا
 خاتون لارا - کنیزلره - قولینا
 بیلمیر ویره کیمسە يە بو خراجى
 بو دردە تا تاپا ياخشى علاجى
 بير دقهه گوزونه «بکيل» ساتاشدى
 دئدى: «بکيل» ايللر بويو ساواشدى
 چوخ گوجو وار دويوش گونو بئل بوکىر
 بېغلاريندان قورخار كافير قان توکىر
 «بايندرخان» دئيىب: «بکيل» باخ منه!
 خراج لارين اوچون ويردىم من سنە
 دده قورقورد باخیب چوخلو سیویندى
 «بکيل» ايگىد بو ايشە چوخ گووندى
 «بکيل گئييمىنى گئيىب ائىنى نە
 شمشىر تاخىب قالخان سالىپ چىگىنە
 آتى مىنېب سوروب ائوه چاتىبىدىر
 بو واقت دا گويدن اىشيق قاچىبىدىر
 سوپله يىب خاتونا: گئىدەلى اولدوق
 دويوش يوخدور اينان داها يورولدوq
 چىخىب گىدېب اونلار «گرجى» اونوندە
 «بکيل» چادىر قوروب چولۇن سونوندە
 چادىرلار سالىنېب شىلىك باشلانىب
 چادىر دىرك لرى داشلا داشلانىب
 «بکيل» دئيىب: بوردا دوشوب قالاجام
 كافىرلر جانىنە اودلار سالاجام!
 گاوير چىخسا چولە تا آو آولايا
 شىيطان تكىن گەلە منى تاولايا

مکه چولو تکین اونو داشلارام
 قيلينجي گوتوروب ايشى باشلارام
 اوندان سونرا خانا سوغرات آپارام
 كافير لردمن! ونلارمئن آت آپارام
 «بکيل» ايلده بيرگون ائله چو نوردو
 «بايندر» گوروب سونرا دونوردو
 بير گون «خان» گئديب «بکيل» بگ قوناق
 يينده گوتورموش يوز باتمان چوماقي
 قرار اولدو چيخيپ چوله گەزەلر
 مختى گوروبن اوديمن اه زەلر
 «بايندرخان» ائديب «بکيل» قوللوق
 نىچە دەوه ويرىب اونا مشتولوق
 اوج يوز آلتىمىش آلتى ارن قوزانىب
 كافير قىزلار الدە بادە نازلانىب
 چيخيپ گئدىپ چولده آولار توتدولار
 شنلىك لر اندىبلر غمى آتدىلار
 هر كىس آتين چاپىپ اوخىن آتىردى
 بىرى اوياق اولوب بىرى ياتىردى
 اوخ آتمىردى «بکيل» كىنى آولا
 بو سوز دوشوب اوردا سوزە ساولارا
 «بکيل» آتين چاپىپ محكم قاويردى
 اوخ آتمامىش تىرى آوا چالىردى
 هامى قالوب حيران! ونون ايشىندهن
 ايسته مى بن ووردو دىشىن دىشىندهن
 «فازان خان» سوپىلەدى: ايشىدە هنر يوخ!
 آتين سهمى اولار بو ايشىدە چوخ چوخ!
 «بکيل» آجيخلانىب اونون سوزىنندن
 اوغوز دوشوب بوتون او دم گوزىنندن

آنلانىب گەدىيدىر چاتىپ ائوينه
 خاتونو گەلىپىدىر تىززاق اونونه
 سوروب! «بىكىل» نەدن بوجور قىزىپسان!
 ياغسىز فانوس تكىن نەدن سوزوب سان؟
 «بىكىل» دئىيب: خاتون ئاشيت نەلر وار?
 لاچىنا اولدوبدور بو دنيا تام دار
 «قازان» منه دئىيب: يوخون هېچ ھنر
 بو آتشى مەگر دنيز سوندور؟
 ايللر بويو اولار ايگىد قالميشام
 كافىرلەرن چۆخلى خراج آلمىشام
 اغوز اولكە لرده آديم او جالىب
 كافىرلە باسمادان ياشىيم قوجالىب
 دنيز لرده دالغا اولوب دايىندىم
 دويوشىدە ياتمايىب تمام او بىاندىم
 چوماقىمىن بىرى يوز كافير ووروب
 كىم دئىير قارشىمدا بىر ايگىد دوروب?
 يا الله سىسلەسم داغلار سىسلەنر
 قدم گئرى فويسام كافير بىسلى نر
 ايندى «قازان» وورور كىندىمە تەمت
 حتما اولا بىلەر بو سوزىدە حكمت
 اوغوز محالىنە دال چوندە رەجاما
 ويردىگىم ايلقاردان اوز دوندەرە جام!
 خاتون دئىيب: «بىكىل» بوجور دانىشما!
 سەن الله بى طورى يانىب آلىشما!
 «بايندرخان» اولار سلطان بىزىم چون
 سلطان سوزو اولار مبارك - مىمون

سنوار «خانا» سویله اوره ک سوزووو
 اوңدا اوپیور سلطان سینین گوزووو
 گندسن بوگون يالنیز داغی دولان گھل!
 داغدا اولان چیچک باغی دولان گھل!
 نئچه آوى بیردهن آولا سونرا گھل!
 کباب ایله اتین قاولا سونرا گھل!
 «بکیل» بولوب بوسوز تمام صواب دیر
 اما «فازان» اوچون اوره ک کباب دیر
 اودور عمل اندیب خاتون سوزونه
 بوسه ووروب اوңون قارا گوزونه
 واریبدیر اول داغدا آولار توتماغا
 آولارى توتونجىا غىضب اوتماغا
 سالیبدیر قابقا آوى قاویبدیر
 زирوه داغдан چىخىب معطل قالىبدیر
 بیر ده ن ده يىب اوңون آياقى داشا
 آياقى سىينىبدیر گوز دولوب ياشا
 آتلان دوشوب يئرده غمدىن آغلادى
 آياقىن سىينىقىن ايپ لىن باغلادى
 سونرا گە لىب مىنېب پالاس آتىنه
 تائرى نى سالیبدیر يىنە يادىنە
 «امران» اوغلان گوروب آتا چولاق دير
 آغلايىبدیر گوزلر جوم سو بولاق دير
 آتا سىنه دئىب: آتا نە اولدو?
 دولاندىقىن يېرلىر جئىغىرىلى يولدو
 «بکیل» آلىب سازىن كوكسىنە چالدى
 اوغلۇنۇن قلبىنە بىر يارا سالدى
 دئىب: «امران» اوغلۇم دىنلە قوچاگام!
 نامىرىلىقىن اوغۇل كىندىم اوزانقام!

اوغوز ايچره گهله آديم ديللهره
 ياييلبيدير آديم تمام ائللهره
 امما اوغول بير او گوروب چاپديرديم
 آوى توتوب اونون باشين قاپديرديم
 آياقيم ده ييبدير داشا يتخيلديم
 آياقيم سينيبدى اوغول بـتخيلديم
 امما بو سوز گئديب چاتىب «تكور»
 يئتمىش ايكى بوتا گەلىب شوكورا
 نىچە مىن آتلينى آلىپ قارشينا
 يوگورو بدور گەلىر «بکىل» باشينا
 «بکىل» بولوب بونو چو خلو پوزولدو
 تمام ياشايىش دهن او مود او زولدو
 «امران»، دئيىدىر: ئىشيت اى اوغلوم!
 تىز آتلان آتىوا قالما داي او غلۇم!
 يئھين او زون يئتىرسن اول «قازان»!
 منى ائل اىچىندىن بورا قاوانا!
 سوپىلە آتان حالىن اونا ايناندىرا!
 آتليلر باشىنى بورا دولاندىرا!
 اونلار گەلسە تاپار نجات ائلىميمىز
 بىز آياق كن اونلار بىزىم بئلىميمىز
 «امران» دئيىب: آتا قربان من سنه!
 او يود او يرىتمىسىن بوتون سەمنە!
 امما من وارمارام «قازان» ائلىنە!
 اگر قانلار گئدە چايلار سئلينە!
 «قازان» اوگون اندىب سەنى آتا خوار
 من اىتمەرەم اولسىم اونا آه و زار

آتین لان گئييمين آتا وير منه!
 بو خسته جانيمى پايلايم سنه!
 اوندان سونرا ويرسن قيلينجىن منه!
 دشمنى سالاجام آتا من چنه!
 چوخ دئيىدىر «بكىل» اغول ائشىدمەز
 دونسو گىتىپ اونسو داها دەيىشىمەز
 اوج يوز ارن آتلى سالىپ رديفە
 دوروبىدولار اوگۇن قارشى حريفە
 آناسى گەلىيدىر كە سىب قاباقين
 آلىپ دىر اليندەن بويوك چوماقين
 سوپەلەيىب: آى گولوم پېپەر اولارسان!
 گوزومسون اونوندە سولوب سولارسان!
 سنه من تىكمىشىم بىر دون طوپووا
 دولاناسان مندە باخىم بويووا
 آرزو ايلەميسىم توپون من گوروم
 دويونجا! اغلومسون بويون من گوروم
 اوغول دارامىشام گوندە تىللەرين
 سن سىز قالار كىم سىز سنين ائللىرين
 گئدىپ قارشى اولما «تكور» كافيرە!
 اوزوم دئىيمىم گەلە «قازان» يياورە!
 سوپەلەيىب اى آنا: داها آغلاما!
 اولسىم آنا منه ياسلار ساخلاما!
 دويوش اوغوز ايچەرە مقدس يولدور
 على المرتضى بىزلىرە قولدور
 اوندان سونرا دوروب كافيرە قارشى
 ووروبىدور جالقى چى دويوشە مارشى
 «تكور» دئىب: لشکر يوزوز وارين سىزا
 آردىز جا گەلە جاق بىز هامى مىزا

اوشاق طايغا سيدير آدى دير «امران»
 گورسه قورخا جاقدير بيزى بو اوغلان
 يوز عسگر گهليپ دير «امران» دا تکدير
 اممابو اوغلانتا الله ديره كديز
 «امران» دئيىب: تكور عومرون ساويىدىز!
 اجل سنى بوگون بورا قاوبىپ دير!
 آل قالخانى باشا خنجر يئتىشىدى!
 عمرۇن خنجر ايلە داھا بيتىشىدى
 «تكور» توتوب قالخان باشا دايىندى
 اونسون زور گوجىنە ايندى ايناندى
 سونرا ووروب «تكور» اونا بير خنجر
 خنجلر قورتولوب چەكىبلە شىش پر
 بير گون تمام اونلار دويوش ايلە يىب
 «امران» تانرسىيندن كومك دىللە يىب
 «تكور» دئيىب: سنين تانرىن بير تك دير
 يئتمىش ايكى بوتوم منه كومك دير
 مندە چاغىراجام بتلاردان امداد
 ساخلايىبىدىز بىزە آتسالار اجداد
 «امران» الله دئىب بير گويە قالخدى
 «تكور» ون لەشىنى يئزلەرە تاخدى
 اىستىر تا اولدورە «تكور» اوياندى
 «امران» اولدرمە گە بير آن يوباندى
 «تكور» دئىب: اوللام مندە مسلمان
 ميداندا اسلام چون ايلەرم جولان
 «امران» قالخىب يئردهن «تكور» دا قالخدى
 «تكور» لشىرىنە دقتلە باخدى

اولوبلار کافيرلر هپسى مسلمان
 گوردوگو ايشلردن هپسى پشيمان
 الله اکبر دئيب هر ايکى لشکر
 قاتيшиб بىر بىرە اوپوشۇر عسگەر
 «بکيل» بونو گوروب چو خلو شاد اولدۇ
 يتنەدە اوره ک ده الله ياد اولدۇ
 خبر چاتىب گئدوب «فازان» خان بىلىپ
 آتلارين چاپدىريپ چوخ تىشىنە گەلەپ
 اوول اوپوب «بکيل» اونون اليىندەن
 «فازان» يايپيشىيدىر اونون قولىنىدەن
 چوخ حرمت بىلە يىب «فازان» «تكور»
 ھامى گەلەپ اوگۇن يېنە شكورا
 دده قورقورد گەلەپ شادلىق ايتىماغا
 شادلىق لار ايچىنده دادلىق ايتىماغا
 دده قورقورد دئيب اوغۇل «امان» دان
 مىشەدە آيىق راق قوچاق آصلان دان
 دئيب: گىرك اولسون بوگۇن طوى بىزە
 اوخويام ائل لىردىن دوپونجا سىزە
 آرتىرىپىدىر: اوغۇز ائلى ساغ اولسون
 يازدىقىز قىلم لر نورىلە دولسون
 توركون مىللەتلەرى داها اوجالسىن
 ايگىدلەر يوز ايل دەن آرتىق قوجالسىن
 كورىپە اوشاقلارىز ايگىد اولسونلار
 گوچىچك كورپە قىزلار اوەمود اولسونلار
 آخار چايلار يىنiz دايىم آخ سينلار
 دشمن لر ھامىسى يانىب ياخسىنلار
 دشمن لر ھىچ زامان سىزە باتماسىن
 مىشەلر آصلان سىز قالىپ باتماسىن

ساغ اولسون «امران»ى ساغ اولسون بگى
 ساغ اولسون «تکور»كى اوتسوروپ سگى
 شهادت اويره تىب «تکور» دئيب دير
 آلاھى تانىيىب چورەك يىيىب دير
 ناماز واقتى اولوب اوناماز قىلىپ
 آغلىيىب گوزلردىن چوخ ياشى سىلىپ
 ايگىدلر هامىسى با ھم طوى توپوب
 ال الله ياپىشىپ بويوك بوى توپوب
 ياللى دا باشلاندى گووك گىدىيىلر
 يامانلىق قاچىپ كن شادلىق ائدىيىلر
 قربانام اوغوزا قربانام توركە
 آللەمى چاغىرام توركە كومكە
 دده قور قورد اولموش بىزىلرە اورنڭ
 «امران» لار كويىنگى بىزىلرە كويىنگى
 چالىشاق ايشلىياق توركين دىلىيندە
 بىسىلىياق سوزلرى اوپا ائلىنەدە
 گوزل سوزلر يازىپ سوزلر اويره ناق
 يالانلار بىلمە رىك دوزلر اويره ناق

(دوردونجو ناغیل)

اوشون قوجا اوغلو سگرگ بويو

«اوشون قوجا» ده يرلى بير كىشى ساييلاردى اىكى اوغلو واريدى بيرى بويوك «اگرگ» آدىنده، «بايندرخان» ديوانىنده ياخشى يئرى واريدى. دفالر كافير لە رى باسىب «قازان خان» بىن اونوندە اوتوارادى. بيرگون «ترس اوزامىش» اونا دىدى: سن باش مى كىسىدەن؟ قان مى تو كىدىن؟ آج مى دويوردون. اونون سوزو «اگرگ» چوخ آغىر گە لدى. «قازان خان» دان اجازە آلىپ اوچ يوز ايگىدىلە كافيرلىرىن «آلینجا قلعە» سينه سارى يولا دوشدو آللى يوز قره دونلۇ كافير لرىن آدام لارىن اولدوروب قلعە نىن اىچىنە گىرىپ. آمما قلعە نىن اىچىنندە «تكور» دستور ويرمىشدى بير يېكە قويو قازمىشىدلەر، قويونون اىچىنندە بويوك بير يېر دوزلمىشدى و يوزلۇ آو - قوش او قويونون اىچىنندە اوتلايىب گىچىننير ديلر «اگرگ» قويونون اىچىنە گىرىپ آو آولاماقا مشغۇل اولدو. هر طرفدن كافير قوشۇنلارى قويونون آغىزىنى باغلايدىلار «اگرگ» دوستاق اولدو، نىچە ايل لر گئچىدى «اوشون قوجا» نىن كىچىك اوغلو «سگرگ» بوى آتىبىدىر ده يرلى پەلوان اولوب. بير گون بير نفر اوغوزلارдан اونون قارداشى «اگرگ» بىن كافيرلار ألىننە دوستاق اولماسىنى اونا دىبىپ. «سگرگ» آناسى - آناسى نىن يانىنە گە ليپ قارداشىنдан سوز آچدى. اونلار قبول ايلە ديلر «قازان خان» گە ليپ «اگرگ» توى توتىو بلکە قارداش يادىندان چىخسىن، «سگرگ» گىردىك اوطاقيىندا قىلىنج بئلىنە تاخىب كافيرلەر سارى يولا دوشىدولار كافيرلىرىن اىلچىلىرىن اولدورولر، كافير لر اونون قارشى سينه چىخىيلار اونلاردان چوخون جەنەمە واصل ائدىب. قارداشى دوشە ن قويويه يېتىشىبىدى اوردا چوخ آغلادى قويويه چوخ گىلىلە نىب. «تكور» ون قوشۇنون اولدوره - اولدوره گئىدىب هر وقت آللەھى ياداسالىپ حضرت

محمد(ص)ه صلوات يولاييب. كافيرلر گيدىيبلار «اڭرگ» ئى قويودان چىخارتىپلار. دئىيب لار: بىر كافير جاوان گە ليپ اگر اونو اولدورسن سنى آزاد ايله يىب، كافير قىزلاрدان سنه خاتون ايله يىب، قلعه نىندن بويوك اولا جاقسان. «اڭرگ» قبول ايله يىب «سگرگ» يىن قارشى سيندە دوروب اىكى قارداش هىچ بىرى او بىريسى نه أىل قوزامايىب اوزلىرى ده اوز ايش لرىندن معطل قالىپلار «اڭرگ» ايله «سگرگ» بىر بىرە رجز اوخويوبلار اىكىسى ده الله آدين گە تىريپ بىر بىرى تانىيىبلار اوپوشوركىن، كافيرلره حملە ئەدىپلەر قلعەنى آلىپلار، اوغۇزا دونوبلر دده قورقورد گەليپ قوپۇز چالىپ شادلىق ايله يىب.

اوشون قوجا اوغلو سگرگ بويو

دده قورقورد يازىب گۈزل بىر بوى دان

آصلان لار تورىين يالنىز جا سوى دان

اوغوز محالىندا «اوشون قوجا» بىگ

ايگىد اوغلو اولموش آدى دا «اڭرگ»

ديوان دا اىشلە بىر «بايندرخان»

قورخوسوندان گەليپ كافيرلر جانا

«قازان خان» سوپەلە يىب «اڭرگ» تك تك دىر

اغوزلارا ايگىد بويوك اورنىك دىر

ديوان دا چالىشير گئدير ھر يانا

آتىنى چاپدىرىرىر گىرىسىر مىدانما

مدام آتىن چاپىپ دولانىر گە زىر

يول دان چىخانلارين بويوننو اه زىر

آتىنى مىنندە كىمسە توتان ماز

دوزگۇن سوزدئىمك دن هىچ واقت اوستان ماز

آغوزلار دئىير لر «اڭرگ» ايگىد دىر

بىگ لر ده دئىير لر بىزە اومىد دىر

يئكە داشلار يومروقوندا گىزله نير
 كافير اونو گوروب سيز سيز سيزله نير
 چولە چىخان زامان چولچو، چوپاندان
 باش ائييللر اونا قافلان، آصلان دان
 قورولموشدو بيرگون مجلسىش شاد ليقدان
 يئمك، ايچك بوللو اولوب دادلىقدان
 مجلسىش دئىيىدىر اونا بير كىشى:
 اولماز ايگىيد كيمسە اركئك يا دىشى
 مگر كى او كە سە باشلار كافير دان
 گورجك اونو اه سە باشلار كافيردان
 «اگرگ» دئىب: بوايش هنر ده گىل هيچ
 هيچ هيچينه دوروب اوزگە لرى بىچ
 كىشى دئىدى: اييد گر باش كە سمى يە
 قورخوسوندان كافر اه سىيم اه سمى يە
 آتلار قاوىپ دوشمن يوردون باسمى يە
 دشمن باشىن كە سىب اونو آسمى يە
 اول اولانماز ايگىيد فقط يالان دير
 اولوب گئىدە ر قالماز آدى تالان دير
 «اگرگ» ده گە ميرىب دوداقين يىيىب
 باشдан باشا گئىبىم ده ميردەن گئىيىب
 گەلىپ دوروب «قازان» خانىن اونوندە
 باش آشاغا اىكىن ئىلى قوينوندا
 دئىيىب: اذىن ويرسن يازى يازاجام!
 كافيرين كوكسىنه يازى يازاجام!

سونرا دئيىب: فدا اولوم شوکه تن

اىل اىچيندە چوخلو - چوخلو حورمه تن

«قازان» رخصت ويرىب اىگىد اوغلانا

اوج يوز آتلى دولوب شمشىر قالخانا

چوخ گىدىب چاتىپلار «گوگجه دنىزە»

ياناشىپلار اونلار گوزل كھرىزە

«آلینجا قلعە» سى نىچە قدم دە

كاسىف لار اولااللار مودام عدم دە

«قرە تکور» ملعون اونو آزدىرىپ

ايلىر دىر كى بويوك قويو قازدىرىپ

قويو اىجرە بوللو آولاغاز اولو

چوخ يىكە دىر امما واردىر بىر يولو

لشگر گىرىپ تاپسىن خبر بورادان

بولمە يىرنەلروار اولار سوردان

لشکر گىدىب قويو اىچرە دولانىر

آيدىن بولاق ايندى ناسىل بولانىر؟

بىرده ن گوروبىدلر قاپى باغلاندى

اوج يوز اىگىد اوردا دوستاق ساخلاندى

سونرا اوخلار گەلىپ قويو اىچىنە

ايگىدلار قالىپلار بويلىه بىچىنە

هامى اولوب «اگرگ» يالنىز قالىپدىر

ناراحات كن باشىن داشا چالىپدىر

امما خبر آتى يئهين چاپىپدىر

سوزلرى آغيزدان آغزا سالىپدىر

چای لار آخیب سولار گندیب دوم دورو
 چانقیل داشلار سویا هى قارشى دورو
 داغ لار آشیب سوزلر گندیب یئتیشیب
 بوسوزلری محال بوتون ائشیدیب
 شیون ائدیب اوغلو أولن قوجالدى
 بالام واي نالھسی گویه اوجالدى
 «اگرگ»ین قارداشی اولاردى اوشاڭ
 بولموردو دانیشماق بولموردو گولماق
 يئكەلیب اولويدور او داغلار كيمىن
 اوچا بويلىو جاوان او باغانلار كيمىن
 اولوب يياوش يياوش أرهن اوغۇزدا
 باخانلار دئىيرلىر: اولار سوپۇزدا
 ائشىبىدىر «اگرگ» اولار زندانى
 امما بىلمىر اولار بونون جان جانى
 بىرگون دويوشوبن بىرىن ووروبدور
 چوخ ووروبدور اونو يامان يوروبدور
 اوغلان دئىيىب: قايىت اوغان بەھادىرا!
 بىر سوز دئىيىم سنه زەھر و بادىرا!
 ايگىد اولسان اگر اوزون تاپارسان!
 قارداشىن دوستاقدى سن چىخاردارسان!
 «اگرگ»ین قارداشى «سىرگ» سىسلەنېب
 ايىب ايچىيىب ياتىيىب يامان بىسلە نىب
 گەلېپىدىر آجىخراق يئتىشىب ائوه
 گورەن دئىير گەلېپ قارشى بىر دئوھ

دئيib آتاسينا: هانى قارداشيم؟

تا اولسونو منه دوزگون يولداشيم!
سونگونو سوخجام جانيما ايندى!

گلهمه سين اوزگه سى يانيما ايندى!
«اوشون» دئيib: «سگرگ» فربان بوبوا!

مېن لerde وه آزدير بالا توپووا!
يانليش اشيدميسن يوخدور قارداشين

من اولارام سنه دوزگون سردادشين
ايىدى اون بئش ايلدىر «اگرگ» توپلوب

اونون نسلى بالا ايىدى قورتولوب
هېچ نسبتى يوخدور بىزىم ائل لره

فقط آدى گەلر ائل ده دىلل لره
«سگرگ» دئيib: آتا يانليش دگىل سوز

مندىن ده يوم گينان آتا داها گوزا
دوز دئمە سەن دنيز ايچره بوغوللام

گئىيip دەرىن قويو تاپىپ سوخوللام
آتا دئيib: اوغول گەل سەن اشىيت سوز:

فرق ايتمىز كى اولا يانليش يادا دوزا
دنيا ايچره وار دىر تكجه بىر اوغلۇم

ايىستەرم اونومىدە ئىدە سىر اوغلۇم
گىندك صباح بالا سەنە توى توتاق

شنلىگە باشلىياق غەلمىرى آتاق
«سگرگ» دئيib: آتا گەلمەز قرارىيم

كاش قازىيلا منىم ايىدى مزارىيم

آتا منه دوزون سویله گئده جام!
 سیلاحدا اولماسا بویله گئده جام!
 آتا آغلار گوزله دئیب بالایه:
 منی سالما بالا بو قدر بلایه!
 «سگرگ»، قانیب ایشی بوسوزدوز اولموش
 قارداشینه آنا هوروکلر يولموش
 دئیب: آتا منده قويوب گئده جام
 غربت ائلله حقی من ياد ائده جام
 قارداشیمی تاپیب با هم گله ریک
 نامردلر اوره کین با هم دله ریک
 آنا بولوب سوزو گله لیب شیونه
 دئیب: قربان اولوم اوغول من سنها
 ایشیق دنیام اولار سن سیز قارانلیق
 سن گندسن ایچه ریسم دولار دومانلیق
 قلبیمده قالاجاق اوغول حسرتین
 گنجه گوندوز چه کدیم سنین زحمتین
 گندسه نی عزیزیم سینه آچاجام
 داغا داشا قويوب اوغول قاچاجام
 چو خلو بالا منده حسرت قالمیشام
 قارداشین اییسی نی سندن الیشام!
 سنده گندر اولسان منه نه قالدی?
 نه ائتمیشديم فلك آیریلق سالدى?
 «سگرگ» دئیب: آنا بو بیر رسومدور
 گئدیقیم يوللاردا جنفیرراق قومدور

دعا ايله آنا منه تانرى دان!
 تسانرى اوچسون ايلله آه و زاري دان!
 أنا سن لن آتام منيم گوزوم سيز
 ديللرده قاچميان هر آن سوزوم سيز
 حلال ائدين منى بوگون گندەجام!
 ائليمدەن او بامدان وداع ائدهجام!
 سونرا گندىب «سگرگ» خانىن يانينه
 اونو آند ويرىب «اگرگ» جانينه
 اذىن آلىب گندسىن چوللره سارى
 آپارسىن ايلقارى گەتىرسىن يارى
 بىرتوى تو توبىدولار چوخ بېرىبو يوک توى
 چاغىرلانىب بىگلر آدلانىب دىر بوى
 گئجه اولوب «سگرگ» گردىك او طاق دا
 قىزىدە دايانيب دىر كىنج بوجاقدا
 ياتماق چاقى «سگرگ» قويوب قىلينجى
 اورتالىقا سونرا آلىب بالىنجى
 قىز سوپىلە يىب: «سگرگ» بونە بدعت دىر?
 يوخسا سىزلىردە بو بوجور عادت دىر?
 «سگرگ» دئىيىب: سنى سئوبىب آلمىشاما
 سىتدن اوترى بوگون بوردا قالمىشاما
 امما گندەجاگام بويوك ايشە من
 بو ايشى گورەجام منيم كى سن سن
 واراجاگام صاباح داغا داشا من
 شايىد دولدوراسان گوزو ياشاسىن

گەل مەمم بىر ايل جە گۈزۈل دايىان سى!
 گەلمە سەم بىر ايل دە اوخلانمىشام من
 قارداشىم گەندىب دىر او زاق اولكە يە
 گىدم گەرگ مندە ياناق اولكە يە
 قىز دئىب: اى «سەرگە» باخ سەن وصالە!
 ائتمىشىم نە قدر من آه و نالىھ!
 يىنى گەللىن سئوھەر گەردەك او طاقين
 نىچە صونا سئوھەر دور و بولاقين
 سەن گەندىسن منىمەدە آھىم او جالار
 آتا آنان سەنин تىزرەق قوجالار
 «سەرگە» دئىب: علاج يۇخدۇر واراجام
 آصلانلارى قەووب، يولدا يوراجام
 كەندىبەن گۇوه نە رەم مادام او زومە
 قويىمياجا جام كېرىپىك گەلە گۈزۈمە
 سەحر اولوب «سەرگە» يول دوشوبدور
 آنا يولارينىسا سوزلەر قوشۇب دور
 اوج گۈن يول گەندىبىدىر چاتىپ قلعەيە
 قويونسو گۈرۈك كەلەپەن نالىھ يە
 گۈرۈب آلتى نفر ايلخى چى آتلى
 نگەبسانلىق ئىدىر قول لار فۇوتلى
 هەر آلتى سىن تو توب بىردىن اولدوروب
 جىنده كەلرىن قويو اىچەرە دولدوروب
 خېر چاتىپ «تكور» ئۆپىن يىخىلدى
 اوغلانسى گۈرنىلە كەنچە سەئخىلدى

«تکور» يولا سالیب آلتمیش نفر تیز

اوغلانسی اولدوره قالمییه دای توز

«سگرگ» یاتمیشیدی آتی کیشنهدی

یوخو اوچون کیشنه یامان دشنهدی

دوروب ووروب قیلینج هامیسی اولدو

جندکلری اوسته قان دولو دولدو

خبر چاتیپ «تکور» فیکیر قیلیبدیر

یوز سیلاح لی عسگر تیز گوندریبدیر

«سگرگ» یوزونوده اولدوروب آنجاق

دهری لرین باشدان سویدوروب آنجاق

«تکور» فرمان ویریب اوچ یوز ایگیده

«سگرگ»ی اولدوروب صونرا قاییده

اونلار دایانیبلار آیاق گئدمه ییب

«تکور»ون سوزونو قبول ائتمه ییب

«تکور» بیغیب ایندی هامی بگلرین

بویسوك آدام لارین بویسوك سگلرین

تابیر فیکیر چه که بو آصلان نه دیر؟

ایندی قانیر مسلمان - ایمان نه دیرا

فیکیر - فیکیر هامی دئیبیب: او دوستاق!

ایشیننده اولمییا اگر فیریلسداق!

توتار بو ایگیدی ایپه آسار او!

تک تکینه یوز بویله سین باسار او!

سونرا واریب زندان ایچره دئیبلر:

«اگرگ» یورولماسین سن تک غریبلر

چاره سیزیک سنه او مود سالمیشیق
 آشماسان دوبونو یازیق قالمیشیق!
 «اگرگ» دئیب: آچین منیم قولومو
 بیرده به شیم تاپیم ساغی سولومو
 بیر دوبونجا دوبوم ایچیم ائیمدن
 پولاد خنجرده میر گئیم گئیمدن
 او اوغلانی توتوم قولون با غلیام!
 آچیق گوزله یور دوما من آغلیام
 «تکور» فرمان ویریب «اگرگ» آچیلدی
 شاقیلدا ییب زنجیر یئره ساچیلدی
 او ندان سونرا وئرب اونا بیر گئیم
 ایچمه بوللو هر نه سئوهر او یئیم
 سونرا دئیب: «اگرگ» منی با غیشلا
 بیلیرسن کی دولو گهله ر یاغیشلا
 گند اوغلانی توتوب قولون با غلاسن!
 باش وزیر ائده جام سنی «اگرگ» من
 «اگرگ» چیخاری کن قلعه دن با خیب
 اود آلو اوره کسین یاندیریب یاخیب
 اوچ يوز آتلی اونا یارديمجى او لوپ
 هامیسى ده میردن سیلاحا دولوب
 «اگرگ» دئیب: چوخ تیز اونو با غلام
 ویردیگیم ایلقاری کندیم ساخلایام
 سونرا سوروب آتنی اونا یئتیشدی
 ایگید بیر اوغلانا گوزو ساتاشدی

گوروب یاتیب اوغلان آی کیمین دیر او
 قاشلاری کمان دیر یاى کیمین دیر او
 یاخینلاشیب گوروب وار دیر قوپوزو
 قوپوز نشان ویریر ائلدن اوغوزو
 گوتوروب قوپوزو باسیب سینه يه
 اوج سیمیله سوزلر گەلیب سینه يه
 دئییب: ایگید اویان یاتما امان دیرا
 ایگید اوچون یاتماق ائلومدور قان دیرا
 یوخسا گە لر ایندی «تکور» قوشونو
 اولدوررلر سىنى جانين اوشـونو
 «سگرگ» دوروب گوروب بېرىساز چالیر
 باياتى دان چالىر اهدىنماز چالىر
 سویلەبب: اى آدام سازىن اولماسا؟
 سازى گر چالماسان گوزوم دولماسا؟
 دوروب سى مندە يئرە بىچە جام!
 قانىن توکوب جاما اوزوم اىچە جام!
 «اگرگ» دئییب بالا کیمین قولوسان؟
 هانسى باغچالارین گوزل گولوسان؟
 آه: ده يىلى ایگید هاردا يئرین وار؟
 گورمه مىسن داغلار اوستوندە سى قار؟
 «سگرگ» دئییب: اوغوز اوغلو اوغوزام
 كافير قانى اوچون چوخلۇ سوسوزام
 بىر اىشە گە لمىشم اىشى قورتارام
 قلعەلری سوکوب يئرە سورتارام
 «اگرگ» دئییب ائلين نه دیر آدىن نه؟
 آنان آتان نه دیر. سویلە دادىن نه؟

«سگرگ» دئيىب: بونونه چون سوروسان؟

بو ايشيندهن منى يامان يوروسان
 اوغوز ائلىي «اوشنون قوجا» آتام دير
 حىالى بىر قادىن منيم آنام دير
 «اگرگ» آدلى واردىر منيم قارداشىم
 چەكمىز اوقدار اودا اولار يولداشىم
 آديم اولار «سگرگ» اوغوز ائليندە
 ايگىيدلىقىم ازبىر ائلىين ديليندە
 گە لمىشم تاوارام قلעה سىندىرام
 كافىلرىن تختىن يئره آندىرام
 قارداشىمى آليب اونو گوتوروم
 اوندان سونرا دنيا مالىن اوتوروم
 «اگرگ» دئيىب منم سنين قارداشىن
 ايندى اولدوم سنين داداشا سرداشىن
 قربان اولوم سنين تكىن جاوانا!
 منيم ديلىيم ازبىر ائدەن بىيانا
 ايکى قارداش باهم چوخ آغلابىلار
 بىر بىرىنى قوش تكىن ياغلاپىلار
 سونرا وئريپىدىلر اونلار أللە
 حملە سالىپدىلار اودم قلعە يە
 كافىلرى تىغە سالىپ بىچىبلە
 كافىر قسانىتى دە سو تك اىچىبلە
 گئرى دونوب دولار سونرا ائلينە
 سو قايتىماز آخار گئدر سئلينە
 پېشواز ائدىب اوغوز بگى اونلاردان
 دده قور قورد ناغىل يازىپ يونلاردان

(بېشنجى فاغىل)

سالور قازان خانىن اوغلو اوروزون بويو

طراز بوزان تکورى «قازان خان»^a بير شاهين قوشو وئرمىشدى، بيرگون «قازان خان» قوشۇن ايله چولە چئخمىشدى، كافىرلىرىن قىلغىننىن يانىندا شاهين گىدىپ گەلمەيىپ «قازان خان» اونۇن توتماقىنى قوشۇندان اىستەدى گىندىن سۇنرا كافىرلىرىن قلعەسى گورسەندى، «قازان خان» يىن آداملارى «قازان خان»^a دئدىلر گەل قايىد ممكىن اولمادى، «قازان خان»^a يوخۇ باسىب ياتدى جاسوس لار «تکور»^a خبر آپاردىلار «تکور» لىشكىر يولايىپ «قازان خان» يىن عسگىرلىرىن أولدور دولار، «قازان خان»^a يوخۇدەكىن توتسوب قلعەيە آپاردىلار «تکور» دستور ويردى اونو بير قويويا سالىب آغزىنى باغلادىلار، قويونون دەلىكىندهن اونا يئمك اىچمك ويربردىلر، بيرگون «تکور»^a ون قادىنى قويونون آغزىن آچدى، «قازان خان» دان سوروشدو نە طورى ياشايىر؟ «قازان خان» دئدى شۇر اولسۇن كافىرلىرىن اولولرىن گوندە مىنېب دولانىرام، «تکور»^a ون قادىنى، دئدى: منىن بىر كىچىك قىزىم اولوب قىزىملىن ايشىن اولماسىن، «قازان خان» دئدى: اولاپ ياخشى مىنېشلى بىر حىوان دىر اونودا مىنيرم، «تکور»^a ون خاتونى موضۇنو «تکور»^a دىيىپ «تکور» دستور ويردى «قازان خان»^a قويودان ائشىيە چىخارتىبلار، اىستەدى اونو أولدورسون امما بويوكلر «تکور»^a بو ايشدن بىر حذر ايلەدىلر «قازان خان» دوستاق اولدو، «قازان خان»^a يىن بىراوغلو وارىدى «قازان» توتولاندا كىچىكىدىر، اوزونو باباسىننىن يعنى «بايندرخان»^a يىن اوغلو بىلىردى، بيرگون موضۇنو بولوب آناسىن قورتارماقا قلعەيە سارى يولا دوشدو و چوخ كافىرلەرن اولدۇرۇب «تکور»^a گوردو بۇ اىگىدىن باشا را بىلەمەيەجك، «قازان خان»^a اونۇن برابىرىنە، گوندەردى اونلار بىر سىرا صحبتلىرىن سۇنرا و دويوشىندن سۇنرا بىر بىرىن تانىيىپ كافىرلەر حملە ئىدىپ قلعەنى آلىپلار

يولادوشوب اوغوز ائل لرينه قاييتىبىلار، دده قورقورد گەلىپ قوپوزون كوكسىنە باسىب سوز قوشوب بوى يازىب شادلىق ايدىبلر.

قازان خانىن اوغۇل اورۇزۇن بويو

گەل ائشىدەك خانلار خانى «قازان» دان
 آلادىولر بويىزۇلارين يازان دان
 «قازان خان» ئەرىپىدىلر بىر سوقات
 باخانلارين گۈزلىنى ائدىر مات
 «طراز بوزان» تکورى گوندە رىبىدىر
 بىر شاهىن دېر قوش لارى دوندە رىبىدىر
 «قازان خان» يىن قوشۇ قۇنوبدور قوشَا
 شاهىن ياتماز گىچە گەلمىز ھىچ ھوشَا
 «قازان» وارىپ خانلارىنن چول لرە
 آولاڭ توپوب بىر باش وورا گول لرە
 چىگىنى اوستەن بىردىن شاهىن قالخىبىدىر
 گۈ اوزونە قانادلارين ياخىبىدىر
 شاهىن گىدىپ گىرىپ «تومان قلعه» يە
 اوندان سبب قالىپ «قازان» نالىھىيە
 آتىن چاپىپ گىدىپ اورا چاتىپ دېر
 چوخ يورقۇن دور اوردا قويوب ياتىبىدىر
 بىگلر دئىپ: اى خان ياتما امان دىرا
 كافىر بىلسە اگر ايش لر يامان دېر
 يورقۇنوموش قازان دومدوز اوزانىپ
 يورقۇنلوقدان ياتماقىنىدا يوبانىپ
 تومان قلعەسىندەن تکور چىخىبىدىر
 «قازان» يىن ئۆيىنى ناسىل يئخىبىدىر؟

مین آتلی يوگوروب بيردهن بونلارا
 ايگرمى بئيشش اوغوز باتىب قانلارا
 امما «قازان» ياتىب بىلمىر نه اولدو
 يوخودان آيلىب سارالىب سولدو
 «قازان» باغلانىبىدىر يئكە داشقايا
 گومانى گەلمىزدا اوزگە — باشقايى
 «قازان» زور ويرىبىدىر اىپلرى سالىب
 كافىرلر بو اىشدن حيراندا قالىب
 سونرا كافىرلره مات قالىب باخىب
 آلنинىن تىلىرى سىل تكىن آخىب
 ايندى باشلايىبىدىر محكم گولماقا
 كافىرلار اوره كىن كىدى دلماقا
 سوروشوبىلار: «قازان» نه چون گولورسۇ؟
 بو زندان اولماقدان نەلر بىلىرسۇ؟
 «قازان» دئىيب: فرقى يوخدور اوغوزا
 ياساغلىقا ياساغلانا دونقۇزا
 «تكور» دئىيب: سالىن بونو قويويا
 سوموكلىرى اوردا بوتۇن چورويا
 قويويم سالدىلار سردارلار باشىن
 آغزىنە قويوبلار دەگرمان داشىن
 وئرىپلر دەلىكدىن اونا يېمكدهن
 هردهن دە وئرىپلر ات سىز سوموكدهن
 امما ايگىد قورخماز هىچ بىر چەتىندىن
 سس چئخماز كە سەسىن اگر اتىندىن
 خاتون دئىيب: تکور قوى من بىر گىندىم
 «قازان» ا سۆز وورۇم اونو اينجىدىم

خاتون گندیب دستور وئریب نگهبان
 داشی گوتورو بدور گورسه نیب زیندان
 داش چه کیلیب ایندی سولار بولاتیر
 گوروب «قازان» گوله گوله دولانیز
 سوروب: قازان یئرین خوش می به گندین؟
 ینماق ایچماق ناسیل دویورسان کندین؟
 «قازان» دئیب: خاتون یئریم جنت دیر
 بو قویویا سالماق منه منتدیر
 اولیلرین آش لارینی آلیرام
 جندکلرین داشلار آلتدا سالیرام
 اولولری بیر بیر توتوب مینیرم
 شالاق ووروب سویوب هم ده قننی دم
 خاتون دئیب: «قازان» منیم بیر قیزیم
 یندی یاشدا اولوب اولارمیش گوزوم
 اوно بیلیرسن سن ایندی هاردادی؟
 گورسه نی دئه اونا آنان زاردادی
 «قازان» دئیب: او قیز منیم آتمیدیر
 مینماق اوچون داهما یاخشی یاتیمدیر
 هئی مینه رم سوروب اوно بیزله رم
 آتاسین، آناسین تیز، تیز ایزله رم
 خاتون آجیخلاتیب چونوب ائوینه
 دئیب: بو گون گرگ بالام سئوینه
 دای قویمارام «قازان» مینه بئلینه
 شالاق - چنگک وورا گوزل تلینه
 «تکور»! سویله ییب: کافیر امان دیر
 قیزیمین حالینی سوردوم یامان دیر
 دستور ویریب چیخارت اونا به کاری
 اوندان آلاق گرگ محکم ایلقاری

دولانمیبا داها اولکه يه ساري
 با خمسا سوززووه کهس باشین، باري
 «تکور» دستور وئریب «قازان» چیخیدیر
 قاباقیندە بويوک دهوه يیخیدیر
 ايلقار آليب «قازان» کافير مينمهسين
 کندى سينهبوردا کافير دينمهسين
 «قازان» دئيب: اينان قوجاميشه يه
 اورمان ايچره آجاج كه سن تىشه يه
 دوغرويولو گوروب اگرى گندمهرم
 کافيرلە رە هىچ نە حرمەت اىدمەرم
 سونرا دئيب: آدىم أله قوپۇزۇ
 تعرىف ايلياجام سىزە اوغۇزو
 كوكسىنه قوپۇز باسيب باشلايىب
 سوزلىلن عجب شىطان داشلايىب:
 آدىم «قازان» منيم اغوزدور ائلىم!
 سال داشلارا بااغلى او لارمى بئلىم!
 خانلار بىگلر ايچره منيم آدىم وار
 اوغۇز ايچره منيم ياخشى يادىم وار
 چولە چىخسام قاچار آصلان قافلان لار
 هاراي چەكسم گۈى لر توتار طوفان لار
 گونش ساچسا ياروق منه ياتانماز
 نعرە چەك سم چول ده آصلان ياتانماز
 خنجر وورماق سانكى منه يېماق دىر
 کافير يېخماق منه سولار ايچماق دىر
 آتا مينم فلك منى توتانماز
 چىلياق اولسام آصلان منى او تانماز

بير گرزيم وار باتمان لاردان آغيردي
 اما حييف قضا بورا چاغيردي
 او شاهين قوش اولوب منه بلالي
 يوخسا خانين اولار چوخلو جلالى
 او يود ويرمم سيزه باشيم گئتسه ده
 آياق آلتده مين ايل او تلار بيتسه ده
 او يما اولا مندهن سيزه يارديمچى!
 تانرى اولار مدام بىزه يارديمچى!
 «تكور» دئيىب: سالين بونو زندانا!
 آزار ويرين گەله آها - افان!
 يا اولدورون قانين او زوم ايچە جام
 قيلينج ويرين بوينون دىيدن بىچە جام
 امما بىگلر دئيىب: «تكور» داييان سن!
 اولدورمه يە نىچە مددت يوبان سن!
 واردىر بونون او غلو - قىزى - اولكەسى
 ينكە آغاج تكىن واردىر كولگەسى
 اما ائشىت او غوز ايچەرە نەلر وار:
 «قازان» يەن او غلودور اوردا چە كىر جار!
 او جا بويلو كوكسى آچىق حاوان دير
 مىشەلرده سانكى سلطان أصلان دير
 بىرگون چول دمن چونوب گەلير ائوينه
 بىر آو ووروب آنا گوروب سئوينه
 يولدا دئيىب اونا قوجا بير كىشى
 گىزلە تىب دير سىندن آنان بير ايشى
 سىنин آتان «قازان» او لار زندانى
 قفس توتماز اورمان ايچەرە أصلانى
 جواب وئرېب: «بايندرخان» آتام دير
 بويو او جا گوزل مارال آنام دير

کيши دئييپ: آنان كيمين قيزيدير؟

هانسى باغلار اونون تام جهيزيدير؟

کيши دئييپ: بابان آنان حرامدير

سنى تاولاييبلار يانلىش مaramدير

اوغلان بيليب کيши دوزگون دانيشير

بو سوزلردن اوتلار توتب آليشير

گەلەپ آناسينا دئييپ: اى آنا!

سوپىلە گوروم منه اوilar كيم آتا؟

آنا دئييپ: آتان «بايندرخان» دير

اوغۇز بوبۇڭو دور جانلارا جاندىر

اوغول دئييپ: آقام سىنин نەيىن دير؟

سنه آتا اوilar ياكى ارىن دير؟

آنا بولوب اوغول بولور هر سوزو

ھەچقىن چەكىب دولوب سويا جوت گوزو

دئييپ: بالا سىنин آتان «قازان» دира

اون بىش ايل دير كافير ائل ده زندان دير!

«اوروز» دئييپ: اونو گندىب تاپاجام

يئهين سوروب آتى اونا چاتاجام!

سونرا گىدىپ: باباسينا دئىپ دير

اذىن آلىپ دەمير پالتار گىيىپ دير

بابا قوشوب اونا آغىر بىر لىشكىر

هامىسى دويوشده جان فدا عسگر

يولا دوشوب «اوروز» بىش گون چاپىدىر

كافير قلعەسىنى ايندى تاپىدىر

بو قلعەدە اولموش بويوك كلىسا

بوينوندا چلىپا اوينساير ترسا

«تکور» قلعه سیندن بیردان اوzac دير
 کافیر پهلوان لاربوردا اویاق دير
 «اوزوز» ایسته ییزکی فعل لر وورماقا
 بو فعلی کارسالا اورا گیرماقا
 سیلاح اوسته ن گیبیب تاجیر لباسین
 قیلیچ اوسته ن گیب محمل عباسین
 تا قلعه یه چاتیب کافیر قاچیب دير
 ایچه ری او زوندنهن پاجا آچیب دیز
 سوروشوبلاز: کیم سیز؟ نه دیر ایشینیز؟
 کاروانیزدا کیم دیر بویوک کیشی نیز
 «اوزوز» جاواب ویریب هامی تاجیریک
 بو ایشلرده داهما چوخلو ماھربک
 ماطاح او لار بیزده قیزیل گوموش دهن
 آلين بیزدهن سیزده قیزیل گوموش دهن
 قلعه نی سیز آچین واراق ایچه ری!
 گون دولانیب آل ویر واقتی گئچه ری!
 کافیر دئیب: «تکور» اذین ویرمه سه
 دهوه اوسته ماطاح اگر گورمه سه
 قویمیجاچاق گیره سیز سیز قلعه یه
 مین ایگید وار سیزی سالار ناله یه
 «اوزوز» با خیب فعلی ایشین گورومه دی
 گئری چونوب داهما او زون یور مادی
 تاجیر لیباس لارین کنارا قویموش
 کافیرلر عجب دهن گوزلری اویموش
 حمله سالیب او غوز ائلی قلعه یه
 قلعه نی سوکولر دوشوب ولوله
 مین کافرین هامی سین اولدوروبلار
 ده ری لرین قصاب تک سوی دوروب لار

خبر چاتیب «تکور» ایشین یامان دیر
 قوشون گهلىر سایی سای سیز جاوان دیر
 «تکور» ییغیب بوبوک بوبوک خان لاری
 کافیر بوبوک لەرین او بئیمان لاری
 سوروب چارهنه دیر، مسلمان گەلیب؟
 اختیاری تمام الیمندن آلیب
 دئیبیدیلر اونلار: «تکور» علاج يوخ
 مسلمان قوشونو گەلیب سایی چوخ
 امما «قازان» او لار بیزدە زندانی
 مگر او با غلیيما بوجون میدانی
 قبول ائتسە بیزە يارديم اولماقا
 مسلمانی قوووب، قوووب يورماقا
 قورتور ما ز اونلاردان حتی بير نفر
 هامیسىنین باشىن يومروقدا ازر
 گئنديبیديلر «قازان» خانى گوروپلر
 شاهلار تكين قاپىسىنى دوپوب لر
 دئیبیديلر «قازان» بیزە يارديم ائتا
 اوندان سونرا او ز يوردو واتوتوب گئتا
 «قازان» دئیب: ايلقارى من با غلادىم
 اينانىن كى سىزە وفا ساخلادىم
 دوز اولونجا گىدمەرم من اگرى يول
 بير قولوما گوج سالانماز يوزجه قول
 قوشون چىخىب قارشى لاشىپ بير بىرە
 زىنگىلىدىپېرىم بىملەرە زىر زىرە
 ايکى قوشون او ز به او زه داياندى
 طبىعى دىر كىم اولدورسە قالاندى

اوغوزلاردان «بېرک» گېریپ میدانا
 بوز آتىنى گەتىرىپدىر جولانا
 سىلەيىب: اى تكۇر يوللا بېر اىگىدا!
 اولدۇرومۇ اونو قالا نامىدا!
 «تكۇر» دئىب: «قازان» گەلېپ میدانا
 گۈزىل باخىشلا باخىب جاوانا
 سوروب: كىيمىن كىمىدىرائىلىن نەچىسىن?
 سىنبل گەلمە مىشىدەن بوغىدا بىچىسىن?
 «بېرک» دئىب: اوغوز اولارخان ائلىم
 دانىشماقىم اولار گۈزىل تۈرك دىلىم
 «قازان» خانا اولار نوڭر جانىمىز
 قورخاق تورەتمەيىب بىزى خانىمىز
 «قازان» خانىن اوغۇل بىزە بويوكدور
 داغلارقارشى سىننە چوخ چوخ كىچىكدىر
 باشلايىبلار دويوش اندىب اىكىسى
 مىزان كىمىن اولار گوجىلر بىرىسى
 امما «قازان» گورۇپ چوخلۇ دويوش لر
 ئىننە كۆكسلر وورۇپ اوپوش لر
 بىردىن «بېرک» ئى او گوئە قاۋازايىب
 يياواش يئرە وورۇپ گىزلىن آغلايىب
 «بېرک» گەندىب «دولك» گەلېپ میدانا
 ميدان اىچىرە دوشوب گوزو «قازان»!
 يو گوروب دور قىلىنج وورۇپ اولدۇرا
 دەرە سىينە آنجاق سامان دولدۇرا
 «قازان» تو توب اونو يئرە بىيھىبدىر
 اوغوزلارى بو ايش يامان سىيھىبدىر
 ايندى گەلېپ «اورۇز» جاوان میدانا
 يالنىز بېر اىگىدەن دەيىر دورانسا

چاتارکن میدانا گوروب «قازان»‌ی
 يادا سالیب اوnda يازى يازانى
 هر نه اندیب الی گئدمیر قیلینجه
 اوره ک سیخیلیبیدیر اولوب بیر اینجه
 بونو گوروب «قازان» محکم آغلاییب
 دنیالارا بوتون اوره ک داغلاییب
 «اوروز» دئییب: ایگید نهدن آغلادین?
 بو میدانی بیر گون تکجه ساخلادين
 «قازان» دئییب: اوغول منم «قازان خان»
 سنه قربان اولا مالیم همده جان
 آتا بالا اوپوشمه يه باشلاییب
 کافیر اولکەلرین اسلام داشلاییب
 لشکر گەلیب تمام «قازان» ا تعظیم
 بو ایشه سبب دیر قادر العظیم
 واریبلار قلعه‌نى تمام آییبلار
 کافیرلر ایچىنە فغان سالیبلار
 کافیرلر باشىنى تیز تیز سالیبلار
 عزرائیل دهن تیزراق جان لار آییبلار
 سونرا لشکر چونوب گئرى وطنە
 دەمیر جانلار چونوب آنجاق چودەنە
 دده قورقورد گەلیب چالیب قوپۇزون
 بیر توى توتوب اودا اولار «اوروز»‌ون

(آلتینجى ناغىل)

ايچ اوغوزون عاصى اولماسى

اوج اوخ، بوز اوخ بىغيشىب «قازان خان» يىن اتوبىنە حملە گەتىريپ عاصى اولوبلاز دىش اوغوز بىگله لرىيندن اوروز - امن قالان ائشىدىپلىر امما ياردىيمە گەلمەيپلىر «قازان خان» «قلباشى» اونلارىن آردىجا گۈندەرىپ تا گەلمەمەلرىنин علتىن بولسۇنۇ. «اوروز» «قلباش»، دئىيىب من «قازان» دىشمن اولموشام آلپ رىستم - دونه بىلەم - دولك، ھامىسى اوزلەرىنى اوروزا باغلى اولماقلارىنى بىلەندىرىپلىر. سۇنرا «اوروز» آدام گۈندەرىپ «بىرك» ئىاتوبىنە چاغىريپ اونو مصحفه آندۇرىپ «قازان»، عاصى اولسۇن «بىرك» دئىيىب: من «قازان» يىن چورەكىن يېمىشىم باشىمدا گەندىسە اونا عاصى اولمىيا جاڭغا، «اوروز» بىر علامت ايلە كى قوشۇنۇنا ويرمىشىدى و اونلارا دئمىشىدى من نە واقت «بىرك» يىن ساققالىندا توتدوم گەلەن: خاببادان گەلەپ «بىرك» ئى اولوم حالىنە قدر وووردولار «بىرك» اولوم حالىنە بىر آدام ايلە «قازان»، پىغام يولايىپ سوزلەرىنى «قازان» يىن قولاقىنە چاتدىرىپ. «قازان» آتا مىنېپ گەلەپ «اوروز» و اولدوروب بىگلىر ھامىسى يېنەدەن «قازان» يىن آياقىنە دوشوب گوردو گوايش لىردىن پېشمان اولوبلاز.

ایچ اوغوزون عاصی اولماسى

آلماسین کيمسه‌نین الله قدرتىن

يئرە ووردور ماسىن جاهين شوكتىن

هيج ايگيد تولکويه باشلار اميمەسىن

لهچك لى باشلارا ال لىرده يمەسىن

ميشەلر پاشاسى اصلاح اولمەسىن

يازىن چىچك لەرى قىش تك سولماسىن

نسبلى گوركىملى بويوك انسان لار

ائنمەسىن آشاقا گولە شىطان لار

سوز بولن دوداق لار كاش تىكىلمەسىن

آلچاق نفس ايگىدلر كاش - يىخىلمەسىن

چاي لار شاققىلداسىن كھلىك دولانسىن

گىردك او طاق لارى تميز سولانسىن

دهيرلى انسان لار قالسىن دنيادا

زرناچى سوزلرده قاللىسىن زرنادا

چالقى چى ياشاسىن اوزان ياشاسىن

قوجامان قوجالار جاوان ياشاسىن

معرفتلى خلق لر مورادا چاتسىن

زەھرى انسان لار دنيزە باتسىن

اوجا اولسون اوجا طبىعت انسان

دىلى آچىلماسىن دانىشا شىطان

نهپىس او لار آصلاح قوجالا الله!

بايقوش لارىن سىسى اوجا الله!

امما فلك يامان ايش لر گورو بدور

قاچىردىب ايگىدى ايندى يورو بدور

«فازان» خان قالىبىدىر ايندى آدام سىز

انبارلار بوشالىب جەوبىز بادام سىز

کنیزله‌ری گئدیب قول لاری کوچوب
 بختیارلیق اوندان بین سوره قاچوب
 هردهن گیلیله نیر گئجهن چاغ لارا
 سوزون دیمیر يالنیز اوچا داغلارا
 ایگیدلر بولونوب هامی گئدیبلر
 خان بگلر هامیسی هجرت ائدیبلر
 بیرگون گه‌لیب باسیب «اوج اوخ» ون ائلی
 «بوز اوخ» ایله باهم ییغیشپ سیلی
 «قازان» بین اوله‌ری تمام تالان دی
 اونون اوره کینه خودوک قالاندی
 هیچ کمسه گه‌لمه‌ییب اونا کومه‌که
 بو خودور بیر نفر گه‌له اوره‌که
 «قلباش» «قازان» خانا او لار دوز يولداش
 يولداش دئمه سانکی بیر ایگید قارداش
 آتین سوروب گئدیب دیش اوغوزا او
 بلکه «اوروز» گه‌له صفلر پوزا او
 یئتیب دیش اوغوزا سalam ویربیدیر
 سوزلرین سازیله بویله دیمیدیر:
 ائشیت «اوروز» نولدو «قازان» باشینا!
 سیلکه‌له‌نیب ائولر قالیب باشینا!
 «قازان»، دایی سان «قازان» دایان!
 یاتیبسان اگر سن بو خودان اویان!
 «اوروز» دئیب: «قلباش» دوز دور دایی یام
 ایگیدله‌ریم گئدیب کندیم دالی یام
 بیرده ائشیت گینان «قازان»، سویله
 من اونا دشمنم اول خانا سویله

«قلباش» دئيب: «اوروز» ياخشي ايش ده گيل

باج اوغلو ايسته مه ز دايىنى ذليل

«فازان» باجىن اوغلو سنه دايى سان

ايگىدلار ايچينىدە سايلى سايى سان

«اوروز» دئيب: قايتىداها دانىشما!

ائىدە كوكو تەكىن بىواقت آلىشما!

اولار منه دشمن «فازان» يىن دوستو

اوجاقلارا آسماسىن أجي توستوا

«قلباش» گىرى چونوب دئيب «فازان»:

يالىز بئلين باغلا يازى يازانىا

دaiين اولوب سنه آند ايچمىش دوشمان

اويعوسىندا واردىر چوخلۇ چوخ شيطان

«فازان» دئيب: تانرىيم منه مدد دير

قل هو الله دئديم اوزو صمد دير

اما بو طرف ده «اوروز» چاگىرىدى

نوكرين يانىننە اونا باغىردى:

دئدى: حىللە ايلە «بىرك» ئى گەتىر!

اوزگە ايشىن اوlsa ھامىسىن او تور!

بىزىم ائلدىن آلىپ «بىرك» بىر قىزى

گۈزلىكىدە تكدىر ياناق قىرمىزى

سويلە گىنان: «بىرك» بىزە قوناق اول!

«اوروز» بىسترده دير اوننان دانىش گول!

دئسەنەدن سبب اونا اوز سالدىم

سويلە ياتاق ايچىرە سولوب سارالدىم

بىرده دئە «اوروز» ون سوزو باويشماق

«فازان» خانا بوغۇن باھم يابىشماق

«بىرك» اشىدەر كن «اوروز» ون سوزون

يئهين سوروب آتىن يومما يىب گوزون

گیریب او طاق ایچره سلام ایله بیب
 خان لارا تانرى دهن شفا دیللە بیب
 سونرا سوروب «اوروز» مطلبین سویله؟
 هیچ خسته او لانماز سنین تک بویله؟
 «اوروز» دئیب: مراد سنى يو خلاماق!
 بیر بیره کندیمیز دایاق ساخلاماق!
 سن آند ایچ بو گون دهن منه يار اولوب
 شنلیگیمه گولوب چنه زار اولوب
 «قازان» خانا اولاق دشمن ایکى میز
 بیر بیره ياخشليق اولا ایشى میز
 «بیرك» دئیب: «اوروز» دینله سوزوموا
 آغلار قویدون بوگون منین گوزوموا!
 «قازان» خان بیزلە رەخان اوغلو خان دیر
 میدان لار ایچیندە ایگىد آصلان دیر
 دامارین قان لارى اوندان اولادمى!
 ايللر دیر «قازان» خان كافير وورامى
 يوزلر دفعه اولدوق بیز اونا قوناق
 دوزونو يئميشيق سينديراق چاناق؟
 «قازان» اوغوز اوچون جانىن قوجالدىپ
 اوغوزلارين آدين «قازان» او جالدىپ
 گەل سن ایتمە طاماح دنيا شانىنە!
 من سنى آپارىم اونسون يانىنە!
 قىزىل دون تىكدىرسىن «قازان» سنين چون
 سن ده گۈون اونا دولان بوسبوتون
 «اوروز» بىلىپ «بیرك» سوزو المادى
 او زگە سوزە «اوروز» داھا قالمادى

گوز ووروب قوشونه اونو توتوبلاز
 تاکى وار دنيادا اونو ووروبلاز
 نامردلر ووروبلاز خنجره دن اونا
 قان آخىب باشيندان دولوبدور دونا
 ياريم جان ده بهشىب يئتىشىب ائله
 اكل ايچره چوخ يواش گەلېيدىر ديله
 دئىيدىر: اى ائلىم هر نه آيندا!
 موضۇنۇ تىز دىيىن خانىم «قازان»!
 آداملار آت قاوىب «قازان» ا چاتىب
 «قازان» دا يالنىزجا چادىردا ياتىب
 دىيىبلە: «قازان» خان «بىرك» ئى آنلا!
 قالخ آياقا «قازان» «اوروز» و دانلا
 «قازان» دا گوتوروب قوپۇزون چالىب
 سازىلە اولكەيە ولو له سالىب
 دئىيب دير: اى منىم بختور گونوم
 تخت اوسته اوتسوران شاه ور گونوم
 اى منىم اىيگىدىم اى منىم قولوم
 دنپالار چاپدىران قورخوسوز يولوم
 هارداسىز گورهسىز نەلرە قالدىم!
 «بىرك» يىن اولوم راق خبرىن آلدىم
 اى فلك ياناسان منى ياندىرىدىن!
 شوكتى آلىسەن منى چاشدىرىدىن!
 نولوبدور گونشىن، نولوبدور آيىن?
 گون لرده نه اولوب سايىدىغىن سايىن?
 قوملارين گەلېيدىر گوزلرىن توتوب
 گورمىىن «بىرك» يىم گوزلرىن يومىوب?
 نه اولدو اى فلك منىم شوكتىم?
 اوغوزلار ايچىننده بوللۇ حرمتىم?

کچ ائتدین یولووو مندن اى فلک!
 نه تاپدیم دیله‌کى نه قالمیش اوره ک
 «قازان»ین چالقىسى دنیالار اولدو
 ایگىدلر گوزونه دولو قان دولدو
 آت لیلار آتلاتیب مینیبلر آتا
 دیبیلر: «بیرك»ین قانى مى بات؟
 «قازان»دا آتىنى چە كېبىدىر مینىب
 «بیرك»ین قانىنى آلاجاق دىبىب
 آت قاوىب چاتىبلار «اوروز» ائلينه
 «قازان» قىزىل كمر تاخىب بئلينه
 «اوروز»دا سىلەنېب: اى «قازان» گەلدىم!
 سونگونو ووروبىن اوره كىن دەلدىم!
 سنه من دشمنم ايللر دير ايللر
 داهما سىنى بىلمىز خان آقا ائللرا!
 «قازان»ین دامارى قانىلە دولوب
 اوزوندە قىرمىزى لالەلر سولوب
 چىخىبىدىر ميدانا سىلەنېب «اوروز»!
 اولدوروب سىنى من اولا جام پىروزا!
 يىنەدە «قازان» ام آتى مينمىشما
 يىنەدە اوزانام ايندى دينمىشما
 «اوروز»دا دايانيب «قازان»قا راشى
 وروب ميدان دارلار بالابان مارشى
 ايکىسى باشلايىب ورووشوبىدolar
 يورولوب دور آتلار گولە شىبىدلار
 «قازان» خان محكم دهن بىر فشار ويرىب
 «اوروز»ون كوكسینە ياخشى راق گىرىب

قاوزاييب «اوروز» و ووروبدور يئره
 «اوروزون نالىھسى قاغزانىب گويمه
 خنجرىن چىخاردىب كەسيپ باشىنى
 گورمەيىب توکولن گوزدهن ياشىنى
 «اوروز» ون قوشۇنۇ ھامى پشىمان
 توبەيە گەلېبلىر عفو ايتدى «قازان»
 دده قورقورد گەلېب سازىنى چالدى
 دندى شادلىق ايدىن دنيا خيالدى

ایکینچی جیلد

اون سوز (ایکینجی جیلده)

آللاهین کمک لیقیرلن دده قورقورد مثنوی له ری نین ایکینجی جیلدی همان اوولینجی جیلديلن باهم آماده اولوب نیجه کی بیلیرسیز اوولینجی جیلده ده دده قورقورد کیتابینه بیر قیسا جا ایضاح و بیریلیب و آز جانا یعنی بیر قطره بیویوک اقیانوس دان گوتورله نن کیمین دده قورقورد کیتابینین باره سینده سوز آراشدیر لانیب امما دده قورقورد کیتابینه نیجه کی اوولینجی جیلده ده ده اشاره اولونوب هر نه قدر یازیلسا حقی ادا اولا بیلمز چون بو کیتاب تورک ادبیاتیندا و مدنیت باخیشیندا بیر تای سیز و هابتله ده یرلی بیر کیتاب دیرکی ایچینده دنیالار قدر مطلب - سوز - او بود یئرله شیب دئمه لی دده قورقورد کیتابی اون ایکی ناغیل دان تشکیل تاپیب که هر ناغیل او زونه بیر مستقل اولا راق هر ناغیل ده بیر یئنسی و گوزل سوزله رینن تانیش اولوب و کیتابین گوجونو داها یاخشی متوجه اولوروق گچن جیلد ده آلتی ناغیل دده قورقورد کتابیندان یازیلیب و بو جیلد ده قالان آلتی ناغیل گه تیرله نیب امما عزیز او خوجولار گره گ دقت ایله سینلار کی من بیر مبتدی یازیچی اولا راق او جور کی گره گ دیر بو کیتابین عهده سینده گله بیلمه میشم و گله بیلمرم یعنی بیز گره گ قبول ایلییه ک کی دده قورقورد کتابینین، هر بیر کلمه سی یئرینده ایشله نیب و او زونه گوره بیر بیویوک هدفی واردیر و منیم کیمین مبتدی یازیچی دهن بوندان چوخ انتظار اولماق نظریمه گوره صلاح اولا بیلمه ز جسارت لن دئیه بوله رهم چه تین یازیچی او زونه جسارت و برا او زونو دده

قورقورد کيتابينه سوز يازماقدا اويفونلو حسابا گه تيرسين چون بو کيتاب بير باشى آچيق خزينه دير کي ناقدير او خزينهدهن استفاده ائدهسن نه تنها آزالماز بلکه اوز اوزلوگونو استفاده ائدهنه گوسته ريب و اوナ آنلادرکى هله له دير اولمبيا حاق يازىچى ايليه بيله بو کيتابين حقين ادا ايله ييب و بو کيتابا لايق سوز يازمىش اولسون حقيقتاً سوزلرده بو کيتابين بويوك ليقيندان حذر ائده رك يېغيشماقا گه لميرلر حال بوکى بعضى کيتابلار وار و يا آچيق راق دىيەك چوخ کيتابلارдан مطالب گوتورلەنسە مطالب کيتابدان قورتولوب يا آزالار امما بو دده قورقورد کيتابيندان نەقدر چوخ استفاده ائده ک متوجه اولوروق کى بو کيتابدان بير شىء آزالمايىب و تىززە مطالب ده اوخويانا راستلاتير و آدام فقط بير شى ئە حىيفله نير کى باش كاش بو کيتابى يازان بللى او لاردى و بو کيتابى يازان او قدر بويوك بير انسان دير کى بو باشا چاتماز بىلگى بىلە بىلە آلچاق نفس لىقى باعث اولوب کى آدینى يازمايىب و آرادان گىدىيپ و چوخلۇ چوخلۇ سوزلر کە هر آدامىن ذهنинه گەلير هر حالدا بو کيتاب بىز توركىلرە بير بويوك قايناق او لاراق مباھات ائده رك اوز او زلىگىمىزى و منملىگىمىزى بو کيتابدا گوروب و اونا قوانيرىك ياشاسىن تورك ائل لرى ياشاسىن ایران ياشاسىن آدلى سانلى تاي سىز آذربایجان

(يئددىنچى ناغىل)

بای بورا بگىن اوغلو بامسى بيرك

ايچ اوغوز محالىنده «قام خان» اوغلو «بايندرخان» اوتورمىشىدى «بای بورابىگ» اونا قوناق اولموش بىردهن «بای بورا بگ»، آغلادى، سورشدولار، نهاوچون آغلىرسان؟ «بای بورابىگ» دئدى: منىم اوغلۇم يوخدور چىراغىم كور اولاچاق، بىردهن «بای بىجان» دا آغلادى دئدى: منىم ده قىزىم يوخدور بىگلر بونلارا دعا ايلەدىلر، بونلار سوز ويردىلر اگر «بای بورابىگ» ين اوغلو اولسا و «بای بىجان» ين قىزى، بىر بىريلە قوهوم اولسونلار بىر مدت سونرا «بای بورابىگ» ين بىر اوغلو اولدو آدىنى «بامسى بيرك» قويىدolar و «بای بىجان» ين بىر قىزى اولدو آدىن «بانى چىچك» قويىبolar، ايللر يىل كىمىن كىچدى يىل قالمادى سىل قالمادى امما اوغلاننان قىز بويوبىلر، «بىرك» بىرگون اوز اولكە سىندىن چوخ اوزاقلاشمىشىدى گوزو بىر عمارتى دوشدو سوروشوب، دئدىلر «بانى چىچك» ين عمارتى دىر، عمارتىن اىچىنە گىتىدى قىزىلە دانىشدى، هر اىكىسى آتالارينىن وعدهسىن بىلىرىدىلار قىز بىر قهرمان قىزىدى دئدى منىم شرتلىرىم وار «بىرك» قبول ايلەيىب اوخ آتماقدا - گولشماقدا - قاچماقدا - آت مىنماقدا - آوالاماقدا قىزدهن قاباقا دوشوب اودور كى قىز دئىيب ايندى من سىنىن سئوگىلىن اولدوم گئىد آداملارين ايلچى يوللا، قىزىن بىر قارداشى وارىدى آدى «دەلى قاچار» ايدى چوخ اىگىد امما عقلى آزىدى، دده قورقورد ائلچى گەلب چوخ موضوع لاردان سونراتوى توتدولار امما بىر «يالانچى اوغلان» وارىدى «بانى چىچك» ھ عاشقىدى اودور كى نقشه چەكدى «بىرك» ى كافىرلە توتدوردى بىر اىل سونرا بىر قانلى كويىنگ گەتىرىپ دئىيب: «بىرك» ين كويىنه كى دىر اودور كى اوزوده «بانى چىچك» ين اولنمسىن دئىيب قرار اولوب بىر هفتە سونرا توى توتولسون امما «بىرك» كافىرلەن بىر قىزىنە دئىيب اگر اونون اىپلرىن آچسا اونو

قاییتیب اوز اولکه سینه گوتوروب دوستاقداکی اوغوزلارین بیرینه وئرە جك قوللارى آچىلىپ اولکه سینه سارى يولادوشوب گەلیب گوروب ھامى آغلایير سوروشوب دئیيبلر: بير ايگىيد اوغلان وارىدى آدى «بىرك» ايدى ايندى اونون نيشانلىسى «يالانچى اوغلان» لان اولنمنك ايسته بير «بىرك» سازىن چالىب قىز اونو تانىيىب ايگىيدلرى گوتوروب كافىرلره حمله آپارىپ يولداشلارين دوستاقدان چىخارتىب كافىر قىزىننده بير اوغوز ايگىدىنە وېرىپ دده قورقورد گەلیب «بىرك» ين «بانى چىچك» ايلن توپۇن اوخويوب شادلىق ائدىبلر بۇ يازىب.

بای بورا بگین اوغلو بامسى بىرك

دده قورقورد يازىب گۈزى ناغىل دان

سوزو انىشىدە سن گىرە ك عاقىلدان

توركۈن چىچك لەرى يازكىيمىن اولسۇن

دشمنىن گول لەرى سارالىب سولسۇن

«بايندرخان» اولوب «ايچ اوغوز» خانى

«بورابىگ» ده اولمۇش اونون مهمانى

قارشى سىننە دوروب اوغلو «قارگونە»

ساغىننە بنزە بير «قازان» خان گونە

سولوندا اڭلە شىب او «قاضلىق قوجا»

ايىد اصلان لارا گەل ائت تماشا!

آغزىنى ايسته بير «بايندر» آچا

دوداقسى ايسته بير دوداق دان قاچا

باشلارىنى سالىر ايگىيد لر يئرە

شاعرە ده سوزلە رىن دوزوبىدور شعرە

چوخ غمگىن اولوب دور بىردىن «بورابىگ»

هوکوت لىن آغلایىب اونا باخىب بگ

توکوب سوزگون گوزدن ياش لارنس ايله
 سانکى بوستان لارى دولوب خس ايله
 سوروشوب دور اوندان ائل لر باباسى
 بويوك «بايندرخان» خان لار آتاسى:
 نه او لوپ «بورابگ» دوداق بوزوب سان؟
 مجلسىسين شنلىكىن بوتون پوزوب سان؟
 «بورابگ» سوileه يىب: اى اهل كتابا
 افق دان حياتيم اولوب دور عذاب
 قارغايىب دير الله نهدەن كندىمى؟
 قاچىرىدىپ آغزىمدان شىرىن قندىمى؟
 يوخومدور تكاوغلۇم او جالماز صدام
 گەلين يالوارىن سىز تا ويرسىن خدام
 بىر اوغلان او لار肯 اونا طوى توتوم
 شىرىن جك حيات دان توپور جەك او توم
 بوحالدا «بىجان» دا گەلىپ سىن سالىپ
 او دا آغلايىب دير به تر سىز لا يىب
 دئىيب دير: منىم ده يوخوم دير قىزىم
 قولىدىم دا قالماز دالىمجا اي زىم
 سىز الله ائدىن سىز منه چوخ دعا
 قىزىم او لىسا وىررم «بۇرا» به فدا
 تمام اهل مجلس دعا باشلايىپ
 زارىلتى سالىپلار گوزو ياشلايىپ:
 ايلاھى كرم قىل بولار دان سىب!
 بىر اوغلان و بىر قىز او لالار نسبا

چوخ ايل لرگئچي بير چوخ آيلار ساوي
 چوخ اينقه دينتلر فلكلر قاويپ
 «بورا» يه خداوند بير اوغلان وئريپ
 بير آى ليق يئماقى بير آن دا يئيب
 اولوب كاسه گوز اوزگوزو مردانا
 اييد ليقدا آت قوواما بير دانا
 بيلير هر نه اولسا او ياخشى يولون
 ايکى كهل آچانماز اونون بير قولون
 هه له قوييمويوب آد اونا طاييھه ائل
 هده جوشمايىب هيچ نه دهن حتى سئل
 دئييم من سيزه رسم آد قوييمه نى
 ياماجلى جئغيردە كافير دوييمه نى
 ايگيد آو قاويبىب جان لارى آلماسا
 يا اردو باسارتىن ماطاح سالماسا
 دهلى دونقوزوييان به يان دوزمه سه
 كافيرلر باشينى كە سىب اوزمە سه
 قويولمازدى آدلار بو جور يالتقا
 كافيرلر توتوب باسمىيا دوستقا
 بو اوغلان بو گون ده بير اوردو باسيب
 حرامى باشينى كە سىيدىر آسىب
 «بورابگ» دئييب دير: اوغول شان سنه!
 آدین او لماق او لماز داهامان سنه!
 آدینى قويوب لار قوزولار كەسىب
 آدى «بامسى بىرك» علملىرى اھسىب

بو حال دا «بیرک» خان يامان آغلادي
 گوروشمز خدايىه اووه ك باغلادي
 نچه گون سونرا چاپدىرىيدىر آتىن
 گئىبلر كەسىيدىر يولون قاج قاتىن
 بىر آو اولاماق كند سى ايستەدى
 او دور گورسەنير، سىيلدىرييم اوستەدى
 قاوىيدىر آتىن آو گئىدب بىر ائوه
 نه ائو بلكە آلتون كە دنيا سئوه
 آچيشكاكا قىزىل دهن گوموش پايىھى
 ارم تك آغا جلاڭار، بهشت سايىھى
 اندىيدىر سؤال «بامسى» بىركىمىسە دهن؟
 بو يئerdeh اولامى قىزىل كىسى دهن؟
 دئىيبلر كى بو بىر قىزىن دير كە او
 دەير دنيا يىه اونداكى تار مو
 «بىجان» يىن قىز يدىر آدى «باني» دير
 ايگىدلر باشىن كە سەمەسى آنى دير
 «بىرك» آدىلى اولموش نشانلى قىزە
 آتاسى دىيىبىدىر قرارى بىزە
 «بىرك» آنلاتىيدىر اوزون اونلارا
 دىيىبلر «باني» غرق اولوب دونلارا
 دىيىبىدىر «باني» شرط لر وار سنه
 اگر وارسانى وىر قولاق سن منه؟
 ايکى سئوگى يىك بىز گرەگ آووراق
 چوخ آتلار قاواركىن بىز آتلار يوراق

گوله شماق اندک بيربيريله بو دم

اگر سن يئخيلسان نه شنليك نه دم؟

چاتييدير باشا شرط «بيرك» او توب

محبتلى سئوگى اوزوندن اوپوب

دونوبدور داها اولكه يه پهلوان

قيزه ساخلاييدير اوره ک دهن نشان

بورابگ«گوروبدور «بيرك» چوخپوزوب

گونو گوندهن او حالتى لاب سوزوب

يانيقلى - يانيقلى او سوزلر دىيىر

يئمهگين تمامان كوبكلر يىيىر

سوروبدور: اوغول سن نه دهن تو موسان

وييىلدىر كولكلر يكى دوم موسان؟

دئيىببىدىر: جانىمىدىر آتاما فدا!

بويسوك مطلبىيم وار آتا اىست اد!!

«بيجان» ين قىزىنندن يئدىيم من او خو

گئجه گوندو زاولموش يو خومدور يو خو

آتاسى دئيىببىدىر: بيرك سن دايىان!

آييق سان قولاق وير ياتىبسان او يان ا

«دلى» آدلى او لموش قىزىن قارداشى

«بانى» ايلچى سينه يئدىير تر داشى

دانىشماق تمام، ليك به ره بيتمه يىب

بابانىن سوزون اول قبول ائتمە يىب

«دده قور قور د» و م آت مينىببىدىر سوروب

«بيجان» اولكه سيندە دايانيىب دوروب

قاویبدیر «دلی» پیر فرزانه نی
 توتانماز دا کیمسه او دیوانه‌نی
 «دده قور قورد» و م سسله نیب ای خد!!
 اولم گرباتا قدما اونا یوخ ابا!
 ایلاھی گورورسن کی پیس گوندھیم!
 ناماز لار قیلا جام که تازنده‌یم!
 «دلی» نین الین ای خدا ایله شیل!
 کی قالدیم الینده ردیل و ذلیل
 قورویوب «دلی» نین الی آغلادی
 اوقدر آغلایبیدیر اوره ک داغ‌لادی
 دده قور قورد و م سویله بیب: ربنا!
 آچیالسین قولو و ربنا مرحبا!
 آچیلیدی قولو نا به کارین اودم
 دئیبیدیر: که ایتمم ایلاھی ستم
 باجیم «بیرک» ه اولدی ایندی حلال
 دئیین چالسینی کوی و برزن قاوال!
 بو حال دا واریدی بیری چوخ ذلیل
 نه سوز قانمیشیدی نه ائل یا کی دیل
 «یالانچی» او لاردى آدى او غلانی
 فیریلـداق او لاردى دادی او غلانـین
 او عاشق او لاردى به تر «بانی» یه
 بنهین راق قاییدمیش بو گون خانی یه
 دوشوندوکی قیز گئدمه لیدیر گئدهـر
 «یالانچی» دایانماز فیریلـداق ائدهـر

گرەگ ديركى «بىرك» گرفتار اولا!

قانادلارى دوشسون گرەگ دير سولا!

«بىرك» ده چىخىپ دير خبر سىز چولە

قاتا شادلىقا دوستلارى بىر گولە

«يالانچى» گندىبىدىر دئىيب دشمنە:

كى «بىرك» گرەگ دير دوشە تىز چنە!

گە ليپىدىر آغىر كفرلر عسگرى

آلىب لار آرايمە كېچك لىشكىرى

توتوبلار تمامان مسلمان لارى

سالىب لار قفسى اىچرە أصلان لارى

بو سوز دەن داها چوخلۇ ايل لر ساوىب

فلك ده دايامماز داها آت قاوىيىب

«بىرك» حالىنى كىمسەلر بىلمەدى

آناسى - آتاسى گوزون سىلەمەدى

اوقدر آغلائىيىب دير آتاسى «بۇرا»

توتوب گوزلرى ليك يوخدور دوا

«يالانچى» گە تىر مىشدى قان كويىنكى

كى يعنى داها گوزلە مە «بىرك» ئى

كى «بىرك» اولوب يوخدور اوندان اثر

چونوب ياس توتوب اولكەلر سربەسر

سونرا يولايىب «بانى» يە ايلچى نى

اوائل دەنە اولموش يئھين دىلچى نى

حىيف كى اولوب «بانى» راضى اونا

نە لازم داها مالا قاضى بونسا

گهلن هفتهده طوى گرهگ باشلانا
 پيشيرماق دوشورماق تمام داشلانا
 «بىرك» دوستاق اىچره دئىيب بير قىزه:
 گه تير اىپلرى قىركە كوچدوم ديزه!
 قىريلىدىر اىپلر دوروب دوراوبىگ
 قاچىدىر يئھين دورمايىب تاكى سگ
 «بىرك» دمن ده قىز محكم ايلقار آلوب
 مسلمان اولا جاڭق بوبويلىك قالوب
 چىخىب قلعەدن چوخ يئھين راق قاچىب
 ايشىكىدە آياقىن يئھين راق آچىب
 آتىن چاپىرىيپ تايئته ائل لره
 دابولمور نه لر دىر دوشوب دىل لره؟
 گوروبدور نىچە اىلخى چى اۇز قارا
 يېغىللەر يېكە داشلارى دستارا
 سوروبدور الىز تام اولوبدور يازا؟
 نه دهن دولدورور سوز داشى دستارا؟
 دئىبلە: گرهگ دىر يەغاق داشلارى
 كى سىندىر سىنى بىوفا باشلارى
 «يالانچى» بير اوغلان گه له جاق گئچە
 اولوب «بانى» يە مالك او هىچھە
 يانىنده گه له جك او «بانى چىچك»
 بواиш دهن سبب چوخ يانىبىدىر اورەك
 بو داشلار گرهك سىندىرلا باشلارىن
 دولا قانىلە گوزلرىن قاشلارىن

«بیرک» آه چه کدی ولی دینمەدی

ئئرە دوشدو قلبى ولی سینمەدی

چاپار کن گىندردى گوروب بير اوزان

سوروب مقصدين؟ ميزبان دير «بيجان»

«بیرک» سوپىلەدی گەل ائدە كېيىز عوض!

سازى وير منه سورآتى يوخ غرض!

«بیرک» سازى آلدى قويوب كوكسىنه

سازىلن گىرە گ دير كە عاشيق دينه

بىرك سازىلە اوزقوبوب اولكە يە

پىنارىن اونوندە گىرىپ كولگە يە

گوروبدور كىچك قىز ايدير آه و زار

نارين سىس لە آغلىر اوئىلى نىگار

سوروبدور: نه چون آغلىييرسان گوزل؟

منيم سينه مى داغلىييرسان گوزل؟

جاواب سوپىلەدی: قارداشىم وارىدى

آتاما، آناما او دلدارىدى

گئىچىپ چوخلۇ مدت خبر سىز او لوب

آتاملان آنام داسوز الىب سولوب

دئىيىب قىز: سن عاشيقا يولدان گەلتىدە!

قافلان لارين سىسى قولاق دەلندهما

چول لرده باشا باش كندىن گە زندها!

تسوزلارى آياقين آلتى اه زندها!

قارداشىمىن آدى گەلدى قولاقان؟

بىريياخشى بىردوشون بىر ياخشى جاقان!

«بیرک» آغلابیین قلبی دایاندی

باجیسین گورن جك اوره کى یاندى

دئدى: گورمه میشم قلبیم او بولدى

«بیرک» آد چول لرده داها چوخ بولدى

بیرده دئدى: باجى گورمه دیم یارى

ایله‌مه بوندان چوخ سن آه و زاري

قیز دئدى: امان اى سویله سن يولچوا!

گه لدیگین یولارا اولچه نده اولچوا

گورمه‌دین «بیرک»‌ئی؟ بویوسن کیمین

گوزله‌ری کاسه‌راق گوزل راق بیچین؟

سویله‌دی: اى قیزیم داهابس دیر، كەس!

کونلومه خودوک لریامان اه‌سدیر، كەس!

گورمه‌دیم هیچ نه بى بیلمه‌دیم نه‌دهن

نه دیرى بىر نفر نه روح سوز بدن

«بیرک»‌ئی آپاردى او قیز ائوینه

بویوک باجیلاردا گەلیب اونونه

اونلاردا سوردولار: سن الله عاشيق؟

بیزلىر بىر قارداشا قالمیشیق معشوقا

يول لاردا واراندا بولود آخاند!

یاغیش لار یاغاندا گونش باخاند!

گورمه‌دین «بیرک»‌ئی ویره سن خبر؟

اوندان اوترى بوردا اوره ک لر اه‌سر

بیرک آه چکىب دیرىئنە دەن دئدى:

گورمه‌دیم «بیرک»‌ئی بو اصرار نه‌دى؟

«بیرک» بىر آز سونرا يولا دوشوب دور

چېچك» يىن اىين نى آلېب اوچوب دور

ینتیش کن او را هامی شاد اولوب

ایگیدی گوره نه «بیرک» یاد اولوب

گوره نلر دئیبلر هامیسی اونو

ایله بیر «بیرک» دیر ده بیشیب دونو

«بیرک» گندیب اوردان تیز طوی ائوینه

«بانو چیچگ» گوروب اونو سئوینه

«بیرک» گورکن قیز دای پوزلوب

گوردوگو ایشیندمن داهما اوزلوب

آیاقینا دوشوب يالواریب اونا

سسله نیب: گه تیرین قیزیل دون بونا

بو اوزو «بیرک» دیر او زین گیزله تیب

طوی ائوینین ایین عاشیق ایزله تیب

القصه شادلیقی شادا قاتدیلار

«یالانچی» اوغلانی حبسه آتدیلار

«بیرک» ه ویریبلر «چیچک بانو» نی

بودور اسلام اوچون دوزگون قانونی

«دده قور قورد» گه لیب قوپوز الیندہ

گوزل گوچک سوزلر ازبر دیلیندہ

طوی تو توبلار بولیه طوی لار مبارک

آنلى آچیق ایگید بوی لار مبارک

بیر گون سونرا «بیرک» دئیب «چیچکیم!

شانلى معرفتلرده بویوک اوره کیم!

من وارجام بوگون قلعه سوکه جام!

کافیرلرین قانین جاملان ایچه جام!

«بىرك» قوشۇنيلە حملە سالىپدىر

كافىرين قلعەسىن بوتون آلىپدىر

قلعەنى سىندىرىپ كافر اولدورب

يئرلىرىنے بوت و اوزو بول دوروب

يولداشلارين ائدىپ قلعەدمان آزاد

او ايگىد أصلان لار اولوبلاز دلشار

امما كافير قىزى او سئوگى صنن

سسلەئىپ: باخ گىنان ايگىد بو منم!

«بىرك» اونو آنجاق اسلاما قاتمىش

اون و اره و يرىپ مورادا چاتمىش

«دده قورقورد» گەلەپ گوزل بىان نان

آق ساققال گوجامان نە خوش دور سى

أوتدان سىب ئىلىن اورەكى أسى

قوپۇزونو باسىپ كوكسینە بىردهن

سسى سسە و يرىپىدىر كېيىر صغيردەن:

دانىشىقى توركۈن نە گوزل دىل دىر

قربان اولوم سىنە قوجامان ئىل دىر

(سگىزىنجى ناغىل) اوروزون دوستاق اولماسى

اolas اوغلو «قازان» بىگ اوتورموشدور كنارىنده ايگىدلر آلىسىنەدە دورموشدورلار.
«قازان» ساق طرفه باخىب قارداشى «قارا گونه» نى گوردو سئوبىندى. سولا باخدى
دايىسى «اوروز» و گوردو داها چوخ سئوبىندى. قارشى سىنەدە اوغلو «اوروز» و گوروب آغلادى.
اونون آغلاماقىنин سببىن «اوروز» سوروشدو؟ دئدى: اوغول سنىن اون آلتى ياشىن وار نە دعوا
ايلەميسەن نە باش كەسمى سن نە دونقۇز اولدورموسۇن نە كاپىر اوردوسى باسمىسان صونرا
قرارلاشدىلار آتالا بالا بىر هفتە شىكارا گئدىسىنلەر صحبت ايلەسىنلەر چولە چىخىبلەر چادىر
قوروبلار اممە جاسوس لار «باشى آچىق بايتان» قىلەسىنەدە آق ساقا قلعەنەنин ياغى
كاپىرى «آزغىن دىنلى» يە خېر آپاردىلار كاپىرلەر آغىر لشكىلە گەلەپ بونلار يەتتىشىنەدە «قازان»
اوغلو «اوروز»، دئىيب: گەند اوغا تېهدەن باخ اگر بىز شەھىد اولدوق آنان خېر وير آنان تىدىر
بىلەن بىر قادىن دىر او ازو بىلەن نە ائدە جىك و سنىن حقىن يوخدور دعوا يە گەلەسەن. «قازان»
ناما زىن قىلىپ كاپىرلار اون آلتى مىن عسگەر گەتىرىپلەر اممە «قازان» دعوا ائدىپ مىسلمانلار
اوزوک فاشى تكىن كاپىر لەرد محاصرەدە گەلەپ «اوروز» طاقت گەتىرىمىيپ، قىرخ ايگىد كى
اوندان برابىر داغدان باخىر دىلىر كاپىرلەر حملە گەتىرىپلەر كاپىرلەرن چوخۇن
اولدوروبلەر «قازان» محاصرەدەن چىخىب اممە «اوروز» و گورمه بىب اولكە يە سارى يولادوشوبىلەر «اوروز»
اسىر اولوب «قازان» داغا چىخىب «اوروز» و گورمه بىب اولكە يە سارى يولادوشوبىلەر «اوروز»
اولكەدە دە اولميوپ چونوب دويوش ميدانىنە باخىبلار گوروبلەر «اوروز» ون قىرخ يولاداشى
شەھىد اولوب اممە «اوروز» دان خېر يوخدور اودور كى «قازان» خان كاپىرلەين دالىجا گىشىپ.

«اوروز» اوزونـه گـهـلـيـب گـورـوب ڪـافـيرـلـهـريـنـ الـيـنـدـهـدـيـ وـ آـغـاجـاـ
بـاغـلاـنـمـيـشـدـيـ «قـازـانـ» خـانـ «اورـوزـ» وـ آـچـيـبـ ڪـافـيرـلـرـيـنـ يـئـنـهـدـهـنـ وـ وـرـوـشـوبـ چـوـخـ يـورـقـونـ
اـولـمـوـشـدـوـلـارـ اـوزـاـقـدانـ تـوزـ قـالـخـيـبـ «بـولـارـخـاتـونـ» قـازـانـ يـينـ تـدـبـيرـلـيـ وـ شـجـاعـ قـادـيـنـيـ اـوزـونـوـ بـيرـ
تـزـزـهـ نـفـسـ اـيـگـيـدـلـهـريـنـ يـئـتـرـيـبـ ڪـافـيرـلـرـيـ جـهـنـمـهـ وـاـصـلـ اـئـدـهـرـكـ اوـغـوزـ اـئـلـيـنـهـ چـوـنـوـبـلـرـ
دـدـهـ قـورـقـورـدـ گـهـلـيـبـ شـادـلـيـقـ چـالـيـبـ بـويـ يـازـيـبـ.

اوروزون دوستاق اولماسى

دـدـهـ قـورـقـورـدـ يـازـانـ نـاغـيلـ دـاـ گـورـدـومـ

قـلـمـيمـىـ آـلـيـبـ فـلـكـىـ يـورـدـومـ

«قـازـانـ» اوـغـوزـ ايـچـرـهـ بـويـوـكـ خـانـيـ دـيرـ

آـدـلـارـداـسـانـ لـارـداـ بـويـوـكـ سـانـيـ دـيرـ

مـينـ يـئـرـدـهـ قـالـچـاسـيـ دـارـاـ چـكـيـلـمـيـشـ

دـيـنـلـهـ يـيـبـ ڪـافـيرـلـرـ آـديـنـ، چـئـكـيـلـمـيـشـ

گـوزـلـ قـادـيـنـيـ نـىـ يـانـيـنـاـ آـلمـيـشـ

ڪـافـيرـلـرـهـ آـدىـ قـورـخـوـلـارـ سـالـمـيـشـ

ارـهـنـ لـرـ بـسلـهـ يـيـبـ هـامـيـسـيـ قـوـچـاقـ

قـورـخـوـسـونـدانـ قـانـادـ توـكـرـ قـوشـ، اوـچـاقـ

آلـ الـانـ گـئـيـيـنـيـبـ اوـتـورـوبـ تـختـهـ

گـوـوهـ نـيـرـ وـئـرـلـنـ اـولـ اوـجاـ بـختـهـ

هـورـكـ سـاـچـلىـ يـوـزـلـ قـرهـ گـوزـلـوـ قـيـزـ

ايـنـجـهـ بـوـغـازـلـارـيـ سـاـزـلـىـ سـوـزـلـوـ قـيـزـ

بـونـلـارـ اوـلـارـ تـامـامـ ڪـافـيرـلـرـ قـيـزـىـ

ڪـافـيرـلـرـدـنـ آـلـيـبـ اوـلـمـوـشـ كـنـيـزـىـ

قارـشـىـ سـيـنـداـ دـورـوبـ «اورـوزـ» يـايـ كـيـمـيـنـ

«قـازـانـ» يـينـ اوـغـلوـ دورـ كـمـرـىـ سـيـمـيـنـ

«اوروز» دا اون آلتى ياشى باشلانىب
 آتادان ائشيت كن سوزو داشلانىب
 قازان بىن ساغىنى آلىب «قار گونه»
 اوجا بويلو شمشاد محال دير سونه
 سولىنى ده آلمىش «اوروز» دايى سى
 قاوېيدىر مختى يوخدور سايى سى
 «قازان» سولا باخىب گول لرى آچدى
 قاه قاه چەكىب گولوب غصەسى قاچدى
 باخىيدىر ساغىنە يىنە گولوبدور
 قارداشىن گوركىن چوخ شاد اولوبدور
 امما قارشى سينا باخار كن دومدو
 گول لر دوداق لاردان بىردىن بىر يومدو
 باشلادى أغلادى شيون ايلەدى
 ايچىن - ايچىن اوجا، الله سوپەلەدى
 گەلەپ قاباغىنە اوغلو «اوروز» خان
 دئىيب: آتا سنه قربان اولسۇن جان!
 نەدەن سەن باخاندا منه آغلادىن؟
 اورە كىمىسى يانسار او دلار بىأغلادىن؟
 جواب وئردى «قازان» قربانام سنه
 تىك بىر او مودۇمسان حىرانىام سنه
 يادىما سالدىمى سىنن شوكتىن
 او لا گىورۇم سىنن اوغۇل عزتىن
 امما فيكىرلەشدىم سىنن ايشىندە
 چىكمە مىسىن هئلە داشلار دىشىنىدە

دعوا ايله مهيب آولار وورماميش

مین لر اردولارا قارشى دورماميش

وېرىلمز تخت و تاج سن تك اوغولا

ناسيل دنيز ايچره گەميم بوغولا؟

گره گ سلن گنده ک سياحته من

بلکه بيله هامى چوخ ارهن سن سن

چيختيدىلار چوله آتا لابالا

كدرلر داغىلسىن شىلىكلىر قالا

جاسوس وئريب خبر ياغى كافيره:

«قازان» «اوروز» ايله چيختىپ سفره

«آچىن قلعه» سينده قاپى آچىلدى

گئيمىم لرى گئىيپ قىلىنج تاخىلدى

«قازان» بگ گورويدور قارانلىق گەلىر

قارانلىق اوستونه ياروق لر ئايلر

«اوروز» و آپارىپ اوذاق داغ اوسته

كەھلىك لر قاۋازانىر ھى دسته دسته

سويلەيىب: اى «اوروز»! منىم اوەمۈدمۇ!

سنسىز سونەر چىراق سىزلار سوموکوم!

بورادا داييان سن ايله تماشا!

لشىك ياخىنلاشىر سن داراش داشا!

اگر مورالارا چاتدىق دويوش كن

چاپار گەل يانيما بىزە گۇروش سن

اما اگر كافير بىزى اولدوردو

باشلار كە سىلدىلر يئرە دولدوردو

چاپار مين آتىوى آناوا تيز چات!
 تاجى قوى باشىوا غم لريوى آتا
 «اوروزدا» آتانىن اوپوب الينى
 كوكسىنه باسىبىدىر اىكى قولىنى
 كافير اردوسىنده اوون اللى لشگر
 هر لشگرده اوilar مين نفر عسگر
 دوره له يىب اوئلار «قازان» سپاهىن
 «اوروز» تىكىب اورا آغلار نگاهىن
 دويوش باشلانىبىدىر چالىب بالابان
 مسلمانا اولوب اوگون پيس يامان
 «قازان» قىشقىرىيىدىر: بولون كافيرلار
 دعوا ميدانىيىدىر اولسون كافيرلار
 محمد(ص) رسول دير بىزىلره نبى(ص)
 بىزه ياردىم اوilar مرتضى على(ع)
 كافيره يوگوروب لشکر اسلام
 الله اكبير دئىيب هامى بىر كلام
 هر طرفدهن سوکوب كافير دستهسىن
 محو اندىب كافيرين اىكى دستهسىن
 امما لو طرفدمن «اوروز» قهرمان
 داغدان اهنىب يئرە او آجى اصلاح
 دورهسىنده واردىر قىرخ اىگىد اوئون
 گىرىيىدىر ائىينىنە پولاد دان دونون
 امما ساي لارى آز كافيرلار چوخدور
 كافيردهن آتىلان بىردهن مين او خدور

«اوروز»ون قوشونو دار - داغيلىبىدىر

اوره كدن مۇلانى او چاغىرىيەدىر

آخىر توتولوبدور كافىرلە رەوا

بىرى دئىيب: «قازان» اوغلۇ بودور بوا

امما او طرف دەن «قازان» آت سالىپ

كافىرلە اولدوروب سىلاح لار آلىپ

لشىرىن اىچىننە آيدىن يول آچىپ

گۇتۇرۇب قوشونون او يولدان قاچىپ

گندىب چىخىپ چولە «اوروز» و سوروسون

يورقۇن كافىرلە رى داھا جا يورسون

يېتىشىپ گورمەيىب «اوروز» دان نىشان

قايىتىپ اولكەيە اىلەيىب افغان

اولكەدە دە يو خىدور «اوروز» دان خېر

هامى دئىير گئدىب آزغىنا سفر

امما اينانمادى «قازان» خان بونا

دئىدى ايگىد اوغلۇم قربانام اونا!

يئنه دە چاپىبىدىر آتىن چولە او

ياغىش ياغىب دولوب قان يئرىنە سو

گوروبدور غنچەلر سوزالىپ سولوب

«اوروز»ون قوشۇنو ھامىسى اولوب

«اوروز»ون آتىنин لەشىنى گوروب

خود يىكدىن اولوتك دايانيىب دوروب

بىلىپ كى اولمۇيوب ايگىدى «اوروز»

گرە گدىر بانناسىين او بادا خوروز

ايزلەيىب ايزلەردى دالىنجا گىتىدى

كافىرلەرى دالىدان او نعقيب ائتىدى

چاتىبىدىر بىر يئرە گوروبدور بىردار

باشىندا او خويسور بوز فارالتى سار

اما او آغاچا باغلانیب بیر کس
 سسی آزالیین قالیب بیر نفس
 «قازان» قشقیریدیر شمشیر الیند
 ایشیلده بیر قیزیل کمر بئلیند
 شمشیری لن ووروب ایپلری قیریب
 ضربتیندەن آغاچ جیریم به جیریب
 «اوروز» هوشا گەلیب دئییب: آتابان!
 گئرى قاییت گەلر کافیر توکر قان!
 قازان قوشونیله اینقار باغلاییب
 ال قوزاییب گویىھ زار زار آغلاییب
 صونرا مینیب آتا ووروب لشکر
 الین آنوب اوندا أغىر شش پره
 بیر الیندە شش پر او خو آتىردى
 قارشى سیندە دوران همان يا تىردى
 گۈزى آلیب الله گە تىرەن چاقى
 سسی گوتۇروردى داشلارى داغى
 هرددەن اوزنگىيىھ آياق چالىردى
 كافىرلار اىچىنە فغان سالىردى
 هر طرف دەن وارىب قوشون قاچىبىدیر
 قوشۇنو پۇزوبىدور يول لار آچىبىدیر
 اما بونلار آز كن كافير چوخالىب
 قازان ين قوشونون آرايا آلیب
 گەل ائشىدەك «بولار خاتون» خانىم دان
 سوپىلەدى: يوخ خبر منىم خانىم دان!

گوتوروب لشگرى چول لره دوشدو

دوز يئرده قوش كيمين قانادلى اوشدو

اوزاقدان گوروبدور اوزوک قاشى تك

قازان دورهله نىب قالىبىدىر لاب تك

قول لارى يوروب نيزه آتمادان

دشمئين قول لارين دالدان چاتمادان

قووهسى قورتوروپ دوداقي قورو

داها باشا چاتىب قولونون زورو

«بورلا» ايندى گوره ك نهئير خانا؟

دئىيب: اوغوز بگى بنزهـر آصلانا!

قىلينجىن كوتەلېب بس كى باش كەسيبا!

كافىرلر گوردو قجا سنى هى أسيب!

يئتىشىدىم دادىوا اىگىت! قوچاغىم!

أوجاقلار اىچىنده يانار اوجاقىم!

سن اوباشدان باشلا من ده بو باشدان

اولدوره ك كافىرى داغلارдан داشدان

قدىم مثل دئىير آرواد يا كىشى

أصلان فرق ايله مز اركىك يا دىشى

ايكي أصلان دوشوب كافير جانىنه

وورا وورا «بورلا» چاتىب خانىنه

امما بىردهن به تر توزلار قوزاندى

هامى باشلار توزا طرف اوزاندى

«قارا گونه» گەلير قازان قارداشى

باشىندا وار اوج مىن اىگىد يولداشى

اونلاردا وارىپ لار دعوايە چوخ تىز
 آمان دىر قازان نان اولمىياق اوزگوزا!
 صونرا گەلەپ چاپار «دىلى دوندار» يم
 سلجوق اوغلۇ اولموش او گلەزاريم
 يا علۇ(ع) سىسىلەنېپ شمشيرى آتىپ
 كافىرلىرى بىردىن بىر بىرە قاتىپ
 «قوجا اوغلى» يئتىپ چاپار آتىلا
 گئىپ سىلاح لارى قاتالار قاتىلا
 اودا بىر طرفەن دشمن اولدوروب
 او داشتى قانىلە چايىا دولدوروب
 «بىرك» چاپار يئتىپ او شىر مردان
 قورخوسندان توكر دئولردىلى جان
 «بىرك» آتىن چاپىپ ميدانى آلىپ
 كافىرين بايداقىن تىز يئرە چالىپ
 «قوضلىق قوجا» آغلار غضبلى گەلدى
 اوغوز ائل لرىن ده ده يرلى يلدى
 مىن تۈنلۈق گۈزىنى آتوب دشمنە
 اللى دشمن بىردىن چۈنۈب خرمەنە
 «مىن بىدۇز» آدلى بىر اوغوز بالاسى
 هئچە قويىمىيىپ دىر آدىن آناسى
 «مىن بىدۇر» گەلەپدىر دورەسى دولو
 يئتىشىن كن آلىپ بىر نئچە يولو
 دوققۇز قوبىا باشى «اورۇز» دا گەلدى
 قازان دايى كن بىر بويوك يلدى

اویناتیب تیز آتین حمله سالیبدیر

قازانین کونلو نو بویله آلیبدیر

خلاصه ایگیدلر کافیر باسیبلار

چوخونو اولدوروب باشلار آسیبلار

اون بئش مین کافیری اولدوروب اوغوز

نه گوزل تحفه‌دی يازیلان بۇ سوز

اوج بوز شهید ویریب اوغوز اولکەسى

دنیا ایشى اولار بولگە بولگەسى

مین کافیر تک قالیب هامىسى يورگون

باشلارى باغانان يا داکى سورگون

گئرى چونوب اوغوز اردوسى ائله

قاییدىبلر ھامى گول لرى گوله

«قازان» دئییب: اوغلوم اوروز ایگىددى!

ابىگىدر ایچىنده تكجه جومورددى!

دده قورقورد گەلیب قوپۇز چالار كن

دئییب: اولكەلریم دشمن سالار كن

آتین دوشننده سىز دوشمان قوواركىن

أولار تكىن اونو سىز آوليياركىن

گوردو مو يوخوما اماملار گەلدى

دئدى اوغوز ائلى بىر قول - بىر الدى

اوغوز ائل لرینىن ایگىد قوچلارى

دنيادان گوتورمهز هىچ بىر سوچ لارى

ايىدى دئيىيم سىزە طوييا باشلىياق

اوروزا طوى توتسوب شىطان داشلىياق

«قارا گونه» قیزی ياخشى بیز قیز دیر

كتابلار يازبىدىر نەكى بىر سوز دير

«أوروز»ون بختىنە عم قىزى دوشدى

دده قورقورد گەلەپ كە بىننىن اوشدى

«ناصح»دە سئوندى أوروز طويونا

قربانام اىگىدىن اوجا بويونا

(دوقوزونجی ناغیل) دلی دومرول

«اوغوز قوجا» نین بیر اوغلو واریدى، آدى «دلی دومرول» يدى بىر قوروچايىن اوستونە كورپو تىكىب كورپونون اوستوندن گئچىندىن اوتوز اوچا يانىندا دياناندان قىرخ آخجا باج آلاردى دئىيردى: ايستىرەم گوروم دنيادا مندىن گوجلو ايگىد تاپىلارمى؟ يوخسا يوخ. بىر گون گوردى نىچە نفر شيون اندىب آغلابىرلا، علتىن سوروشدو، دئدىلر عزرايىل اونلارىن بىر جاوانىن اولدوروب دئىدى اگر عزرايىل باشارا بولور گەلسىن بىلىن بوکوم بىر يومسۇرۇق دا اونۇ آرادان آپارىم داها خلق لره دولاشماسىن عزرايىل جناب لارى اونون كوكسىنە قونوب بويوروب اونون جانىن آلماقا گەلىپ دومرول عزرايىلە يالوارىب دئىدى: منى اولدورمە بلکە قوجا آتامى كى دنىالار ساوابىدىر دنيادان آپار عزرايىل

«دومرول» يىن باهم اونون آتاسىينىن يانىنە گىندىب آتاسى جواب وئرىپ هر نه ايستىرسىن ايستە آنجاق جان وېرە بىلمەرم «دومرول» قارا بىر چكلى آناسينا اوز سالىب آناسىدە چوخ ناراحت اولاركىن «دومرول»، آنلادىب كى جان دان پاي اولماز يوخسا هر نه جاندان اوزگە ايستەسە وېرسىن. «دومرول» قادىنин يانىنە گىندىب اودىيىب: جناب عزرايىل منىم ايكى اوشاقيم وار گەل منىم جانىمى آل تا اوشاقلارىم اوكسوز(يتىيم) قالماسىن. آلاھىن خوشۇ گەلىپ «دومرول» و قادىنин يوز قىرخ ايل عومور وئرىپ. آتاسى و آناسىنин جانىن آلىپ. دده قورقورد گەلىپ سوز قوشوب بوى يازىپ.

دلی دومرول ناغیلی

دده قورقورد یازان ناغیل دان ائشیت
 عاغیللى سوزلری عاغیل دان ائشیت
 هر نه یازیب پوزوب اوغوز ائلین دهن
 پوسقو چولوق اندیب تورکون دیلین دهن
 اونون یازدیق لاری الله اوچون دور
 قوشدوغو ذکریلر بائ الله اوچون دور
 هامیسى بونلارین اوپیود دور بیزه
 ناموس لوق او يرەدىر اوغلان یاقیزه
 دده قورقورد یازیب «دلی دومرول» و
 اولموش «دوخا قوجا» بگین اوغولو
 دەلیلیق ائدیردی بوتون محال دا
 اوستون بیلیب اوزون دویغۇ خیال دا
 بیر کورپو تیکدیریب قورو بیر چایا
 باشلیب گئدنی گەلهنى سایا
 کورپودن گئچئندەن اوتوز اوچ قوروش
 آلاردى ائتمىزدى اوزگە جە سوروش
 کورپونون اونوندە دوران آدام دان
 قیرخ قوروش آلاردى او مرد نادان
 دئیيردى: سئویرەم ایگىدلر اولا
 يوزونو يان يانا چاتىم قول قول
 گئچىبىدىر از قضا اوردان كاروان
 ایگىد بويلى اوغلان اولسوب راهبان

گوروب کاروان لارشیون لر ائدیر
 قادین لار دیرناق لان اوزله رین دیدیر
 سوروشوب نه اولوب نه چون آغلیر سیز؟
 کورپونون اووزونو بوگون باغلىر سیز؟
 دئیبلر: سوروشما بير ايگيد اولوب!
 قادین لار باشا باش هوروكلر يولوب!
 سوروب دور: کيم آلیب جاوانین جانین?
 گوسته رین من توکوم اونون تیز قانین?
 دئیبلر: جان آلان اولار عزرائيل
 يولداشى وار گويىدە اولار میکائىل
 «دومرول» دئیب: بولون اونو توتابام!
 بوینون بوروب اتین چىي چىي اوتابام!
 هاردادير گورسە دين اونو سیز منه؟
 افسارىنى تو توب سالىم خرمە
 از قضا بير گون او عزرائيل آقا
 ده يېشىب لباسىن اولوب دور قوجا
 قارشى گەلدى گولە - گولە اوغلانا
 دئىدی: سنىن دىلىپن گرەك دوغرانا!
 دومرول أل آتىبدير شمشير چالماقا
 جانىنى قورتاريسب دىرى قالماقا
 چابالا يېب هئچه او نادىنج كىشى
 قانماير قور تولوب تامامن ايشى
 عزرائيل ملكىم بير كمند آتوب
 دومرولى بيرقير پىن قىر پىنده تو توب

دومرول يالواربيدير: گهـلـسـنـ منـدـهـنـ گـيـجـ!
 اوـزوـمـدـهـنـ دـئـمـهـرـهـمـ عـومـسـوـرـوـمـ وـارـ هـيـجـ!
 اـگـرـ ايـنـدـىـ قـوـيـوـمـ اـئـشـيـيـهـ بـيـرـگـامـ!
 ايـرـىـ لـيـكـدـهـنـ چـونـبـ دـوزـ اوـلاـجـاغـامـ!
 قـوـيـوـنـ لـارـىـ سـاـغـيـبـ خـيـرـاتـ وـيـرـهـ جـامـ!
 يـوـخـسـوـلـ لـارـاـ قـوـيـوـنـ سـوـغـاتـ وـيـرـهـ جـامـ!
 عـزـرـائـيلـ سـوـيـلـهـدـىـ: منـدـهـ يـوـخـ دـيـلـكـ
 تـانـرـىـ اوـچـونـ يـالـوارـ پـاـكـ ايـتـ سـنـ اوـرـهـ كـ
 يـئـنـهـدـهـ سـوـيـلـهـدـىـ: «دـوـمـرـوـلـ» نـادـانـ:
 عـزـرـائـيلـ آـلـاـرـامـ منـ سـنـنـ قـادـانـ!
 بوـشـلاـ منـىـ چـوـخـدـورـ قـوـجاـ قـادـيـنـدانـ!
 اوـنـلـارـ قـورـخـانـ دـهـ گـيـلـ سـنـنـ آـدـيـنـدانـ!
 آـقـ سـاقـقـالـ كـيـشـىـ لـرـ آـغـ بـيـرـ چـكـ قـادـيـنـ
 اوـلـدـورـ اوـنـلـارـىـ سـنـ تـاـ اوـلـسـونـ دـادـيـنـ
 يـئـنـهـدـهـ عـزـرـائـيلـ دـئـيـيـبـ: نـابـكـارـ!
 فـرـقـ اـيـلـهـمـزـ منـهـ قـوـجاـ يـاـ صـغـارـ
 جـانـ وـاقـتـىـ يـئـنـنـهـ آـلـاـرـامـ جـانـىـ
 گـونـلـرـدـهـ اوـلـ قـدـرـ سـايـلـماـزـ سـانـىـ
 اـمـماـ اـگـرـ سـئـوـهـنـ بوـشـلـيـيـامـ سـنـىـ!
 يـالـوارـسـنـ آـلـلاـهـاـ منـعـ اـئـدـسـيـنـ منـىـ
 دـوـمـرـوـلـ آـنـلـادـىـ كـيـ اـصـرـارـ هـيـجـنـهـدـىـ
 بوـزـلوـ دـاغـلـارـ ايـچـرـهـ چـيـچـكـ اـكـمـهـدـىـ
 اوـدـورـ كـيـ سـوـيـلـهـدـىـ: اـىـ خـالـقـ جـانـ!
 يـونـسـىـ سـاـخـلـيـيـانـ خـالـقـ يـزـدانـ

چوخ پيس ليقلر ائديب دعوا لار سالديم
 اوكسوز او شلاقلارين مال لارين آلديم
 آتيمين قارشى سين آلمايىب بير كىس
 تمام گناه او لموش چكدىقىم نفس
 ظلملر گوروپلر آدام لار من دهن
 آغلا دى مظلوم لار قور خماديم سن دهن
 ايناندىم سنه من، گوزه گورولمز!
 أولدورمه منى سن! سولوب سونولمز
 عزراييل سويله دى: گره ك بير نفر
 يوكونسو يوكلىيە ايلىيە سفر
 دومرول سويله يىب دى: ملك آنلا ديم
 آق ساققال آتام وار: فلك! آنلا ديم
 گئنده ك من يالواريم قوجا آتاما
 آليجى اولا جاق لا بد قاداما
 واريبلار ايكيسي قوجا يانينه
 قوجانين ترلەرى آخىب آنинه
 دمرول دئىيب: آتا! جانين فدا انت!
 عزراييل گەلبىدىر اونو صدا انت!
 آتاسى دئىيدىر: اى گوزل بالاما
 چوخ تيز دير من ناسيل قاداوى آلام
 او غول قربان اولوم سنين سوزو ووه
 عاشيق او لموشامى مارال گوززو ووه

قاشلارین کمان دير گوزلهرين هلال

سن سيز اوilar منيم حاليم زار ملال

اون مين دهوم گئدير گونده کتوشهنه

بوز آتللى يوللارام هر گون دوشنه

ايگرمى مين قويون گونده اونومده

هېچ نقصانىم يوخدور گىجه گونومده

بوزلر كنiz گونده سئرا دوزولار

ايىلde مين بوسنانىم آه كىب پوزولار

نه ايسته سن ايستها سنه حلال دير

اولومدهن دانىشما نه قىل و قال دير؟

بىرده اوغول جاندان هېچ واقت پاى اولماز

بوزلو قىش گەلنده ايستى ياي اولماز

ايسته سن وارىمى، واردىر دولتىم

واردىر مين لر ايل لر منيم حشمتىم

«دومرول» آنلادى كى جانى ويرهن يوخ

دنيا مالى ويرير آناسى چوخ چوخ

دئىيب آناسينا: اى گوزل آناما

عزرائىل گەلىپدىر مندەن من چوخ جاوانام

عزرائىل گەلىپدىر مندەن جان ايستىر

دامارلارى سايماز منادەن قان ايستىر

گەل سن ايله بوجون منه محبتا

بىلىرم سىندهوار چوخلو سخاوتا!

سویلهدى آناسى: اوغول آنانام

سەنین چتىن گۈنۈن والله قانانام!

سەنی من دوققۇز آى جاندا ساخلادىم

بىر تىل اورە كىمدىن سەنە باغانلايدىم

ايکى ايل اوتوردوم بىشىگە باخدىم

بارماقان نظيرلىسى او زوكىلر تاخدىم

سەنی من سئويىرمە دنialiاردان چوخ

بو سوزە بىلمىيەن دنيا ايچەرە يوخ

وارىمىدىر كوشەندە يوزلر هكتار يئر

ايلىرى بو يو مىين لىردى وە اندىرى سىر

آغا جلىقىم واردىر ھامىسى مىشە

ھەلە وورولمويوب اونلارا تىشە

اونلار حلالىنىدىر سەنە اوغول بول!

وئىر عزرائىل اوچۇن گوتور سونۇ چول!

«دومرول» بىلىپ جانى وېرمەز آناسى

دولتىن پىش چەكىر عىن آتاسى

دئدى عزرائىلە: واردىر عىالىم!

اون سوز او لماز يېردى او زگە خىالىم!

لطف ايلە گەل گىنەك سوراق بىر اوندان

گورەك آيا گىچىر او شىرىن جاندان؟

گەلر كن ايکىسى قادىن آنلادى

بولوب خورۇز بىرگۈن بىۋاقت بانلادى

دومروول سوپلەيیبیدیر: امان اوره کيم
 واردیر سندەن بوگون چەتین ديلە کيم
 بوگون بير بلايا گوزل دوشميشام
 او دنيا يولونسو كنديم او شميشام
 عزرائيل گەلبىدىر مندەن جان آلا
 او غلاتلارىسىم او كىسوز آتاسىز قالا
 منىم ده حسرتىم حياتدا قالىب
 عزرائيل جانىما ولوڭ سالىب
 ائدەمەدىم دنيادا هېچ بير ياخشى ايش
 او زومەن عاجىزە قىجاتدىم من دىش
 يولداش گەل سن منه بويوك منت ائتا
 جانىندان گئچ گىنان بويوك همت ائت!
 اگر آساسىن جانىن عزرائيل
 آدىمى سوروشماز اوندا مىكانىل
 باش يولداشى قانىب دومروول ون حالىن
 اونوندا گوتوروب يشر او زو مالىن
 امما دئىيب: اولسون وئر جامى منه!
 ايچىم اولسوم آنجاق قربانام سنه!
 ايستەمەرم منىم كىشىم تىز اولە
 مخنىتلر اوندان سببلىرى گولە
 آل جانىمى! بوشلا عزرائيل بونوا!
 سئۇھەرم سئۇگىنى يامانىق گونسو!

تانرينين خوشونه گهليپ بو قادرin
 بوپوردو قالاجاق دينادا آدين
 امر ائديب: عزرايل! اونو اولدورمه!
 اولومون جامىنى اونا دولدورما!
 دومرولون اولدور تيز ياشلى آناسين!
 اوندان سونرا اولدور قوجا آناسين!
 يوز قيرخ ايل مهلت وئر بو ايکى يارها
 آلاھى سىلىيەن قالماز آواره!
 القصه عزرايل اونو بوشلايىب
 آناسين - آناسين بىر دم هوشلايىب
 دومرول گهليپ ايندى قادرin يانينه
 اوپوش ووروب اوزو بىرده آلنинه
 سوپلەيىب: مارالىيم دنيا بويوك دير!
 عوموركىچىك دامكن اوستو سوکىك دير!
 حلال اولسون سنه يئدىيقين أمكا
 پىس گوندە وورمادين ايلقارا كەلك!
 من ده بوندان برى سنه تاي اولوب
 تانرىنى چاغريپ يئمەكى بولوب
 ئاشيدىيدىر دده قورقورد يو سوزو
 شيون ايليسىر كن آغلايىب گوزو
 گهليپ طوى توتوبدور دومرول ناديمە
 بوندان بىلە اولوب خالقە خاديمە

اوردا نامه يازىب ائل لر چاغيردى
 مجلس اىچره گەزىب گۈزل باغيردى
 الله اوچون ائدین راز و نيازى!
 گوز اولماسا سىچىم قارا - بياضى
 قوبۇزون سىم لە رىن چالىر بارماقىم
 آياقىم اولماسا ھانى دورماقىم?
 باشدا تىكىيپ الله قافا انسانا
 قافا پاشا تكىن فرمان دىر جانا
 هوشو وئىرىپ تانرى سىچىن ياخشى نى
 قاتماين قىزىل لە سىنىق ساخسى نى
 ايستك وئىرىپ سئوهك تا بىز ھامىنى
 خلق ائدىبلىرى بىزه رسول(ص) امينى
 فرقى يوخدور انسان الله يانىندا
 تقوا ائدىر برتر انسانى جاندا
 قرآن اولار يوللار گوستە رماق اوچون
 ايشىقلىدىر دوزگون اويره تماق اوچون

اونونجى ناغىل

قاران تورالى

«قانلى قوجا»نىن بىر اوغلو وارىدى آدى «قان تورالى» اولموشدور آتاسى اونون ائولەنمەسىن اىسته يېرىدى اما او دئىيردى: منه لايق اولان قىز يوخدور چوخ دولانىب قىز تاپا بىلمە يېب «قانلى قوجا» تمام اوغوز ائل لرىنى دولانىب «قان تورالى» يە لايق اولان بىر قىز تاپمايىب امما «طراز بوزان تكورو» نون بىر «عظيم گوركلى محبوب» آدلى قىزى وارىدى اوج جانورى وارىدى شرط ايلەمىشىدى كىمسە مندىن ائولنسە گرهك دىئر او اوج جانورى اولدورسون اوج جانورىن بىرى «فاغان آصلاحن» بىرى «قره بوغما» بىرى «قره بوغرا» يدىلار «قانلى قوجا» بونلارى گوروب اوغلو «قان تورالى» يە سوپەلە يېب اوغلو «قان تورالى» دئىيب من گىندەرم او قىزى أله گەتىرىپ آلام. آتاسى نە قدر اصرار ائلە يېب «قان تورالى» دئىدى علاج يوخدور گىندە جاغام، «قانتورالى» يولادوشوب اورايا يېتىشىپ قىزىن آتاسى «تكور» «قان تورالى» نىن اوراگىندەمىسىنин علتين سوروشوب دئىيب: قىزى آلماقا گەلمىش قىز سرا پردهدن باخىب اوغلانى سئوپىب اوزاوزونه دئىيب كاش آتامىن قلبىنە محبت دوشسون منى اونا شرطسىز وئرسىن اما «تكور» شرطلىرى يېرىنە گەتىرمە يى اوغلانىدان اىستە يېب «قان تورالى» قبول ايلە يېب «دلى بوغما» نى كى بىر دەلى او كۈزۈدۈر زنجىردىن آچىبلار «قان تورالى» اونو اولدورب «تكور» دئىيب قىزى سنه وئرىدىم اما «تكور» ون بىر قارداشى اوغلو وارىدى قبول ايلەمەدى دئىدى گرهك بو جاوان آصلاحن ناندا دعوا ائلەسىن «قان تورالى» مىدانا گىرىپ اصلان نان دويوشما باشلايىب آصلاحنى دە اولدورب «تكور» ون قارداشى اوغلو قبول ايلەمە يېب و دئىيب شرطلىرىن بىرى قالىب جانورلەرين سرهنگى دەوه بىزىم اوچونجو شرطمىزدىر گرهك يېرىنە گەلە بوغرا «دەوه» نى مىدانا او تورولىر «قان تورالى» گىرىپ مىدانا اونسودا يئرە ووروب

باشين كه سيب دهريسين سويوب «تكور» ون قاباقينه آتيب «تكور» دئييب من بو ايگيidiم
 گورر کن به گنديم شرط سيزده قيزيمى بونا ونره جاغيديم
 «تكور» دستور وئيرب قيرخ او طاق تيكيلر او غلاننان قيزه توی توتوب عاشيق گه ليپ
 او خويوب شادليق چالىپ سونرا «قان سورالى» قىزى گوتوروب او غوز اولكە ئرينە سارى
 يولادوشوبىلر. يولدا «قان تورالى» ياتيب قيز با خيردى گوردى دشمن گه ليپ دئمهلى «تكور» ون
 قارداشى او غلو بوللو لىشكىر يئغىب تا قىزى اونون ئىندهن آلسىن، قيز او غلانى يوخودان
 او ياتيب دويوش باشلاندى دشمنى قوووبىلار اولكە يە يئتىشىپىلر، او غوزلار اونلاردان پىشواز
 ئىدەر ك دده قور قور دگە ليپ قوپۇزون چالىپ شادليق اندىب بوى يازىب.

فانتور آلى ناغىلى

دده قور قور د يازىب تور كو ديل لرى
 سوزلرى دولانىب او بىا ائل لرى
 ناغىل لارى بوتون او يىود - نصىحىت
 يازدىقلارى اولموش تمام حقيقىت
 «اوغۇز نامە» يازىب او غوز او جالدىب
 بو يازماقلار حتماً اونو قوجالدىب
 سىگىرييوز ايل گئچن مىلادى ايل دهن
 قالوب سوزلر اونا سىينە دهن دىلدەن
 جانىن قويوب دور او چىراغ ياندىرىب
 بىلىمىين ائل لەرى بوتون قاندىرىب
 هر ائله واراندا يئرى او جادا
 دىلىسى ازىز اولوب قاپى پاجادا

دده قورد يازيب «قانلى قوجا»نى

بىر اوغلو واريمىش آد «قانتورآلى»

ايلىر گئچمىش امما او ائولن مەمىش

اوغلانلار دىللەنەر او دىللەنەمەمىش

«قانلى» دئىيب اونا: اوغول، پەلوان!

ائولنەمەك گرەك دىر اوغوزدا جاوان!

ائولنەمەك اوغلانا اولار بىر واجب

همى دهائولنەمەك ايگىيده حاجب

«قانتور» دئىيب: آتا گۈزلەرن قربان!

آغىزىدە بىسلىيەن سوزلەرن قربان!

دوزدور من ياشلاردا حددى آشمىشام

ائولنەمک سوزوندەن قويوب قاشمىشام

امما يوخدور منه آتا! لايق قىز

قىز ديرمە دير تمام نەكى آيىق قىز

بىر گون تمام مندە گندىب دولاندىم

تايپانمادىم بىز قىز گەلىپ دايandىم

آتاسى سوپىلە دى: اوزوم گە زە جام

اوزە نگى آياقدا آتى اوزە جام

سنه لايق قىزى تايپىب چونە جام

مورادىمى آلىپ صونرا دونە جام

يولادوشوب «قانلى» «قانتور» آتاسى

سوسمە پىپ آردىجىا «قانتور» آتاسى

نئچه گون لر گنچىپ «قانلى» قاييتىب
 گوره ك «قانتور» ئى او نه جور آييتىب
 اوغلۇم! گىدىپ گە زدىم تام اوغوزلارى!
 به گمنه ديم اوغوز اىچىرە قىزلارى!
 بىر بىر گىدىم اوغول! اوغوز ساۋىشىدى!
 چوخ گىندركىن گوزوم داھا قاوىشىدى!
 طراز بوزان مولكە امما چاتاركىن
 بىرآو تاپدىم اونا بىر اوخ آتاركىن
 گوردوم اورادا اوغول! «تكور» ون قىزىن
 گىچە-گوندور ياتمازكىم گوره اوزىن
 اونا دىدم قىزىم به گىدىم سنى!
 اوغلۇمـا آلماقاردا تىتمە منى!
 گە لمە دى سوپىلە دى: اونو آلان چوخ
 شرط لرىن امما باشا وىرە ن يوش
 «قانتور» آلى دئىيب: آتاواراجام
 قارشى دورانلارين كوكسىن ياراجام
 يالولە جام ياكى گە تىرمىم اونو
 كىيە رە م اينىمە داما دالىق دونو
 آتاسى دئىيىبدىير: بالادوشون گىت!
 قورخولوبىر يول دور بىر آزدوام اشت!
 دئىيب: «قانتورالى» آتا امان دېر
 منه لايق اولان اوقيز گمان دېر

آتلانیب گئینیب سفر لباسین

قالخان تاخیب دمیراولموش قباسین

یولادوشوب ینددی گون ده چاتیب دیر

قیزی گوروب قلبی او نا یاتیب دیر

«تکور» قانیب بورا بیر اوغلان گه لیب

اوغلان دئمه بلکه بیرآصلان گه لیب

قالخیب اوزوپیشاوازاوچون قاباقا

نیچه قویون قوزو اندیب صادقا

سوروشوب: آی اوغول انه دیر مرامین؟

دو زون دئه اولماسین سودون حرامین؟

«قانتورآلی» دئیب: سوروب گه لمیشم

چو خلو چو خلو اوره ک لری ده لمیشم

اشیدمیشم «سلجوقی» نین سوزلرین

بیلیرم کی اولد. و رو بدور یوزلرین

آلا جاغام من او قیزی ترکیمه!

باج وئرمه رم بودنیادا هیچ کیمه!

«تکور» دئیب: اوغول نسبین سویله؟

شاهزاده سن بو بیچمده بوبویله؟

سویله دی: مسلمان «قانلی» آتام دیر

اوغوز بگی «محمد» (ص) ده آقام دیر

اوغوزون ایچیندہ ایدچوخ اولموش

کاسه سی دعوا دا داهاتیز دولموش

«تکور» دئييپ: اوغول! گنج سن بوایش دهن

اويماسنبل وئره بوداق بوقيش ده ن!

واريدى بوقيزىن اوج گوجلو حيوان

بىرى بوغرا بىرى بوغما بيرآصلان

اوتو زايکى كافير باشى كه سيلميش

شەرده برج اوسته دار آس سيلميش

اولدورمه ك او لمازى اصلاونلارى

ائشيت سنه او يودمندە ن بونلارى!

«قانتور» دئييپ: گە لمىشىم داي چونمه رم!

ريزه ريزه دوغران سام دادونمه ره م!

گيرىپ ميدان ايچىرە محكم باغيردى

اوره ك ده ن آلاھى دادا چاغيردى

ميداناكه زىرى اول قاغان آصلان

ايگىدە لره قارشى اول دوران آصلان

«قانتور» ي دانلايىپ هامى گوره ن لر

زىفللىرى قارا هوروك هورون لر

«قانتور آلى» دئييپ: الله كومك دير

قور خمارام فلك دهن تانريم بويوك دير

امما يو گورو بدور آصلان جاوانا

ميدانا ديانان گەلىپ دورانا

«قانتور» يومرو قونو محكم راق يومدو

آصلان اونو گورو بير آزجا جومدو

يومروقو يومنلادي آصلان آلنинه

سيندى سوموكلىرى باتدى قابينه

گەلەپ دئىيىب: «تكور» عەھدى ائت وفا!

قىزى وئر آپارام ايلىيىم صفا!

«تكور» دئىيىب: وئرين آپارسىن قىزى

دنيا مالى ايلە دولدوروم سىزى

هامىمى قبول ائتدى يالقۇز بىر نفر

قارداشى اوغلودور «تكور» ون گېر

دئىيىب: ھەلە قالىب اىكى جانا وار

چەكىلىپ زنجىرده او لار آدام خوار

گەرەگدىر اولدورسون او اىكىسىن دە

سوپوب چىخارتىسىنى بو دەرىسىن دە

قىز باخىردى او جا يئردهن بويونا

ئىچە باخار ايتگىن قوزو چۈپانا

اوغلانى گوروندە رنگى سولوردى

شەور گۈزلىرىدە ياشا دولوردو

«قات سور آلى» گەندىب يئنە جولانا

اونىلاردا بوراخىب بوغما مىدانا

بوغما نعرە چەكىب حملە سالىبىدىر

هاماى بو حيوانا حيران قالىبىدىر

بىردهن بىرك يوگوردى اىكىيد اوغلانى

هاماى دىنى: ايندى قانا بويانا

اما «قانتور» توتوب اونو ساخلايىب

باشىندان يومروقى اونا باغلايىب

بوغا آغزى كفلى دوشوبدور قانا

قىز دئىدى قلىدە: گەلە جام سانا!

«قانتورآلى» آلوب ألينه خنجر

دەرييسىنى سويوب قصابا بىزەر

گەتىريپ جىنده كىن يېكە دەرييسىن

آياق آلتا سالىب. نامرد اه رىسىن

صۇرا دادا يانىب «تكور» اوئوننە

سىللەنېب: آى پاشا داها سوزۇن نە؟

«تكور» وۇن چوخ خوشى گەلەپ بوجاوان

دەنېب: وير گوتورسۇن قىزى بۇ اوغلان!

دوزمىيەك اىيىدى نالمىد اولسۇن!

قورخورام چاي لاراقان سوييو دولسۇن!

ائشىدەك او قىزىدەن اوزاق دان باخىر

اوغلانتا ياي كىيمين قاشلار دان ساچىر

اوجادان آه چەكىر باخىر اوغلاننا

دئىير قربان اوللۇم سەن تك جانانا

نه اولاي بۇ اوغلان دىيرى قالاردى

دەونى اولىدوروب منى آلاردى

دئىير: گىندىسەم اونا ياندىير رام اوتو

مسلمان اولارام بوشلارام بو تو

گوزل گوزدهن توکور دردانه ياش دان
 گاهدان هوشو چئخیر تمام امراق باشدان
 دوداق لار غنچه دير بويودا اينجه
 ايله بير چئخيبيدير شاما ما دينجه
 بارماق لاري سانكى او زوم مئورهسى
 ائلچى يه دولودور تمام دئورهسى
 دانيشاندا غنچه آچار دوداقلار
 لاله تك قيزارار گوزل ياناق لار
 خلاصه: «تكور» ون قارداش اوغلانى
 دئيب: گره گ كمه ايگيد بوغرانى
 قانتور آلى دوروب ميدان ايچينده
 شاما ما تيكتىريپ الله بىچينده
 «تكور» سوبله يىبىدىر دوهونى آنجاق!
 آغزىنه سىزو وورون يىلدى جه سنجاق!
 باخما يىب نامىدلر او نون سوزونه
 او خ سوخوب بو ايش لر او نون گوزونه
 او توروب دوهونى «قانتور» ا سارى
 «قانتور آلى» دئيب: سبحان بارى:
 يئر گويو ياراتدىن آلتى گوندەسنى
 ياردىيم او ل قالمىشام يامان گوندە من!
 دوه بير سىن سالىپ هامى قاچىبىدى
 آغزىنه بر نهره كفلر آچىبىدى

يوگوروب «قانتور» ا تا اونو توتسون

باشيندان آياقا بىر دفعه اوتسون

«قانتور» ون قيرخ نفر دوستلارى بيردهن

قاوزايىب ئىلرىن گويلره يئردهن:

يا الله، يا الله هاوانى سوكوب

الله دئين دىللر كافىرلر بوکوب

«قانتور» دا دايانيپ دهوه قاچان كن

قيشقريپ آغزىندان كفلار سالان كن

آتلانىپ تيز توتوب يوغرانىن باشىن

ايله بير ايسته بير دوشونسىن ياشىن

چوخ گىريش انديبلر او جنگ جولار

كافىرلر باخىرلار او نىڭ جولار

آمان - آمان يئردهن بير توز قالخىبىر

دهونىن بويوننا سونگو تاخىبىر

دهوه ده يئخىلدى يئرە دوشوبدور

اوچونجو شرطى ده «قانتور» او توبدور

«قانتورالى» ايندى آتىن بئلىنىدە

گوزو قالىب گوزل فيزىن تلىنىدە

گەلەيدىر «تكور» بير سالام ائتدى

«تكور» دا ايگىدە احترام ائتدى

«تكور» دستور وئربىپ چادىر قورولدو

بولاندىق بولاقلار تمامام دورولدو

وئریب قیزین الین جاوان الینه
 قیرمیزى شال سالیب قیزین بثلينه
 باشلادى بالابان اوزان لار چالىب
 سئوملى سوزلردهن آغىزدان سالیب
 اویناييان اويناييب قوشمالار قوشوب
 گوي يىره او خوماق سىن لەرى دوشوب
 اينجه بوى قىزلرده ئىلدە حنا
 گوزلرى آھوراق قىدلرى رعنა
 اويناييب دئيىيلر: باخ سن معطل قال!
 آتاوى گوندە رسن، سئوگىل، منى ئى!
 اينجه بارماق لاردان يوزھنر ياغىر
 گويچك ئى سن منى، دەيىلم صغير!
 خلاصە شادئقى سونا چاتمادى
 «قاتتور»دا گەلينه آلما آتمادى
 سوپىلەدى: دونەجام اوغوز ائلينه
 قىزىلىن قالخاجاساق آتىن بثلينه
 «تكور» لا «قاتتور»دا وداع لاشدىلار
 يولا دوشوب چو خلو قالاع آشدىلار
 بئش گون صونرا ياتىب او خستە اردۇ
 ايکى گون يول قالىب گوروشه يوردو
 يولايىب ايلچى كى: يئتىشدىم آتا!
 سندەن اوترى كونلۇم أسر چوخ آنا!

بونلار ياتماقدادير دئييم سنه من

بيل گينان آصالانلار فرق ايله مز، سن

قيز باخير ياتيبيدير سراسر لشگر

فالخيدир دولانيب گوروب چوخ عسگر

قايتىب اوياتىب ياتان جاوانى:

دور گئده ك دعوا ياه: گەلىپ ميدانى!

اويانىبىدير لشکر دولوب دير نظمە

هامىسى دويوشچو آمادە رزمە

خنجرلار لوتلە شىب نيزە فالدىرىپ

اوگەلن لشکرین باشىن سالدىرىپ

قورخولو بىر بويوك ساواش دوشوب دور

اوغوز ايگىدلەرين قانى جوشوب دور

ووروبلار اوزلەرين كفرىن صفيئە

قويوبلار دشمنىن مزدين كفىئە

قايتىب كافىرلار هامىسى گئرى

«قاتنور آلى» اوپوب شوكوردان يېرى

گوروب ديلر گەلىر «قاتنى قوجا»نى

تىز اوزون يېتىرىپ گورمۇب دعوا نى

يئتىشىپ اوپوشىمە دىزىلرە چىخدى

«قاتنى» بىگ گەلينە مىن دەوه يېخدى

گىرىپىلر اولكە يە طوى لار باشلاندى

شيطانلار اورەك دەن يېنە داشلاندى

دده قور قود گەلەپ كۆكسينە سازدى
 دئىب: ناقدر تو تاق طوى لار بىز آزدى
 قوپۇزون سىيملىرىن دىللەنديرىپىدىر
 شالاق لا پىرەنلى بىللەنديرىپىدىر
 مجليسىلر قورولدو يئمكلر پىشدى
 بو قىزى گەتىرماق چوخ چتىن ايشدى
 «قانتورآلى» آلىپ آتادان قرآن
 بالا اولىسون سنه بو قىزىدەن اوغلان
 يوزلر ايل ياشادى قوشما ار آرواد
 سىيزلرده ياشايىن همىشە دلشاراد

(اون بيرينجي ناغيل)

ديرسه خان اوغلو بوغاج خان

قام خان اوغلو «بايندرخان» دستور ويرميشىدى اوج او طاق تىكمىشىدiler. بىرى آق اطاقيدى، بىرى قىزىل او طاقىدى، بىرى قارا او طاقىدى. اوغلو اولانى آق او طاقا گوندەرېب، قىزاولانى قىزىل او طاقا، اولادى اولمىيانى قارا او طاقا. او زىدە دئىيردى: اولادى اولمىيانى الله قارغا يابىدىر، بىزدە گەرەك اونو قارغا يىرىھ ك. بىر گون «ديرسه خان» قىرخ ايگىدىلە باھم «بايندرخان»، قوناق اولوب چون اولادى يوخودور اونو قارا او طاقا گوندەرېبلەر «ديرسه خان» چوخ ناراحت اولوب اوز اولكەسىنە سارى دونوب موضۇنۇ قادىنинە سوپەلەيىب. قادىنى اونا دئىيب نىچە دەوه، نىچە قويون، نىچە او كوز، كەس پايالا بلکە الله بىزىزم بختىمىزى آچسىن. «ديرسه خان» بو ايش لەرى گوروب خاتون حاملە اولوب بىر اوغلو اولوب. اوغلان بىرگون اوج او شاقيلا باھم اويناييردى بىر بوغاكى سرايدان قاچمىشىدى بونلارا حملە گەتىردى يولداشلارى اوچسۇدە قاچدى امما ديرسه خانىن اوغلو دايىندى او كوزون باشىندان بىر يومرۇق ووروب او كوزون باشى شوشە قاب تكىن تىكەتىكە او لدو پىچاقىن چە كىب باشىن كەسىدى، بى سوزى او غوز بىگلەرە ئاشىدېب دده قورقورد گەلىپ شادلىق چالىپ، اونا آد قويوب، اونون آدى «بوغاج خان» او لدو. ديرسه خان او غلونا بىگلىق وئردى ديرسه خانىن قىرخ ايگىدى حسد ائدىبلەر اودوركى بولوشوبىلەر ايگرمى نفرى گئدىب ديرسه خانا «بوغاج خان» ئى پىس لە يىب هابئلە او بىرىسى ايگرمى نفر گەلىپلەر «بوغاج خان» ئى ديرسه خانا. پىس لە يىبلىر. بىرگون چولە چىخىبىلەر ديرسه خانىن آداملارى اونا دئىيلەر «بوغاج» سىنى اولدورە جىك اودوركى ديرسه خان اوغلو نا بىر اوخ

ووردی «بوغاج» چولده قالیب ائوه چونوبلو و امما «بوغاج» يارالى كن يئرە يئخىلدى حضرت خضر(ع) گەلدى اونون ياراسىن باغلادى هر سوزو اونا دئدى «بوغاج» ئى آناسى چولدەن گەتىرىپ حضرت خضرىن(ع) دئدىگۈرلەن يېرىنىه يېتىرىپ اوغلان قىرخ گوندەن صونرا توخدادى امما دىرسەخانىن آداملارى دىرسەخانى نقشەايىلە توتوب قوللارىنى باغلايىپ دوستاقا سالدىيلار دىرسەخانىن خاتونو گەلەپ اوغلۇ «بوغاج» ئى بو موضوعدان خبردار ايلىه يېب «بوغاج» گەندىپ اونلارىن قىرخىن دە اولدورب آناسىن قورتارىپ دده قورقورد گەلەپ شادلىق چالىپ بۇ يازىپ.

دىرسەخانىن اوغلۇ «بوغاج خان»

دده قورقورد يازىپ اوغلۇز ئىلىنىدە

«بايندرخان» دورموش خنجر بىلىنىدە

خان بويوگۇ اولموش او آصلان قوجا

گئچە گوندوز يئمك ويرردى آجا

تكىھ وورموش بىرگۈن اوجا تختىنىه

ابريشم دوزولموش اونون رختىنىه

سوپىلەدىلر: بىگىم! گەلەپ بىر قوناق!

امرىن اولسون وىرەك اونا بىر اوطاق!

«بايندر» ين اوچ اوطاقى وارىدى

بىرى آق كن آقلىقدا چون قارىدى

قىزىل اوطاق تىكىلىمىشدى قىزىل دەن

قارا اوطاق حصىرلەرى قەزىل دەن

اولسايدى هر كىمىن، اوغلۇ اولادى

آق اوطاقدا چەكە جاقىدى دادى

قىزى اولان قىزىل اوطاق نصىبى
 فرق ايتىمەزدى ائو صاحابى، قربىسى
 اولادى اولمىيان قارا اطاقدا
 تور آتان تور آتىب كىنج بوجاقدا
 بگسوروشوب: قوناقىمىز كيم اولموش؟
 دئىيبلر: «دىرسەخان» او بختى سولموش!
 چون يوخىدى اوغلان ياداکى قىزى
 قارا اوطاقدا او كوچوردوپ دىزى
 «دىرسەخان» سوپىلەيىب: آقا من به گما
 نوكىر بىلمىر من بىر خانام ياسىگما
 قىزىل اوطاق - آق اوطاقين قالىبىدىر
 نوكىر منى گسور هارا ياسالىبىدىر؟
 «بايندر» سوپىلەدىر: قوناقىم دايىان
 الله قارغايىبىدىر بونو سىن اينان!
 بىرىنин اولماسا اوغلۇ ياقىزى
 گرەك حلال ائتسىن اوطاقدان بىزى
 «دىرسە» آنلايىب ديرنەلر اولماقى
 بو غىصەدن سارالىين سولماقى
 اولادسىزلىق بو ايش لره باعث دير
 يوخسا «بايندر» ين قلبى خالص دير
 اودوركى قايىتىب يوردونا اول خان
 چاتاندا خاتونا سوپىلەدى: اى جان!
 «بايندر» اوتوروب منى ايشىيە!
 بەنzechتمەيىب حتى اىتەپىشىيە!

هېچ حرمت ايتمه يېب منه «بايندر»

يانيمدا ايگيىدلر آتىم سىمندر

خاتون دئىيب: خائىم چوخ فغان ائتمە!

يول لار ياخىندا دىر اوزاقا گئتمە!

ائتمە منه غضب منىم سوچوم يوخ!

اي كاش كى اولاردى اوغلۇم قىزىم چوخ!

آجى سوزو دئىيب منى ياندىرما!

سوزلرىمى هئچە توتوب قاندىرما!

آلا چادىر تىكدىر كندىن باغىندا

سولوندە دەوه كەس قويون ساغىندا

بوروجو اولانلارين بورجون توپلاسنى!

يوخسول انسانلارى گئدىپ يوخلاسنى!

پالتارسىز اولانىن پالتارلارين آل

جئرىخ پالتارلارى دىيزلرە سال

گوندە كەسىب أتى گوندەر يوخسولا

سودو ساغىب يوللا كىيىزلا قولا

«دىرسەخان» بو ايشى تمام بىتيردى

أونا الله ياخشى اوغلان يئىردى

بىشىكىدە كەن يئمك يىنماق باشلايىب

بئش ياشىندا داغىن داشىن داشلايىب

اون آلتى ياشىندا يئكە قوچاق دىر

داغا داشا گئدىر سانكى اوچاق دىر

قارشى گەلنەزى كىسمە كندىنە

هامى حسرت قالىب اونون فندىنە

اوغلان میدان ایچره بیر گون قاچيردى
 اوج اوغلانين قاتين تكجه آچيردى
 قاچميشدير اوز بندىندن بير بوغا
 بوغا دئمه بنزهه يئكه بير داغا
 او حين ده بوغا گيريب ميدان
 پوسقوچولار گەلمىش اليىندهن جانا
 تا گوردولر ميدان داخان بالاسين
 يادا سالىيديلار اونون آتاسين
 سىسلەيىبلەر: خان اوغلو تيز تەلس قاج!
 قاچماغانلار بىو مشكلى ايندى آج!
 قاچييديلار هر اوج اوغلان ميدان دان
 قاچمايىبىدىر قورخمايىبىدىر اول جاوان
 بوغا قاچىپ تا اوغلانى بىچماقا
 ايستى جاوان قانين ايچماقا
 اوغلان دوروب دايانيبدىر ميدان دا
 بوغا حمله سالىب توتا گماندا
 چاتا ناجان بوغا اوغلان دىزى نى
 قويوب يئرە ايزلىر بوغا ايزى نى
 بوغا چاتىپ اوغلانى تا اولدورا
 انسان اتىن لىن قارنى نى دولدورا
 اوغلان ووروب بير يومروقون اوحيوانا
 لىر زە دوشوب اوزاق داكى ايوانا
 بوغا دوشوب يئر اوستونه نفس يوخ
 كەسيب باشىن جوان اونو سويان چوخ

«دیرسەخان» ا خبر وئریب بير نفر

تەلس چالىش گئى اوغلۇندان آل خبرا!

«دیرسەخان» تا گوروب اوغلۇن او حالدا

بىلىپ تايى يوخدو كل محالدا

دده قورقورد گەلېپ اونا آد قويا

هامى سئونجك دىر بى بوخۇن بويا

دده قورقورد قويوب اونا «بوغاج» آد

طوى لار توپۇب ائل لر اولوب ھامى شاد

«دیرسەخان» يىن قىrix اىيگىدى وارىدى

كونوللىرى الله اوچۇن دارىدى

تا گوردولر «بوغاج» اولوب پەلوان

سانجىلانىبىلارى ئىدىيىلر افغان

يالان قوشوب دئىيىدىلر اوغلانا

ساكى اوغان آتاسينا اوخلانا

آتايادىيىبلر: باشىن ساغ اولسون!

دورەلەرين بىستان اولسون باغ اولسون!

اوغلۇن «بوغاج» سنه اولموش بير ياغى

اوز اوزونە گەزەر داشلارى داغى

آق ساققال كىشىنى اوغلۇوون سوبور

آغ بىرچك قادىنinin قاپىسىن دوisor

رحمى يوخدور بىلمىر دنيا نەجور دير

اوغوز ائلىن قلبى اوندان رنجوردىر

چولە گئەن قورخور اونون آتىندان

گوندە آلىر ائل دن ساتىن ساتىندان

ايشه گيرمیر او زون بيلير چوخ اوستون
 داها قالمايي بيدير سنين بير دوستون
 اگر قالسا اوغلون سنى اولدوره
 ديرى ديرى سنى قبره دولدوره
 اول قدر يالان دئيب او نابكارلار
 «ديرسه خان» اينانىب دئيب: سوارلارا
 صباح چاقى گەلين گىنده ك او ووراقا
 ايلكين قالخين توتاق «بوغاج» دان سوراقا
 صباح اولوب هامى يولا دوشوب دور
 «بوغاج» آتاسينا قاتى بو كوب دور
 گىنديب نئچە نفر «بوغاج» يانىنه
 دئيبيلر: بوسە وور آتان آلىنىھا
 بير او قاوىپ ياخىنلاش سن آتاوا!
 او خسلا. آوى ويرسىن فوراً آتاوا!
 بير او تاپىپ «بوغاج» چوندە رىب اونو
 آتاسينه چاتار سانجىبىدىر او خسو
 «ديرسه» گوروب اونون بوجور ايش لرىن
 غصبلى كن ووروب دىشە دىش لرىن
 «بوغاج» گىرى چونوب آتى قاواندا
 بير نئچە متى آتاسىندان ساواندا
 «ديرسه» ووروب اونا بيراوخ كورە كدهن
 اوغلان چەكىب آلو لو آه اورە كدهن
 «بوغاج» دوشوب يترده قالوب نفس سىز
 غصەلى قوش ايندى قالىب قفس سىز

«دېرسە» دستور و ئەریب: لشکر گئرى چوون!

أن غصەلى اوilar اوغۇل اولن گۈن!

«بوغاج» قانىن اىچەرە گەلەپ نبى خضر(ع)

سسىلهدى: آغلاما اىتمە داھا عذر!

اولوم اولماز سىنە بى تك يارادان

قۇرتاراجاق آنان سودو بلادان

«داغ چىچك» لە آنا سودون قاتىشىدىر

ياراتىن اوسىتونە اوندان بىتىشىدىر

امما گەل ائشىدەك خاتون آنادان

گۇرۇر خېر يۇخدۇر اىگىيد بالادان

سوروبدور «دېرسە» دەن ھىچ نە بىلمە يىب

آغلىيان گوزونون ياشىن سىلەمە يىب

خاتون گوتوروبدور قىرخ اينجەقىزى

چولىدا يىزلىك بىتىدىر تمام اول اىزى

سوئرا تاپىب اوغلۇن امما قان اىچەرە

نفس لر كە سىلەمە جان اىچەرە

آغلا يىب سىزلا يىب اوغۇل واى دئىيىب

حسرتلىر چە كەرى خودوكلىرى يىيىب

بىر دەن «بوغاج» يياوش دئىيىب: آنajan!

گەلدىيگىن يول لاران «بوغاج» يىن قربان!

سوئرا دئىيىب: ايلە مەسىن سر صد!!

أوزوم اولوم سىسلىرى يوه من فدا!

اوخ دەيىب دىر كورە كىيمە چىنى مە

قانى دولوب گندىيىدىر دوز بىنى مە

گهليب خضر(ع) نبي باشيم اوسته او
 مبارڪ أللرين چهكىپ دسته او
 دئيىب اولوم اولماز منه يارادان
 داغ چىچك«لا سودو دئيىب دوادان
 داغ چىچكله آنا سودون دئيىب قاتا
 يارانين اوستونه قيرخ گون اوندان آتا
 آناسى يولايىب قىزلر گهتىرىپ
 داغ چىچك«ى چولدهن چوخ تئز يئتريپ
 ألل آتىبىدىر آنا سونرا دوشونه
 سود گهلمىيپ گئدىپ ألى بوشونه
 اوچونجو دفعەدە قانلى سود گهليب
 الله امرى الموش بو چئشيد گهليب
 داغ چىچكين قاتىپ آنا تيز سوده
 بىر مىرەم اولوبىدور اولوب آسىوده
 قيرخ گون قويوب اونو يارانين اوسته
 قىزلرده گهتىرىپ گول دسته دسته
 «بوغاج» گىزلىن - گىزلىن دولانىرداها
 بوخبر گئىمەيىپ بىلەمەيىپ آتا
 امما گورەك قوشۇن خانا نەئىدى؟
 «دىرسە»ه نامىدلار قارشىلى گئىدى
 توپوب «دىرسەخان»ى محكم باغلابىپ
 «دىرسە»خان غضبدهن محكم آغلاپىپ
 دئيىبىدىلر: ائده ك هلاك قوجانى
 نئجه كى اولدوردو ك «بوغاج» آصلانى

«دیرسه» دئییب: قول لاریمی بیر آچین!

قوپوزومو گه تیرمه يه سیز قاچین!

سینه سیندە قوبوز «دیرسه» او خوردى:

قا fasasindan بو سوزلرى تو خوردى:

اولدوردوم اوغلومو سینسین کاش اليم!

قویویاردى اى کاش اوخ چە کن قولیما

بیلمەدیم من سیزلا تولکى صفت سیزا!

ناموس بیلمىيەنلر؛ سیز اى عفسیزا

چورە کىمی بیب دوزدان سیندیردیز

منه دنیالار جا غملر میندیردیز

ایگىدىلىقىن يولون بیلين سیز الله!

بو ننگى او زوزدن سیلین سیز الله!

منى اولدورمە میش وئرین سیز جواب؟

نېيە اورە بىمى ايلەدیز كباب؟

دئییبدىلر: كفتار بى دىرى دينمە!

سفىل سوزلر دئمەدا كىس دئىئنە!

يالان لار سوپىلە دىك اوغلۇن «بوجاج» دان!

أولوب ايندى گندىب بونو ياخشى قان!

اما او طرف دەن خاتون بگ خانىم

دئییب: اوغلوم «بوجاج» اورە كىم، جانىم!

أتاوى تو توبىلار قىرخ نفر ياغى

گوزومدەن بالاجان ياغىش لار ياغى

بالام! گەل همت ائت: أتاوى آل سن!

تارىخلار بويوجا تارىخ دە قال سن!

بوغاج گئييپ تمام دعوا لباسين
 شمشيرلر كه سميين دمير قاباسين
 شمشيرين لوتلەيىب او شير يزدان
 يوگوروپ اونلارا اوگور گوردان
 نامىدلرى بىچىب اوراخ داراركيم
 باشلارينى كه سىب قصاب ياراركيم
 هامىسى اولوبدور قالوب آتاسى
 بوقاتدا گەلىبدى آصلان آناسى
 سوپىلەيىب: آى اوغلوم سودوم حلالىن!
 آتان ألينى اوپ اولسون جلالىن!
 آتاسى آنلايىب پىس ايش گوروبدور
 ناحق يئرە اونا اوخو ووروبدور
 قولون سالىب آتا «بوغاج» بويتنا
 آنا آلوب اونو محكم قويىنونا
 دده قورقورد گەلىب قوپوزون آچىپ
 اول دئىيىب: الله تا شيطان قاچىپ
 اوغوزلارى تعريف ائديپ او عاشيق
 توركۈن ديلينه ده دئىيىدىر: معشوق
 دئىيىب: قربان اولوم اوغوز ديليزه
 يامان يئل أسمەسىن هيچ واقت ئيليزه!
 آنى آچىق گوزل - گوزل ياشايىن!
 فرق ايلەمiez نوکر ياكى پاشايىن!
 اوغلان لارىز اولار اىگىدلر بويو
 نسليز اولار سو اوزوتىك دوم دورو

تورک اولماقدا افتخار دير بيزلره
 فرقى يوخدور بيزده اوغلان قيزلره
 دوزگون ايشلر بوتون - بوتون بيزده دير
 بوز قوردلارين گوجو بيزده ديزده دير
 يابان لارا ووران فعل لر بيزيم دير
 آدلى شانلى سانلى ائل لر بيزيم دير
 اوكسوز اولسا محال لاردا باخار كن
 دشمنلره بولود تكين آخاركىن
 ايگيدلريز گئرى چونمىز دويوش دهن
 مهمان گەلر زيان ائتمىز گوروش دهن
 دنيا واركىن اوغوز بيزه اورنك دير
 قورخماز باشلىق آنادوغوم كوينكديز
 الله وار ايلهسىن بيزيم مرامى
 بيز سئچەرىك حلال ايله حرامى
 پئرەدىمېز بئللىرىميىز دنيادا
 قارشى لانماز سىيللىرىميىز دنيادا
 ياشاسىن اولكەمېز ياشاسىن اوبا
 ياشاسىن جاوان لار ياشاسىن قوجا
 حلال اولسون بيزه آنا سودوموز
 جاوانلار اولاللار تام امودوموز
 ياشاسىن آييقراق آييق بالالار
 قوجامان بىسلەين آييق آنالار
 قلم آليب أله يازاريك سوزون
 ايرى باخسا كىمسە اويارىك گوزون
 آتا بابا سوزو بيزه سوغات دير
 افتخار اندەرك مىن لرجە قات دير

(اون ایکنچى فاغىل)

اolas اوغلو سالور قازان خان

بىرگون «اolas» اوغلو «سالور قازان» اوتۇرمۇشدور قۇناق لارينه دئىيىب: چولە واراق آو
آولىيەك اىيگىدلەر قبۇل ئىللەدىلىر قازان خان - دوندار گوگ - قاراگونە - شىئىر شمس الدین -
بىرك - يىڭىنک - دلى دوندار - قارا بوداغ چولە چىخىپلىرى جاسوس لار كافىرىين بويوكو «شوكلى
ملکە» يە خېر وئرىپلىرى كافىرىلەر چوخلۇ عسگەر يولا سالىپ گەلىپ قازانىن ائوين باسىپ تالان
ائدىپلىرى قىزىلرین و قادىنин توپلار اوغلو «اوروز» آپارىپلار «قازان» يەن اون مىن قويونو وارىدى
اونلارا طرف گىندىپلىرى چوپانلار آنلايىپلىرى داش يەغىپلىرى چوخلۇ كافىرى جەنمە واصل ايلەيپلىرى
چوپانلار دان كى اوج قارداشىدىر «قابان گوجى» و «دميرگوجى» شەھىد اولوب «قاراجئق»
قالىپ قازان ائوه گەلنەدە مۇضۇنۇ بولوب كافىرلەرىن دالىسىيجا گىندىپ چوپان «قاراجئق» دا
اونون دالىجا گىندىپ كافىرىلەر قىزىلدەن سوروشوبلار: «بورلا خاتون» «قازان» يەن قادىنى هانى?
هامىسى دئىيىب: منم؛ كافىرىن بويوكى دئىيىب: قازان يەن اوغلو «اوروز» و اولدۇرۇپ أتىن
پىشىرىپ بونلارا وئرە ك هانسى يىنمەسە «بورلا خاتون» دىر «اوروز» قىزىلە دئىيىب هامىز متىم
اتىمىي يېبىن تا «بورلا خاتون» آنام تانيمماسىن آنامدا منىم أتىمەدن يېسىن تا «قازان» يەن
ناموسى حفظ اولسۇن «اوروز» و كافىرىلەر آپارىپلىرى اولدۇرۇنلار «قازان» چوپانىلە كافىرلەر حملە
ائىدىپ صۇنرا قالىن اوغۇز بىگلىرى كومكە گەلىپ «قازان» يەن، قاراداشى «قاراگونە»
يېتىشىپ «دلى دوندار» گەلىپ «قارابوداق» گەلىپ - «شىئىر شمس الدین» گەلىپ «بىرك»
گەلىپ «يىڭىنک» گەلىپ «اوروز قوجا» گەلىپ «بىغى قانلى» «بىگىدەزا من» «قوجا اوغلى آلب

ارن» گەلېپلر اون گون دويوش ائديبلر اون ايکى مين كافيري جهنمه واصل ائدهرك اوغوزلار
بئش يوز شهيد وئريپلر پيروز اولوبلار دده قورقورد گەلېپ ساز چالىب اوغوز نامه يازىپ

اolas اوغلو سالور قازان خان

دده قورقورد يازىپ اوغوز تامىدەن

بال اوستونه ياخىب گۈزل خامىدەن

شىرىن شىرىن دوزوبىدور او سوزلىرىن

آق آقپاڭ ايلەيىب توركۈن اوزلىرىن

اوزو قوجا يازدىقلارى جاوان دىر

دنيا واركىن اونون سوزو قالان دىر

دده قورقورد يازىپ اوغوز محال دا

«قازان خان»ى يازىپ اوردا نه حال دا

بىرگون مجلسىس قورو لمۇشدور باشا باش

يئمك يئماق شربت اىچماق دوداق ياش

«قازان» جانى بىرددەن بەتر قىزىشىدى

كەف پوزولوب دوداق لارى بوزوشدى

دئىيىب: چوخ ياتماقدان جانا گەلدىك بىز!

سيز الله يز گەلين ائدىن چارا سىزا

چوخ دورماقدان آياق اوستە بىلە مىز

قورو يوبىدور آخار چاي لار سئىمىز

يوگوروب آولا ياق آولا رى بىرددەن

اوچور دەك داغلاردان قوش لارى يئرددەن

«دلى دوندار» دئىيىب: اويغۇن دئدى نىز

صلاح اولسا هر نه ايش سىز ائدى نىز

«قاراگونه» اوغلو «قارا بوداغ» دا
 سویله يېب: يئر تو تاق او زاق بولاغ دا
 «قازان» ين دايىسى «اوروز» قوجاخان
 سىسلەنېب: ياتمازى مئشەدە آصلان
 امما بوشلا مىيەك بو دودمانى
 مصلحت صاحبى وئرسىن فرمانى ا
 «قازان» دستور وئريپ اوغلو «اوروز خان»
 اوج يۇز ايگىدىلە او لا نگەبان
 صۇنرا دا آلىيدىر ايگىدىلر يانا
 آتلارى چاپدىرىپ چولىدە جولاتا
 چوخ بول گىندىب تاپىپ صفالى بىر چول
 پىنارلار كنارى يانىندا بىرگۈل
 او تورو بىدور «قازان» چىچكلى چول ده
 ياخالا يېب او زون ايگىدىلر گۈل ده
 قازان دستور وئريپ هامى اوينىا
 بىرى ياللى گىندىر دوشۇر بىريانىا
 چول ده ائدىر او خان چو خلو چوخ صفا
 كافىرلر ائدىرلر ائويىن دە جفا
 بونلار چولە چىخىپ گىندهن زاماندان
 كافىرلر تو كولوب ائو اول سوب ويران
 «شوكلى ملک» او لموش كافىرلره باش
 قازان ين ائويىنه ياغدىرىپ اول داش
 قازان ين ائويىنه چوخ تالان سالىپ
 قوى دئىيم او كافىر نەلھەرى آلىپ:

قىزىل، دەوه دەوه چاپدىرىپ كافير
 شەباز آتلارىندان چاپدىرىپ كافير
 چەكىمەدە چوخ يونگول قىمتەدە آغىر
 اسىر توپوب ئۆدهن بويوك يا صغير
 قىرخ اينجە بويلو قىز «قازان» قىزلارين
 هم «بورلا خاتون» و هم كنىزلارين
 «قازان» ين بالاسى «اوروز» دا اسىر
 قورخودان قادىنلار - اوشاق لار اه سىر
 كافير ئىلى تالان ائدىب چونوب دور
 «قازان» ين تىكمەسىن يئخىب دونوب دور
 كافيرلىرن بىرى اوندا دئىيىدىر:
 «قازان» ين قويونو آغىل دولوب دىر
 آلتى يوز كافىرلر آت چاپدىرىپلار
 آغىلين يولونو نشان آليبلار
 «قاراجىق» چوپان دا بونو بولوبدور
 گۈزوندەن ياتماقى داها سىلىيىدىر
 «فابان گوجو» ايلە «دمىر» قارداشى
 «قاراجىق» قارداشا اولوب يولداشى
 داش لارى يئغييبلار اوچ تېھايدىب
 آلتى كۈپكىوار دونقوزلار دىدىب
 گۈزلەيىبلەر چاتىب آلتى يوز آلتى
 غىرتلىدىر بونلار قول لار قووتلى
 «قاراجىق» چوپانىن واردى بىر ساپان
 اون اىكى باتمان داش بىر كره آتان

کافيرلر دئييبلر: آى چوپان اويان!
 قويونو تيز گه تير يا قانان بويان!
 آغيلى آچىين بىزى راحت ايتا
 قويونو آپاراق، استراحت ايت
 چوپان قويوب داشى ساپان دا آتىب
 نىجه کافيرلەرى بىر بىرە قاتىب
 بهتر دويوش دوشوب كوشن اىچىنده
 آلتى يوز کافيردى بو اوچو ديندە
 چوپان چوخلو-چوخلوداش لار توکوبدور
 کافيرلر يىخىلىيب آتلار اور كوبدور
 اوج يوز کافير اولوب قالانى قاچىب
 چوپان قارداش لارى قانينه باتىب
 چوپان قارداش لارين تاپشىريپ حقە
 آغلايىب سىزلايىب گورونمىز حقە
 ائشىدەك تا گورەك «فازان» نە حالدا
 يىغىبدىر خان لارى بو قىيل و قال دا
 سوپىلەيىب: گورمىشم يوخودا بىر قوش
 ألدەن الله گئچىب اولوبدور بايقوش
 شاققىلىدايىب بولود ئوى ووروبدور
 أل قول توقدا «اوروز» اوغلۇم دوروبدور
 اون بارماقىم باتىب الوان قانىما
 يوخو ولولەلر سالىب جانىما
 اونلار چونوبىدولار يوردلارا طرف
 يئتىشىب آنلايىب، کافير بى شرف

تالان ائديب اونون ائويين كافيرلر

به تر پوزوبىدولار كئفین گاویرلر

باشينا چالىبن ائوى دولانىب

آلتون - گوموش يوخدور قىزلار آولانىب

مېنىب آتى گئىب چوپان يانىنە

گوروب ايکى چوپان باتىب قانىنە

سوروب «قاراجىق» دان بوردا نە اولدو؟

هاچان كافير گەلىپ يوردو ما دولدو؟

چوپان دئىيىب: «قازان»! يوگوردى كافير

ال لرده شمشىرلر بئل لرده شش پر

وېرمەدىم قويونو من او قوردلارا

قارداشلاريم اولدو شهيد يوردلارا

ايىدى واراق سىدەن با ھم دشمنە

من سنه آرخایام سىدە اول منه

سويلەيىبدىر قازان: بو ايش محال دير

كافيرلر بولورەم ايىدى خوشحال دير

يوگورە جام تكجه او زوم دشمنە

دشمنى بىچىبن ساللام من چنە

دئىيىب نە قدر «قازان» قاييتماز چوپان

دئىيىب: منى ايلەسەن او زەن قربان

آغاجا باغلايىب «قازان» چوپانى

اوزاقلاشىب تا كى اولكە او بانى

چوپان بير زور ووروب آغاج چئخىدىرى
 آغاچى غضبلى يئرە يئخىدىرى
 قاچاركىن يئتىشىب قازان خانىنىه
 قازان غضبلىنىب اوز چوپانىنىه
 دئىيب: قايىد چوپان الله اوچون سن!
 تا گورومى نه ايش گورە جاغام من!
 چوپان دئىيب: مندە ويردىم جوتقارداش
 گرە ك دير ياغدىرام دشمنه من داش
 بولورسن كى اسىر گئدىپ «خاتون بگ»
 منى قبول ايلە قاپيندا بير سگ
 خوشى گەلەپ «قازان» باهم وارىپلار
 اوذاق يولا چاپار آتلار قاۋىپلار
 گىنده گىنده قازان گوروب بير پىنار
 يانىندا قوزانىب اوجا بير چىنار
 آلوب سازىن سوزىن دئىير چىناره:
 قربان اولوم سوسن تكىن غمخواره
 چىنارا! گىچىپ بوردان پوزقۇن قىزلارىم?
 غملرىندهن يئرە گلمز دىزلارىم
 نه دئىي آتادان؟ نه دئىي ائلدهن?
 كيم ووروردى قمچى او اينچە بئلدهن?
 قازان دىيە دىيە سوزون آغلابىب
 نعرە چەكىب بهتر باغرىن داغلاپىب
 يئنەدە ايزلەپىب كافىرلر يوردون
 يولدا گوروب گويچك ايزىن بوزقوردون

باسیبدیر سینه یه یئنه سازی او

نئجه تعریف ائدیر قیشی یازی او

سویله ییب: بوز قور دوم سنه من قربان!

یول گوسته رهن حیوان قالمیشام حیران!

آچیق - آچیق آچیب گوزون باخاندا

اوگوزون ائلینه غم لر یاخاندا

نه گوردون دیدرگین دوشن ائلیمدەن؟

ائویمی تالاییب ووروب بئلیمدەن؟

قول قول باغلانان ایگیدلی اوغلوم

ایلقاردان دونمه ین او مودلی اوغلوم

نه دئییب: هئچ سنه؟ نه سوردون او ندان؟

زنجیرلر ساللانمیش او نون بوینوندان؟

قرد دوشوب قاباقا گورسەدیب یولو

داغ اوستن گورسەنیب کافیرلر دولو

«شوکلی کافیر» ایندی ائیب دیر آتدان

لباس لارین آچیب قاتی قاتیندان

چولون اور تاسیندە صفالی کولگە

«شوکلی» دئییب: اینین سیز بورا اولکە!

مجلیس لر قورولوب باده ایچیبلر

پیچاق لار اوراق تک میوه بیچیبلر

سویله دى: گە تیرین «بولار خاتون» ئى!

«فازان» ین قادینین سرای آلتونى!

گندیب مامور دئییب: گەل «بورلا خاتون» ئى!

کافیر خانى سنه اولوب دور مفتون

قيرخ قيز باهم دئيىب: بورلا منم من!
 سئچه بىلمر سينىز هانسى مىزىك سن!
 مأمور گئرى چونوب دئيىب نه اولدو
 «شوكلى» غضب ايچره داها بوغولدو
 دئيىب «اوروز» اتىن پىشىرماق گرەك
 قىزلا라 لازم دىر او أتدهن يئمك
 هانسى يىيە بولون دەگىل «خاتون» او
 يئمىيەن اولارى گوزل «خاتون» او
 اتشىدىيەپ بو سوزو او بورلا خاتون
 دئيىب: اوغول «اوروز» من سنه مجنون!
 اگر يئمە سەمى من سىنىن اتىن
 ناموس أللەن گندىيپ ايش اولار چتىن
 حلال ايلە اوغول! من سنه قربان!
 معلول مشكل دەسەن گۈزلەرین حىران!
 «اوروز» دا سوپىلەيىب: قربانام آنا!
 ناموس ساخلا بىزە چاتاجاق آتا!
 منىم أتىم پىشىب كىباب اولاندا
 تىكە تىكە اولوب سىيخە دولاندا
 هر قىز يئسىن أتدهن سەن دە يئە آنا!
 آتام گەلەر سالار بونلارى جانا
 يالنىز دىلكلە يام! تانىشلىق ويرمە!
 منى كە سە زامان چەك گۈزە سورمە!
 آنا قربان اولوم اولماز هيچ نە جان!
 ساخلا ناموسى سەن من سنه قربان!

اما بو حین ده داغ اوسته ن «قازان»

الله اکبر دئييپ: چه كېبدير اذان

يولداشى چوپان دا دولدوروب ساپان

دشمنه ووروبلار ضربه لى جانان

چوپان بير طرف دهن، قازان بير ياندان

كئچيبلر اوزلرى اول شيرين جان دان

كافيرلر ايسته بير قارشى دايائىسىن

اوياقلار قوزانىپ ياتان اويانسىن

چوپان هئى ووروب دور بويوك داش لاردان

قازان بىچىپ هر دهن نىچە باش لاردان

اوزاق دان گوروبلر بير توز گوروشدو

هامى گوزلر چونوب اورا اوپوشدو

بو توز سالان اولار «قاراگونه» بگ

چاپار يئتىپ دئييپ: اى كافير سگا

قلينجى لوتلەيىپ قالخانىن ووروب

اوزنگى اوستوندە او جادا دوروب

باسىپ گئدىپ آتى كافيرى ووروب

با خىب قارداشىنە «اوروز» و سوروب

«قازان» دئييپ: قارداش حاليم يامان ديرا

قويمما اوغلۇم اولە تازە جاوان ديرا

قاراگونه دئييپ: قارداش باغيشلا!

ائشىدەركن گەلدىم منى آلىقىشلا!

بوگون ووراجاغام كافيره دشنە!

سو عوضى گئدىسين قانلارى دشتە!

گرزمى گوتورمهز يوز آلتميشن نفر
 آتديقيم او خلاردا گئدهز هيج هدر
 بيردهن دوشوب بهتر قيل و قاليدهنهن
 هامي سورور نولوب بويله حاليدهنهن؟
 «دلی دوندار» چاپار او زون يشتريدى
 اونو گوروب كافير او زون ايتيردى
 «دلی دوندار» چاپيب آتين هارايه
 كافيرلر باشلارى دوشوب اورايه
 شمشيري نين نورو قوزانير گويه
 اورتادان كافيرلر توکولور يئره
 «قارا بوداق» گەلېپ سسلەنېب: عمى!
 گەلسىن كوكسىم اوسته چكدىقىن غمى!
 منى حلال ايله ايندى يئتىشىدىم!
 بو دعوا سوزونو تئززە ئىشىدىم!
 آتام «قاراگونه» او زوم پهلوان
 يئتىشىدىم دادىوا قوجامان آصلان!
 صونرادا گەلېدىر او «شىرىشمەن الدین»
 كافيرلره دشمن او حامى دىن
 «شىرىشمەن الدین» سسلەنېب: بىگىم، قازان خان!
 گەلمىش ايله يىم جان سنه قربان!
 باغيشلا سن منى خبر سىز اولدوما!
 ئىشىدەن واقتىدا سىلاحا دولدوما!
 اگر اولسىم! يازىن اوغوز بىگىلردهن!
 ايگىد اولان آصلان مئشه تكلىردهن!

قوروسون لار اوکسوز قالان اوشاقي!

تا گولسونو اونون غنجه دوداقي!

اودا حمله ائديب كافير اولدوروب

كافييرلر جنده كين يئره دولدوروب

«بىرك» يئتىب آغلار دئىيب: آمان دира!

قازان خانا منيم جانيم قربان دира!

«بىرك» آتىن سوروب داغىن دوشونه

اوردان هجوم ائدىب كافير قوشونه

صونرادا گەلبىدىر «فاضلىق» يىن اوغلو

ايگىدلر ايچىندە لايقىن اوغلو

چاپىبىدىر آتىن او دشمنى قاواب

دشمنىن سوموكون يومروقدا آويىب

«اوروز قوجا» گەلب آغلار گوزيله

دوداقلار چاتلايىب دولو سوزيله

اودا ووروب اوزون كافير اوستونه

كئچىب چوخلو كافير اونون دستينه

«آلباران» گەلب چاپدىرىپ آتىن

كفرىن بایداق لارين آلېب تىز ساتىن

يوگوروب آلىبىدىر ديدرگىن ئۇى

دەفالر سىندىرىپ طلسىم لى دىوى

«اوروز» آزاد اولوب شمشىرى آلوب

تامام اسىرلارين زنجىرلار سالوب

كفرىن لشىرىندهن اون ايکىمین جان

جنده كىلرى يئرده توکولوب دور قان

بئش يوز اوغوز اولوب اوگون ده شهيد

شهيد ديرى اولار بويسوروب وحيد

کافيرلر اولوبن قالان قاچيدير

«قازان» قاچانلارا بير يول آچيدير

آمان وئريپ آمان دئيىپ دوننه

يول آچيدير قاچىپ گئرى چونه نه

دده قورقورد گەلىپ طوى لار توپدور

«قازان» بگ يئنه ده کافير او توپدور

دده قورقورد دئيىپ: اشىدىن مندەن!

آللە آچار مادام اسلامى چندەن

کافيرلر اولاچاق ھميشە خەل

جان لارى آلاچاق بىر گون بو اجل

يازى نين باشا چاتماسى تانرى يه باغلىدىر ياشاسىن ترک ائل لرى ياشاسىن آذربايجان

اوتوزبىرىنجى شهرىيور آىي شمسى ايلى ۱۳۸۶/۶/۳۱

آدرس: سلماس اداره فرهنگ و ارشاد توسطىلە

بو كيتابى يازماقدا چوخ دوستلاريم و اوشاقلاريم منه مشوق اولوبلار فى الجمله سلماسىن
بويوك شاعرى استاد رضا شيخ زاده - استاد على عليزاده(اميد) - على افسر(محمدحسين)
وليزاده اهل كورتاي خوى - استاد دانشگاه على حسن زاده سلماس هفتowan. عزيز داماديم آقاي
حسن غروبى، عزيز اوغلانلاريم على و ابراهيم(اكبرزاده) و نازلى نوهم ثنا غروبى، هابئله جعفر،
كربلائي جواد، يحيى(آقايارلو) جنابلاريندان كى بو كيتابين يازماق و چاپ و نشرىنده زحمت
قبول ايلىبلر، هاميسىندان تشكى اندرك اونلارى هامى او خوجولارينان بىرلىكده تانرى يه
تاپشىرىرام.

معنی لغات

جیلد (۱)

اوغروندا: در راهش	مدنیت: فرهنگ
امکداش: رفیق نان و نمک	هابنله: همچنین
جومورودلوق: جوانمردی	دهیرلی: مثال زدنی
اویود: نصیحت	قایناق: موخذ - منبع
سایسیز: بیشمار	اورنگ: سرمشق
یاشاییش: زندگی	کوچرماق: از الفبایی به الفبایی دیگر
قورتولوش: پایان زندگی	تبديل شدن
مبتدی: تازه کار	بوی: قصه
چوخراق: بیشتر	سوی: شعر
سای: شماره	ارنلیگ: مردانگی
آرشن: مقیاس طول	اوزان: عاشق(زننده ساز)
باتمان: مقایس وزن	باشاراجاقلی: با تدبیر
دودک: نی لبک	داهی: زرنگ
شورلاadi: فوران کرد	دوزراق: کاملاً صحیح
گئری: عقب	تایسیز: بی نظیر
دویوش: جنگ	قارشی: روپرو
سئومک: دوست داشتن	یابانجی: بیگانه
ارن: پهلوان	پارلاق: نورانی
دوستاق: زندان	پاروق: نور
سونگو: دشنه	مباهاط: فخر
پاشا: شاه	آچیخلالشماق: بازشدن مسائل
چلنگ: تاج	آیدینلاشماق: نمایان شدن
قورقو: مجلس	چالقی: آلت موسیقی
مضرابچی: نوازنده	قوپوز: ساز سه تاری
مرژمئی: سینی از زبان روس آمده	سربست سوی: شعر آزاد
تورهین: بوجود آمده بزرگ شده	واضح راق: خیلی واضح

قاپیل: پسر حضرت آدم که هابیل را کشت	پورتله ییب: سرخ شده است
هابیل: پسر حضرت آدم که کشته شد	اور توک: رویند
بورقون: خسته	اذین: رخصت - اجازه
تاولانماق: معلق ماندن	دنیز: دریا
یئنی: تازه	امدیگیم سودوم: شیری که خورده ام
سچیلمیش: برگزیده	گاویر: کافر
القیش: احسن	بوی: قد
یاغی: دشمن	آزیبدیر: گمراه شده است
ایلخی چی: گله بان	بول لانیز: دور خودش می چرخد
هندهور: بزرگ	میدانی بیشماق: جولان دادن
خاببادان: ناگهان	آلنی: پیشانی
یالقیز: تنها	سهرن: پهن کننده
یورقا: در حال فرار	ینغماق: جمع کردن
چاپار: تند راندن	با غیر ماق: فرباد زدن
ارکئگ: مرد	جنهغز: زمین سنگلاخ
قادین: زن	لا چین: پرنده باز
دیزلیق: زانوبند	اینجه: نازک
قئنیم: بلا	این: لانه مرغ
اودهمیر: قبول نمی کند	دینله مک: شنیدن
دیلک: آرزو	ماهنه: آهنگ
یالنیز: تنها	مئزلاماق: صدای سگ
ایلقار: عهد - پیمان	بوخون: یال و کوپال
سودا: عشق - خواسته	اورمان: بیشهزار - جنگل
تیزراق: خیلی زود	یای: کمان - تابستان
	چاشماق: اشتباه کردن

قوچاق: پهلوان	بوزقورد: گرگ سفید (در باور ترکها
پوزولماق: از هم پاشیدن	گرگ سفید راهنمای قوم ترک می‌باشد)
اوزولماق: پاره شدن	کره: دفعه
سولماق: پرپرشدن	سون‌سیز: بی‌پایان
ساوماق: تمام کردن	ایل‌لر بویو: در طول سال
بیئمان: پیروزن رمال و آدمهای بی‌ایمان	گوونماق: افتخار کردن
لهش: جسد	قوونماق: فخر فروختن
باللى: نوعی رقص محلی	سونونده: در آخر
گووک: نوعی رقص محلی	شنلیگ: شادی
قافلان: پلنگ	دالغا: موج دریا(که در زبان ترکی له په به معنی موج خیلی کوتاه شه په موج
چیلپاقد: حیوان بدون یراق	ملایم دالغا - موج)
يانلیش: ناصحیح	گثرب: عقب
بیردان: فاصله زمانی نصف روز	آتیشماق: دعوا کردن
فعل و ورماق: سیاست کاری	زیروه: بلندی
وارماق: حمله کردن	کوکس: سینه

جیلد ۲

لغات بامسی بیرک

بامسی بیرک ناغیلین معنالاری

یای: کمان - تابستان - ابرو

قار غایبیدیر: غصب کرده است اصطلاحاً در زبان ترکی کسانی که بیشتر دچار مشکل می‌شوند می‌گویند خداوند به او غصب کرده است.

بوی آتماق: قد کشیدن - بزرگ شدن

یاریشاقد یاریشدیرماق: شرطها را بجا آوردن - به عهد خود وفا کردن
توخداماقد: التیام یافتن - به مالی صاحب شدن

قوپوز: اولین ساز ترکها که ۳ تار داشت
اوزان: عاشیق - نوازنده ساز

یاز: بهار - بنویس

هوکوت وورماق: گریه کردن - زاری نمودن - بی قرار کردن
شنلیگ: شادی - جشن - سرور

ایز: اثر

سوندوقد: هدیه - فدا کردن

تائیق: شاهد - گواه

آق بیرچک: زن سفید موی و مسن
ایینقه: صدای بچه

یاماجلی: شب تند

جئغیر: جاده سنگلاخ - ناهموار
یالتاق: لوث - نتر

دوستاق: زندان

آلتون: طلا - زر

تیکیلمه: ساختمان - دوخته شده
 ساویش‌ماق: گذشتن - طی کردن
 قانماق: فهمیدن - درک کردن
 دستار: سفره
 داشلاماق: سنگ زدن - به سنگ بستن
 داشیر‌ماق: کوچ کردن - رحلت - انتقال
 آق‌ساققال: ریش سفید

لغات اورووزون دوستاق اولماسى

حالچا: فرش دستباف
 کوتله‌لمه‌ک: کند شدن - از تیزی افتادن - زنگ زدن
 هورمه ساچلی: زلف شانه کرده
 قات: طبقه - مرتبه
 بايداق: پرچم
 تعمل: پایه - ستون
 اویغون: مناسب
 اویغۇ: فکر
 دويغۇ: احساس
 ارهن: پهلوان
 اینجه بوغاز: گردن نازک و زیبا
 مخنىت: رقیب - دشمن دینی
 دومماق: در جا خشک شدن - ناراحت شدن
 قشقيرماق: فرياد
 اوپا: ملک - سرزمىن
 اوزنگى: رکاب حيوان سوارى
 آقجا: واحد پول قدیم
 بياض: سفید
 اولكەماق: رم کردن حيوان
 ساياق: مثل - مانند

سانکی: مثل اینکه
اوکسوز: یتیم

پوسقوچولوق: نگهبانی - محافظت - از خطر محفوظ داشتن - نگهداری
اویود: نصیحت - اوگود
اوستون: بلند - بالا - برتر - اصلاح
نادینج: احمق - نادان - بی‌فهم
دیش قیجاتماق: دندان نشان دادن - منظور بعضی از حیوانات جهت ترساندن حیوانان
دیگر و یا انسان دندانهایشان را نشان می‌دهند.

لغات قان تورالی

یامانلیق: حال و روز بد - اوضاع پریشان
ایلقار: عهد - پیمان
بهادر: پهلوان - یکه‌بزن
قیرمیزی شال: لباس زنانه سرخ - هدیه بزرگان به کوچکترها - لباس عروسی
بولماق: یافتن - گشتن - تقسیم کردن
فاغان: عصبانی - تندر و تیز
قوغان آصلان: شیر سرکش و عصبانی
بوغا: اوکوز - گاو
بوغرا: دمهوه - شتر
اوخوسانجاماق: تیر را به بدن حیوان زدن
بگنماق: پسندیدن
بگ دونو: لباس دامادی
سفر لباسی: لباس مسافرت
دمیرقبا: لباس بلند آهنی جنگی

لغات بوغاج خان

ایتی: برنده - با عجله - تند - زود - سگ را
آیاق آلتی: زیر پا
نهره: ظرف سفالی بزرگ
آیغیر: اسب سرکش
قنمیز: شیر اول زاده
بختی سولموش: بخت برگشته - بختش پژمرده شده
اسگیک: کمتر - کوچکتر
سون سوز: بی پایان - در اصطلاح ترکها به افراد بی اولاد هم سون سوز گفته می شود.
سوج: گناه - جرم - بزه
جیریخ: پاره - از هم دریده
بئشیک: مهد - گهواره کودک
قالج: فرار کن - بدو - چند - چه میزان - اندازه
بیچماق: دوختن - با چاقو خرد کردن - اندازه گرفتن - کشتن
شمیزی لوت له مه: شمشیر را بر هنه کردن - منظور از نیام کشیدن شمشیر

لغات اولادش اوغلو سالور قازان خان

کوره ک: پشت انسان - ضمنا وسیله پاروی برف - قدرت
داغ چیچگی: گل کوه - اکنون هم به عنوان گیاه دارویی کاربرد دارد.
سیغین: کوچک - به بچه حیوانان اهلی رام شده می گویند.
سپاپان: وسیله ای که چوپانها با آن سنگ می اندازند.
کوکیندهن: از پایه اش - از ریشه اش
کوک: ریشه - رکن - اساس - نسل - جوهر
آق: سفید
آقباق: سفیدتر - براق
پوزماق: بهم زدن - از هم دیگر جدا کردن
اوترواق: در جایی اقامتگاه موقت گزیدن
یاللی: نوعی رقص محلی
قطار قطار: پشت سر هم - متواالی

پینار: چشمها

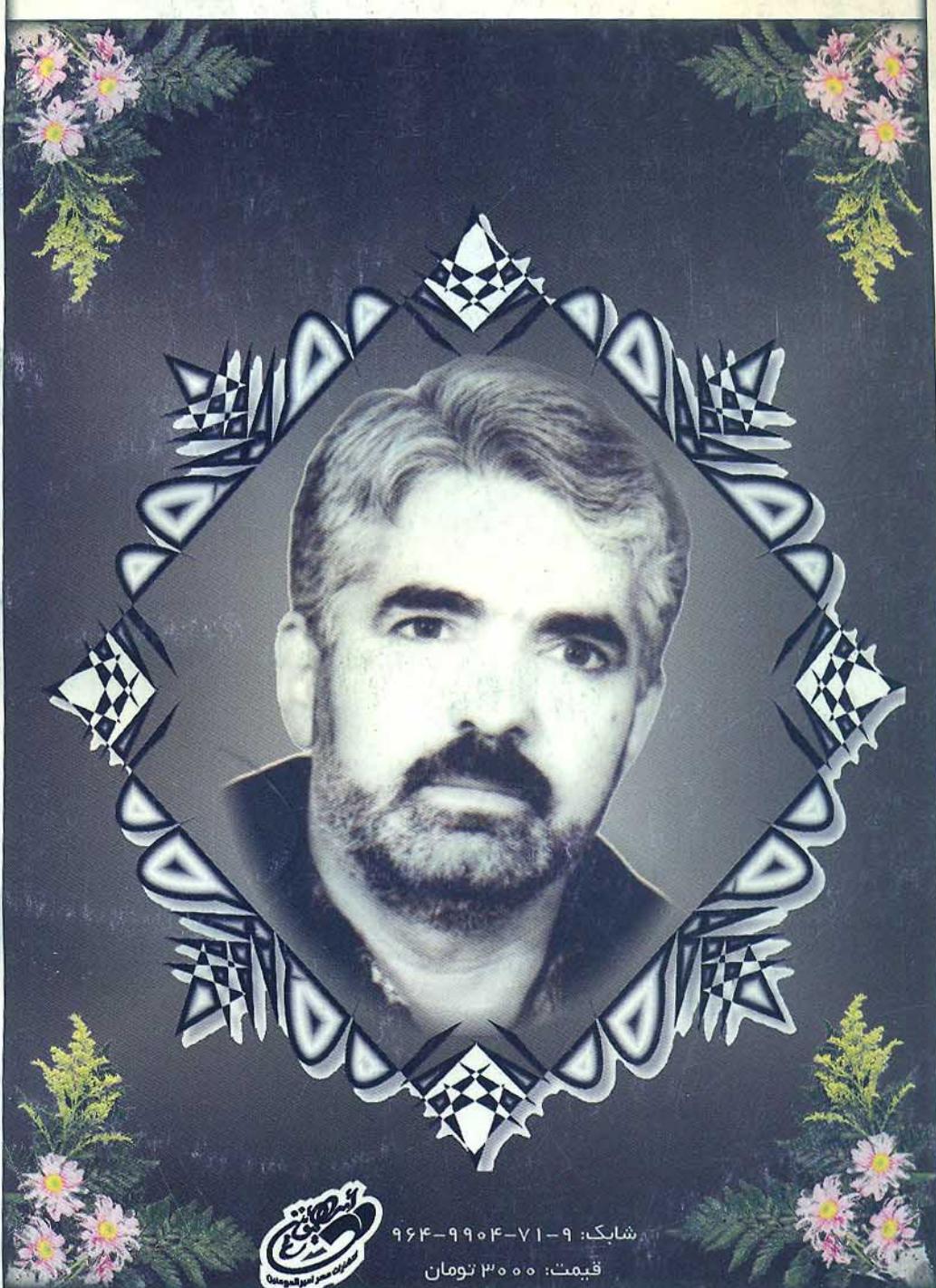
قمچی: شلاق

آوماق: خردخرد کردن

جنده‌گ: جنائزه - جسد

چن: ناراحتی

خوبی بفکار - ۹۶۴۷۳۲۳۴-۹-۸۶۹۶۱۴۱۹۰

شاتک: ۹-۷۱-۹۹۰۴-۹۶۴

قیمت: ۳۰۰۰ تومان